

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

35829

kat.komp.

I

Mag. St. Dr.

P

THEOLOGIA.

N. 766.

35829

I

A. m. 10
Vll. 3. 113

611 2 11

...ico

C
F
A
S
E
Pr
Type

MONITA
GENERALIA
DE
OFFICIIS
CONFESSARII

Ad usum Diœcesis Argentin.

Edita: Nunc jussu

CELSISSIMI, ILLUSTRISSIMI,
ET

REVERENDISSIMI DOMINI

ANDREÆ
STANISLAI KOSTKA

IN ZAŁUSKIE

ZAŁUSKI,

EPISCOPI CRACOVIENSIS,
DUCIS SEVERIÆ

Pro utilitate Diœcesis Cracovien-
sis reimpressa

CRACOVIAE,

Typis in Palatio Episcopali, Factore Dominico
Rossmüller. Annò 1753.

BIBLIOTECA

DE LEONICAE

35.829

I

tur d
minif
potè
culpà

MONITA GENERALIA

DE
OFFICIIS CONFESSARII.

CAPUT PRIMUM.

CUm Sacramenti pœnitentiæ adm-
nistratio præ cæteris functionibus Ec-
clesiasticis plus difficultatis periculique
habeat, majori etiam sollicitudine in
id incumbant Confessarii, ut assequan-
tur dotes, quæ ad tam sanctum, ac tremendum
ministerium ritè pertractandum requiruntur, ut-
potè districtam Deo pro animabus, quas incuriâ
culpæque suâ perdidering, rationem reddituri.

§. I. *Quæ esse debeant Confessarij doctes, antequàm ad Sacramenti hujus administrationem accedat?*

PURITAS MENTIS.

PURAM imprimis conscientiam habeat, caveatque, nè mortifero peccato inquinatus, aut censurâ Ecclesiasticâ, aliòve impedimento irritus, ad Sacramentum hoc conferendum accedat, nè dum vulneribus aliorum medetur, ipse se telò peccati configat: imò verò ita sanctè vivat, ut pœnitentes non verbis solum, sed exemplis quoque ad virtutum Christianarum exercitia erudire possit, neque ejus dicta à factis ullò modò dissentiant: quanto enim magis, ipse omni virtute præcellentior erit, eò aptius fiet Divinæ bonitatis instrumentum.

Quò magis autem ad omnem vitæ bonitatem sese excitet, sæpè numero secum ipse tacitâ meditatione cogitabit, cujus vicem gerat, & quàm sanctæ sint suscepti ministerii sui partes.

PURITAS INTENTIONIS.

AD audiendas confessiones non inanî gloriâ, non turpis lucri cupiditate, non curiositate; non denique ullo humano affectu, aut gratiâ ducar-

ducatur, fieri enim solet, ut qui istis rebus ducuntur, laxiores sequantur sententias, quibûs penitentes ad tribunal suum allicere conantur, adeoque perperam hęc tremendõ funguntur officio, sũntque in destructionem, non in ædificationem Corporis Christi, dum vulnera non curant, sed virulentiora efficiunt; quibus proinde illud Propheticum congruit: Væ! qui consuunt pulvillos sub omni cubito manûs, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas animas. *Ezech. 13.*

Sæpè etiam divites pauperibus, viris feminas, & senibus juniores præferunt, quibus proinde dicitur: Si personas accipitis, peccatum operamini, *Jac. 2. 9.* & ut allectos sibi conferrent, difficiles sunt in concedenda facultate, aliquandò alteri confitendi, ex quo accidit, ut, si resciverint personam sibi confiteri solitam, alteri fuisse confessam, verbis, & nutu ostendunt hoc sibi displicere, quod timidis valde periculosum est, & multorum sacrilegiorum causa.

ZELUS ANIMARUM.

ANIMARUM salutem unicum intentioni suæ, laborique scopum præfigat, ejusque procurandæ immensõ quõdam desiderio æstuet: innocentioribus & illibatis adhuc animis virtutis & perfectioris vitæ amorem, horrorem è contra odiumque peccati instillet, sed junioribus imprimis

mis castitatem impensè commendet , & opportuna illius conservandæ remedia præscribat.

Peccatores è scelerum suorum sordibus abstractos ad pœnitentiam , Deique offensi amorem excitet : omnes ad veram pietatem , quæ in mandatorum Dei observatione consistit , instituat , parvi pendens quæcunque alia ambiguae devotionis exercitia , si illa desit , secundùm illud : Deum time , & mandata ejus observa , hoc est enim omnis homo. *Eccle. 12.*

ASSIDUITAS.

IN Confessionibus audiendis assiduum se præbere , neque difficilè planè ac morosò hòc labore licèt fatigatus desistat , sed & sui ipsius commodum & ingentem animarum messem perpendat , sibique illa Christi verba dicta fuisse meritò existimet : Posui vos , ut eatis , & fructum afferatis , & fructus vester maneat. Et illud : Ite & vos in vineam meam , & quod justum erit , dabo vobis. Et quem non moveant benignissimi Salvatoris exempla , qui siti , fame , æstûque pressus , oppida vicòsque , animas lucraturus , circumcurabat , & ex longo itinere fatigatus sedebat supra fontem , mulieris peccatricis conversionem præstolatus.

Quare præstò semper sit Confessarius , ubi sancti hujus lucri spes aliqua affulget , & ad confessionem

fion
pat
rit
in f
cer
buit
jicit

S
cum
suo
fanc
felli
min
aut
à se
bus
xim
re
at :
ver
den
rùm
per
fidu
* A

tionem audiendam vocatus moras omnes abruptat, nè pœnitens tædiô affectus discedat, aut merito saltêm suspicetur Confessarium invitum hoc in se onus suspicere, quæ suspicio, si semel de Sacerdote inter timidos imprimis aggresses percrebuit, omnem fiduciam animûmque erga illum abjiciunt.

HUMILITAS.

SACERDOS intimè & in corde suo humiliter de se sentiat, & tanquam in conspectu Dei cum reverentia, & timore sancto ministerium suum impleat, & animo usque adeò se demittat sanctèque abjiciat, ut pœnitentes, quorum Confessiones auditorus est, meliores se putet, neminèque, quibuscunque demùm peccatorum, aut paupertatis sordibus horrescat, contemnat aut à se rejiciat; quin potius cum Apostolo omnibus se debitorem agnoscat, sed pauperibus maximè, & abjectis in speciem hominibus, ut dicere cum Christo, cujus personam agit, illud queat: Pauperibus evangelizare misit me. * Hanc verò internam sui ipsius abjectionem exterius demonstrabit vultu ad modestiam composito, morûmque comitate ac suavitate singulari, quibus pœnitentium animi quàm plurimùm conciliantur, fiduciaque miserorum mirum in modum erigitur.

* *Luc. 14. 18.*

✻ (8) ✻
SCIENTIA.

CONFESSIONIS minister ea perspecta habeat, quæ ad Sacramenti hujus cum licitam, tum validam administrationem pertinent, quæque necessariam cum ipso Sacramento connexionem habent: sciat mortalia peccata à venialibus discernere, circumstantias peccati speciem mutantem evolvere: casus, quibus restitutionis obligatio conjuncta est, dignoscere: potestatis sibi concessæ limites, vim item ac rationem censurarum probè intelligat. Casus reservatos in promptu habeat, sciâtque quinam Jure Canonum summo Pontifici, quinam Episcopo Diocesano reservati sint: Contractuum item varietatem, numerum ac speciem impedimentorum matrimonii non ignoret, de quibus omnibus Theologos morales consultet.

PRUDENTIA.

PRUDENTIA singulari, intelligentiâque propè divinâ præditus sit, quâ possint in tanta ingeniorum varietate, uniuscujusque poenitentis naturam, indolémque cognoscere, & congruis quemque verbis ac rationibus à vitiis abstractum ad amplectendas Christiani hominis virtutes movere, varios etiam spiritus discernere, intimas conscientiarum latebras perscrutari, peccatorum causas effectusque detegere, detectisque

que mederi. Hæc verò cum virorum doctissimo-
rum, & sanctorum Patrum assidua lectione, me-
ditationeque, tum praxi Sacramenti hujus conti-
nuâ, sed imprimis crebrâ sancti Spiritûs invo-
catione, familiarique cum Deo colloquiò asse-
quetur.

TACITURNITAS.

Secreti Sacramentalis sit tenacissimus, neque
verbò vel signò, vel aliò quòvis modò pro-
dat aliquatenùs peccatorem, quòd si prudentiòri
consilio indiguerit, illud absque expressione per-
sonæ, & ità cautè requirat, ut nè vel levissima
suspicio oriri possit. *Conc. Later. 4. c. 21.*

Extra tribunal pœnitentiæ sit etiam discretus &
cautus erga ipsum pœnitentem, nè peccatorum
ipsius memoriam habere videatur, vel ea ipsi ex-
probrare vultu aspero, aut aliò quòvis modò.

Si occurrat necessitas dandi aliquod consilium
pœnitenti circa peccata in confessione audita, i-
psum prudenter inducat, ut ad tribunal de novo
accedat, ibique præviâ veniâ liberè concessa hunc
admoneat de iis, quæ oblitus fuerat edicere in
instanti Confessionis. Alia agendi ratio pluri-
bus redderet onus Confessionis odiosum.

Seriò etiam attendat, nè incautis laudibus san-
ctitatem & devotionem quorundam pœnitentium
effrens, contra alios, de quibus tacet, suspiciones
perverfas generet.

Testi-

Testimonia Confessionis audita, ita scripto tradat, ut nullum appareat discrimen inter pœnitentes, quò possint dignosci, quinam absolutionem receperint, quinam non receperint.

Sciat Sigillum Confessionis vim habere non tantum respectu peccatorum & personæ pœnitentis, sed etiam complicitum, sive pœnitens poterit suum confiteri peccatum sine expressione illius, sive non, complices proderet Confessario nefas & Religioni scandalum. *Syn. Col. an. 1280. c. 8. lit. de pœnit.*

FORTITUDO.

DEI locum tenere se sciat, omniumque cuiuscumque ordinis ac dignitatis tribunali suo se sistentium iudicem se agnoscat. Quare nullius aut gratiâ, aut autoritate, aut favore, aut amicitia impediri se sinat, quominus pœnitentem pro gravitate criminis, aut objurget, aut illi absolutionem deneget, differatve, vel convenientem satisfactionem injungat: neque importunis precibus, fictisque pœnitentis pollicitationibus abduci se à sententia sua patiatur, tametsi magna inde sibi incommoda, atque ipsam etiam mortem instare cerneret: neque quid alii Confessarii officii sui prævaricatores agant, consideret, sed quid sibi pro morbi inveterati curatione cum pœnitente agendum sit, coram Deo perpendat, & sequatur.

§. 2. *Quid Confessario agendum, dum ad confessionale accedit?*

AD tribunal pœnitentiæ accessurus Divinam opem breviuscula saltèm precatione in ipso pœnitentium conspectu impleret, quò majorem Sacramento venerationem, sibique existimationem apud pœnitentes conciliet, & Divinum lumen in re tam ardua, & periculosa sibi propitium reddat. In Ecclesia non autem in privatis ædibus confessiones audiat, nisi causa necessaria dispensaret. Superpeliciò indutus sit, ac biretò tectus.

Sedes confessionalis sit in patenti & conspicuo Ecclesiæ loco, non in obscuro aut facelli angulo, maximè cum fœminas audit, quas non nisi intrà confessionale & ad latus, cradibusque interjectis audiat, vultum oculosque linteò albò ac mundò tegat, neque stans, sed sedens, ut iudicem decet, & audiat & absolvat, cujuscumque demùm ordinis ac dignitatis sit pœnitens.

§. 3. *Quid in ipso Confessionis contextu Confessario sit agendum?*

DUM Confessiones audit, non aliò neque oculis, neque mente vagabitur, prætergredientes nunquam aspiciat, neque etiam confessionale

nale ingressuros curiosus intueatur ; sed ad pœnitentis confessionem attentus erit, illiusque peccata intimè dolebit, memor sanctissimorum Patrum ac præsertim Beati Ambrosii, qui pœnitentium peccata audiens lacrymas perpetuò profudit.

Nullò penitens signò circumstantibus suspicionem moveat, se sceleris cujusdam à pœnitente depositi atrocitate moveri ; quare ab omni manuum gestu, humerorum contractione, vocis contentione absteineat : nullos gemitus aut suspiria emittat, quæ audiri à pœnitente possint, utpotè quæ maximè offendere, ac perturbare pœnitentem soleant.

Neminem spernat, aut asperius alloquatur, neque tediò affici se, aut impatientis animi motibus abripi, ullò signò prodat. Sed si quid molestiæ & indignationis plebeiorum hominum rusticitas crassitiésque afferet, id totum intrà paternæ charitatis viscera contegat, memineritque talium esse regnum Cœlorum, tales Christo præ cæteris acceptos fuisse, laborémque his impensum nulla amoris proprii labe corrumpi.

Quantâcumque pœnitentium copiâ obsideatur, nullius confessionem urgeat, maximè cum pœnitentem tenerioris conscientiæ anxietatibus laborare, aut memoriâ vacillare cognoverit : præstat enim, ut pauciores ritè, & eâ, quâ par est, patientiâ audiat, quàm ut plures audiendo obiter & perfunctoriè officio suo fungatur ; exiguum enim fructum ex confessione sic deproperata,

ta, & nullum planè spirituale gaudium referet
pœnitens, quin & manifesto sacrilegii periculo
exponitur.

Quòd si tamen pœnitens longiùs extra mate-
riam confessionis vagaretur, moneri cum chari-
tate poterit, ut omisís ambagibùs & narrationi-
bùs ad rem non pertinentibùs, sua solummodò
peccata cum necessariis circumstantiis declaret,
quò citiùs confessionem absolvat, & aliis losum
cedat.

Aliorum Confessariorum praxim coram pœni-
tente non facilè carpat, nisi ad pœnitentis cor-
rectionem id necessarium duceret, puta, si ab-
solutio ab aliis concessa nulla fuisset, ansamque
præbuisset pœnitenti in suo peccato perseveran-
di, aut si contra justitiam quid ab aliis decisum
fuisset, quòd nocere pœnitenti posset, in quibus
tamen casibus error in pœnitentem potiùs, quan-
tùm fieri potest, quàm in Confessarium refun-
dendus videtur.

CAPUT SECUNDUM.

DE

INTERROGATIONIBUS.

§. I. *Quòd Confessarius aliquoties in-
terrogare debeat pœnitentes, & quos?*

CUM oporteat à pœnitentibus omnia peccata
mortalia, quorum post diligentem sui dis-
cussio-

cussionem conscientiam habent, * in confessione
 recenseri, etiamsi occultissima illa sint, easque
 circumstantias aperiri, quæ speciem peccati mu-
 tant, & secundum opinionem probabiliorem,
 quæ peccata multum aggravant, plurimi verò pœ-
 nitentes, aut ex defectu discussionis debitæ, a-
 liqua peccata in confessione prætermittant, aut
 ex pudore celent, aut ex cæcitate culpabili i-
 gnorent, aut ex malitia detegere detrectent, aut
 circumstantias silentiò involvant, dubiisque fu-
 catisque verbis ita involuta proponant, ut nec nu-
 merus, nec species, nec gravitas illorum cog-
 nosci possit, consequens est, ut Confessarius aptis
 quibûsdam interrogationibus defectum pœniten-
 tium suppleat, alias nec remissionis, aut reten-
 tionis sententiam pro qualitate peccatorum pro-
 nuntiare, nec æquitatem in pœnis injungendis
 servare, nec pro morbi ratione salutarem medi-
 cinam adhibere possit; more ergò periti medici
 diligenter inquirat, & peccatoris circumstantias
 & peccati. *Con. Lat. 4. c. 21. * Conc. Trid.
 Sess. 14. c. 5.*

In hunc finem varias peccatorum circumstan-
 tias scire debet: aliæ enim conferunt primam
 speciem moralem actui, id est actum bonum, vel
 indifferentem reddunt malum. Aliæ mutant spe-
 ciem, seu novam aliquam malitiam distinctæ spe-
 ciei conferunt, ut si quis fornicetur cum con-
 jugata, est enim adulterium: aliæ peccata mul-
 tiplicant, ut si quis homicidium committat prop-
 ter

ter furtum, sunt enim duo distincta peccata, homicidii scilicet & furti. Aliæ non mutant speciem, sed augent vel minuunt, ut est in furto materiz quantitas, de inadvertentia rationis plena, vel modica. Nam hæc omnia possunt facere, ut actus vel mortalis, vel venialis habeatur.

Circumstantiæ verò ad septem capita revocantur, quæ vulgatò versiculò comprehenduntur.

Quis, quid, ubi, quibûs auxiliis, cur, quomodò, quandò.

Quis, dicit personam peccantis; quid, quantitatem; ubi, locum; quibûs auxiliis, media, ut si rebus sacris ad malum usus sit. Cur, finem ab actione diversum; quomodò, modum, si liberè, deliberatè, advertenter; Quandò, tempus, quò commissum est peccatum.

Non sunt autem omnes indiscriminatim personæ interrogandæ, sed ex tantùm, quas peccatum suum non declarare probabiliter existimat: tales sunt, qui rarò confitentur, magnisque periculis ac tentationibus sunt expositi: vel qui ea confitentur peccata, quæ plerumque alia sibi annexa habent, aut ex aliis, quæ declarata non sunt, originem ducunt.

Personæ verò, quæ sæpiùs & nonnisi leviora peccata confitentur, si aliundè satis pollere ingenio videntur, interrogandæ non sunt, nisi fortè circa quædam statûs & conditionis officia, in quibus delinquere optimi etiam quandoque solent.

§. 2. Quando & de quibus interrogare pœnitentes Confessarius debeat?

1. **I**N ipso confessionis exordio interrogandus est pœnitens, quandonam ultima vice confessus fuerit? an sacramentalem absolutionem receperit? an pœnitentiam impositam adimpleverit? ut exinde de numero peccatorum, deque interno peccatoris statu judicare Confessarius possit.

2. Interrogandus est de conditione sua & officio, nisi aliundè Confessario notus sit. Dum verò de statu inquirat, nullam nominis, aut familiæ, domicilii, aut patriæ mentionem faciat, neque extra materiam peccatorum in confessione versabitur Confessarius.

3. Nè à pœnitentibus nomina eorum, cum quibus peccaverunt, inquirat, vel circumstantias, quibûs possint nomina eorum sciri; imò distinctè inhibeat confitentibus, nè peccata aliorum confiteantur, * aut nomina complicium exprimant, nisi peccati circumstantia talis sit, quòd aliàs non possit confiteri peccatum. *Synod. Neumaufensis an. 1284. tit. de pœn. * Synod. Colou. an. 1280. tit. de pœn.*

4. Pœnitentem priùs non interrogare incipiat, quàm ipso pro ingenii facultate, id quod habet in conscientia, expromserit, quantumvis rudis & ignarus appareat, cum Sacerdotis interrogat-

roga-

rogatio & inquisitio adjungi tantum debeat ad supplendum defectum pœnitentis.

Timendum enim, nè si accusationem pœnitentis, Confessarii præcederet inquisitio, huic confidens peccator, deinceps conscientiæ suæ discussionem negligeret, & ità sibi ipsi ignotus, Sacerdoti etiam interroganti sua non posset manifestare peccata.

Docendi sunt ergò etiam rudes, & plebeji utilem quemdam modum faciendi conscientiæ suæ examen, ut illam, quâ poterunt diligentia, explorent, se ipsos accusent. Qui enim pravio examine, in specie & sigillatim peccata sua cognoscent, vehementiori antractæ vitæ odio & delictorum detestatione ad gratiam absolutionis disponentur. Levior cura, & aliquando nullus erit dolor peccati, cujus est momentanea cogitatio in tribunali pœnitentiæ tantum, & ad inquisitionem Confessarii.

5. Cùm numerus peccatorum in peccatis, maxime mortiferis, sit exprimendus, & causentur nonnunquam pœnitentes legem hanc duram & impossibilem videri, aliquot hic observationes adjicimus, quibus munitus Confessarius, viam ipsi eo in negotio præire ac complanare possit.

Si verus occurrat numerus & certus, is omninò exprimendus est, nec major, nec minor; facile autem in gravioribus culpis & actibus exterioribus, vel levi examine redibit in memoriam.

Si alius occurrat, qui probabiliter judicatur * ad verum accedere, is etiam sufficiet, ac licet peracta confessione recordaretur pœnitens veri ac certi numeri, non debet esse anxius de illo iterum in alia confessione aperiendo, sed liber erit ab illa obligatione per illum numerum probabilem antè expressum. At si tanta esset in numero differentia, ut Confessarii iudicium, exinde notabiliter mutandum videretur, pœnitens teneretur confiteri verum numerum, si postea recordaretur. * *Rit. Paris. an. 1697.*

Si pœnitens nequidem apud se constituere possit quoties aut præcisè, aut etiam circiter, in tali specie peccaverit, dicat saltèm quanto tempore in ejusmodi peccati consuetudine vixerit, atque eo toto tempore, quoties in mense, hebdomada, vel die in illud labi solitus sit, an non etiam aliquo tempore frequentius, aliò rariùs in id inciderit: quod totum faciliùs animò repetet, qui occasiones, quas habuit in eo peccato perseverandi, personas quibuscum versatus est, in memoriam revocabit.

Denique si res sit cum iis, qui diu & magna cum salutis incuria in iis præsertim peccatis, in quæ lapsus, lubricus & frequens est, inforduerunt, ut sunt peccata carnis præsertim sola cogitatione admissa, & alia id genus, quæ ex habitu non retractato obrepere solent, ità ut nec dicere quidem illi possint, quoties circiter intra singulos dies, hebdomadas, menses, talia peccata

cata admiserint, nec quamvis dicant, quæ satis apud audientem aliquam possint facere fidem, ñ saltèm respondeant, quanto tempore ità fuerint comparati, ut ad quamlibet occasionem in ea præcipites ruerent, ut tandem intelligat Confessarius, quàm infixi sint in limo profundi, & de statu animæ ipsorum aliquod possit facere iudicium. Multa autem oportet tradere misericordix Divinæ, delicta enim quis intelligit.

At conveniens est pœnitentes, qui rariùs confitentur & variis peccatorum speciebus sunt obnoxii, diversis vicibûs audire, ut possint diligentius conscientiam suam examinare, experientia enim docet multos, dum interrogarentur in tribunali, nullius peccati conscientiam habuisse, qui tamen revertentes post aliquot dies, plura confessi sunt.

6. Doceat pœnitentem peccata dubia ut dubia, sive dubium sit de admissio peccato, sive de gravitate ipsius, ea verò quæ sunt certa, * ut certa esse declaranda, nec ipsi licitum esse confiteri peccata, quæ non comisit. *S. Thom. suppl.*

q. 6. art. 4.

7. Nè interrogationibûs pœnitentem in sui accusatione perturbet, sapè enim subsequentiùm peccatorum oblivionem induceret. Excipe tamen quatuor casus.

Imus Quando pœnitens ex aliquo peccato ad absolutionem indispositus iudicatur; moneatur ea de re dilatum iri absolutionem, nec opus es-

se, ut ultra pergat : quod si tamen ipse non obstante hac admonitione ulterius pergere, totamque confessionem absolvere optaret, audiendus est, quia cognito ipsius animæ status, Confessarius melius eum juvare in Domino poterit, ipsèque pœnitens sic promptior redibit, confessionis obice jam sublato.

2us Si declararet pœnitens se in priori confessione non fuisse absolutum, causam seiscitatus Confessarius, interroget, an ab eo tempore se emendaverit? si respondeat quòd non, licèt non sit vera hujusmodi pœnitentia, admitti tamen debet ejus confessio, * & salutaribus monitis ad horrorem peccati inducendus, ipsique pœnitentia salutaris injungenda. * *Alex. 3. l. 5. decr. tit. 38. c. 5.*

3us Quando pœnitens confessionem suam in charta descriptam legit; tunc, si quid ambiguum aut suis circumstantiis non satis vestitum occurrat, citra ullum periculum interrogari poterit. Nec tamen patiatur pœnitentem, qui potest verbò confiteri, in tantum scripto, Confessariò ipsò legendo facere, licèt sit in præsentia Confessarii; * servandus est enim communis Ecclesiæ usus ore proprio confitendi, nec absque peccato immutari potest, nisi fiat impossibilis. * *Sylvius in suppl. 9. 9. Concl. 2.*

4us Cùm restitutio facienda est, de illius obligatione statim instruatur pœnitens, nè ea de re ipsum commonefacere in fine confessionis Confessa-

confessarius obliviscatur, & sic pœnitentem malè securum à se dimittat: sunt enim, qui falsò sibi persuadent, nullam esse restitutionis obligationem, ubi ea de re in particulari non sunt admoniti.

Quando confessio est longior, & peccatum occurrit grave, de ipsius numero, specie, ac circumstantiis, interrogetur pœnitens, si iudicet Confessarius se in fine confessionis oblivisci, posse talis interrogationis.

Reprehensiones verò omnes & objurgationes profus ad finem usque remittat, fieri enim solet, ut propter intempestivas huiusmodi increpationes pœnitens perturbetur, & eorum, quæ adhuc memoria tenebat, obliviscatur, aut pudore suffusus, vel diminuat vel omninò celet peccata.

§. 3. Quomodò interrogandus sit pœnitens?

MAGNA hîc prudentiâ opus est, ut Confessarius eliciat ex pœnitente, quæ ille vel culpabiliter ignorat, vel fateri erubescit, qui enim malè agit, odit lucem.

Itaque verbis Confessarius utatur humanissimis, & in animum sese pœnitentis insinuet, ejusque fiduciam excitet. Igitur cum peccatum ab eo audierit grave, aut si cum fundamento suspice-

tur ab eo admissum. 1. Lapsus, eorúmque numerum ac speciem inquirat, incipiendo à cogitationibus voluntariis, proposito deliberato, verbis, operibus. 2. Causam illius peccati, propensionem scilicet, ejusque diuturnitatem, occasionem, & habitum. 3. Effectus illius, sunt enim quædam peccata quasi fontes, ex quibus alia scaturiunt, ut sunt peccata capitalia.

Circa materiam sexti ac noni præcepti prudens imprimis cautusque erit Confessarius, cum propter multiplices peccati hujus species, variósque perpetrandi illius modos, & innatum pœnitentibus illius declarandi horrorem, tum propter summum & pœnitentis & ipsiusmet Confessarii periculum: Ille nè incauté interrogatus discat, quod ignorabat, & scandalum patiatur; iste nè curiosus sciscitando in laqueos ipse incidat diaboli.

Quare diffidat sibi ipsi Confessarius salutis suæ ac castitatis amans mentémque ad Deum identidem elevans Divinam exposcat opem, & purissimæ Matris castissimique ejus Sponsi, nec non Angeli tutelaris patrocinium imploret; dein, si necessitas exigit, non nisi pedetentim & quasi per gradus, íntimos conscientix sinus latebrásque perscrutetur; verbis utatur iis, quæ Sacerdotalem sanctitatem deceant, atque adeò commodis interrogationes suas circumloqui nitatur, ut pœnitentis verecundiam non offendant. Sensim à cogitationibus simplicibus ad morosas, à morosis ad

ad desideria, à desideriiis levibus ad consensum, à consensu ad actus minùs peccaminosos, & si illos fatentur, ad magis criminosos ascendendo.

Cùm in iis speciem peccati & circumstantias, quæ multùm prægravant, satis intellexerit, ulterius nihil studeat inquirere. Illud etiam diligenter observet, in hæc materia ulterius inquirendum non esse, ubi pœnitens ad propositam quæstionem negativè respondit: non enim in hoc peccato homo derepentè fit pessimus, sed abimis incipit, & à levioribus ad graviora gradatim solet descendere.

Quod si meritò suspicetur Confessarius, pœnitentem præ pudore eloqui non audere, quæ commisit, nè nimis urgeat sciscitando, sed si post binam aut ternam interrogationem elicere nihil potuit, ad peccata materiæ omninò diversæ se conferat, dein rursus ad scopum suum capta occasione redibit, sicque sapiùs factitando, & sibi ipsi consulet, & faciliùs a pœnitente rei veritatem edisct.

Dum verò interrogando circa hanc materiam, unum aut alterum peccatum elicuerit, caveat sibi, nè objurget pœnitentem, aut indignationis quædam signa præbeat, certissimo enim sacrilegii periculo pœnitentem exponeret. Quin potiùs innatum turpissimi hujus peccati declarandi horrorem, & puerilem existimationis suæ apud Confessarium perdendæ timorem eradicare pro viribus tentabit, animùmque pœnitentis his aut simi-

libus verbis eriget; Christus, frater mi, & Dæmon cor tuum expetunt; ille; ut peccata tua fatearis ad salutem; iste, ut celes ad damnationem: quem è duobus præferendum putas? nè pudeat ergò fateri, quod deliquisti: labi infirmitatis est, perversa verò naturæ, nolle resurgere. Quantumvis atrocita narres, audivi atrociora: omnes peccatores sumus, & egemus gratiâ Dei; Sancti ipsi ceciderunt, sed falsi sunt infirmitatem suam, sed pœnitentiam egerunt. Peccata tua confitendo, Deo & Angelis gratum facies, me voluptate mirâ afficies, & tu ipse pondere tantò depositò quantam lætitiâ, quantam animi tranquillitatem senties! de Dei bonitate nè dubites, ipse enim te vocat ad pœnitentiam, ipse te oviculam suam quærit, nè dæmoni in prædam cedas.

Magnum etiam tollendi falsi pudoris remedium est, pœnitentem ante Sanctissimum Sacramentum dimittere precaturum: suggeratur illi, si rudis sit, una aut altera precatiuncula jaculatoria, inibi sæpius repetenda, v. g. nè permittas Domine, ut sacrilegam confessionem faciam: dirige Domine cor ac linguam meam, ut ritè, & sincerè confitear peccata mea &c.

Potest etiam unus, aut alter dies ad conscientiam euucleatiùs examinandam eidem præscribi, ut animum intereà suum contra timorem obfirmare possit.

Aliud prætereà medium, ad eliciendum peccatorum in luxuria commissorum numerum, per-

opor-

oportunum habetur, præsertim in puellarum & ac
fæminarum, quæ verecundioris sunt ingenii, con-
fessionibus adhibendum, cum scilicet Confessa-
rius numerum justò majorem suggerit, sic enim
pudor minuitur, & justus numerus declaratur,

Peccata verò quæ in damnum cedunt aliorum.
majori curâ perscrutetur, ut sunt contractus u-
surarii, & fraudulentæ pecuniarum, frumento-
rum, pecorum, agrorum, aliarumve rerum lo-
catio, usufructus, hypothecæ & oppignorationes.

§. 4. *Peccata quædam magis particu-
laria, circa quæ pœnitens interro-
gandus est?*

CIRCA FIDEM.

AGRESTES senio confecti, ancillæ & famu-
li, pecorum pastores, & crassioris ingenii
homines, pauperes, maximè vagabundi, inter-
rogandi sunt circa articulos fidei ad salutem sci-
tu necessarios. An sciant & intelligant saltèm
quoad substantiam articulos Symboli Apostolici,
quò Ecclesia utitur, non sufficit enim eos se-
mel credidisse. *prop. C. 5. damn. ab Inn. II.*

Pœnitens, qui hos ignorat interrogandus, num
aliàs de sua negligentia & culpa fuerit à Con-
fessario admonitus, tunc enim si pro mōdulo di-

ligentiam non adhibuerit , tamdiu illi differatur absolutio , donec huic officio satisfecerit ; quòd si nondum admonitus fuerit , absolvatur quidem , sed de supradictis , priùs ut poterit , instruatur. Meminerit tamen Confessarius , quòd agrestes & crassioris indolis homines sæpè nòrunt , quòd explicare non valent.

Habitudinarii & præ cæteris ebriosi , impudici , usurarii , multùm hæere solent circa quosdam fidei articulos , qui perversis hominum cupiditatibus magis adversantur , ut est infernus , judicium extremum , Dei providentia &c. quare interrogandi , num de his articulis dubitaverit cum advertentia , aut omninò contrariam sententiam habuerint ;

CIRCA SPEM.

INVETERATI peccatores , aut de Divina misericordia dubitantes , facilè desperant , aut è contra eadem ad liberiùs peccandum , sæpè abutuntur : ex utroque genere periclitatur eorum salus , desperatione & præsumptione temerariâ. Contra eum , qui falsa spe periclitatur , dicit Spiritus Sanctus : nè tardes converti ad Dominum , neque differas de die in diem , subito enim veniet ira illius , & in tempore vindictæ disperdet te ; at his , qui desperatione pereunt , dicit : In quacumque die iniquus conversus fuerit , omnes iniquitates ejus obliviscar.

Pauperes, calamitosi, arumnis variisque doloribus, ac diuturnis morbis vexati, interrogandi quid de Divina erga se providentia senserint, num murmuraverint contra illam, aut nullam esse existimaverint, & ad Deum per orationem confugere neglexerint: ignis enim accensus est in Jacob, & ira ascendit in Israël, quia non crediderunt in Deo, nec speraverunt in salutare ejus. *Pf. 77. v. 21. 22.*

CIRCA AMOREM DEI.

AN actus amoris Dei aliquoties saltèm elicuerint; docet enim Innocentius II. * cum peccare mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, & præceptum charitatis erga Deum obligare per se ad actus amoris Dei aliquoties eliciendos. Licèt terminus hujus obligationis definiri præcisè nequeat, tales actus ità frequenter producere convenit, ut huic præcepto satisfacere possimus. Potest pœnitentis negligentiam supplere Confessarius, ipsum interrogando, antequam absolutionem impertiatur, num Deum diligat super omnia; &c. *Prop. 5.*

At nè pœnitens in solo affectuoso actu quiescat, affectum affectu probandum esse doceat, nam mandatorum Dei observatio, verum est ac genuinum amoris hujus signum, quin & effectus; juxta

juxta illud: Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me. *Joan. 14. 21.*

CIRCA RELIGIONEM.

AN manè & serò eâ, quâ par est, reverentiâ preces Deo persolvant, pœnitentes suos Confessarius interrogabit; plerumque enim agrestes, labore diurno, vigiliisque nocturnis fatigati, pecudum more lectum petunt, eodemque modò ex illo resurgunt, aut in lecto jacentes & semisopiti quasdam preces deproperant; quibus utiliter satisfactionis sacramentalis locò injunget Confessarius, ut per aliquot menses eas preces genibûs flexis quotidie persolvant, neque lassitudo aut operis quæcunque instantia eos dispenset, quominùs exiguum saltèm tempus in genua provoluti tam sancto exercitio impendant, suòsque, si Domini sunt aut patresfamilias, ad idem faciendum, & verbò & exemplò compellant.

Ad Religionem pertinet emissâ vota persolvere: cum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requirit illud Dominus Deus tuus, & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. *Deuter. 23.*

Votum autem est promissio deliberatè Deo facta, de aliquo meliori bono, cum intentione ad id se obligandi; promissio procedit ex proposito

fito fa
præxi
rentia
nim p
Dic
perfec
quis v
Aliu
liud c
condit
Aliu
nos,
defun
nentu
liud e
quod
Illud
jus m
partim
liquod
rioren
tùm r
Iri
rum,
da esse
missio
in pot
Con
Pontifi
sunt v

sito

fito faciendi, propositum aliquam deliberationem præexigit; hinc qui indeliberatè & sinè advertentia vovent, ad nihil tenentur, non sunt enim propriè vota.

Dicitur, de meliori bono; unde votum, quò perfectius bonum impeditur, nullum est: ut si quis voveret matrimonium contrahere.

Aliud est absolutum, quod statim obligat; aliud conditionatum, cujus obligatio pendet à conditione, quæ si non evenerit, nullum est.

Aliud est reale, quò vovemus aliquid extra nos, ut eleemosynam dare pauperibus; quod, defuncto vovente, transit ad hæredes, qui tenentur eleemosynam votò promissam dare. Aliud est personale, quò vovemus servitium aliquod personale, v. g. preces fundendas &c.

Illud personam voventis tantum spectat, & hujus morte extinguitur. Aliud partim reale, partim personale, quò non solum servitium aliquod personale, sed etiam rem aliquam exteriorem promittimus; cujus obligatio, in quantum reale, transit ad hæredes.

Irritare vota seu annullare, proprium est eorum, sinè quorum voluntate & consensu valida esse nequeunt, nullus enim potest per promissionem se firmiter obligare ad id, quod est in potestate alterius.

Commutare verò aut dispensare, ad Summum Pontificem & ad Episcopos pertinet: quinque sunt vota Summo Pontifici reservata, votum per-

perpetuæ castitatis, ingrediendi religionem, peregrinationis ad limina Apostolorum, ad S. Jacobum in Compostella, & in Jerusalem non devotionis tantum, sed auxilii præstandi causâ Christianis terræ sanctæ. Reliqua vota sunt Juris Episcopalis. Sacerdotes, quibus vota commutandi potestas datur, illa aut in majora, aut in magis Deo grata, aut certè æquè pia Deoque grata opera commutent, rationemque habeant in illa commutatione, aut laboris aut impensarum in solutione voti à pœnitente subeundarum, hæcque fiant sinè præjudicio tertii.

Ut prædicta quinque sint Papæ reservata, debent esse absoluta & certa; in dubiis enim & conditionatis, ante ad impletam conditionem dispensare possunt Episcopi. Convenit etiam ad ipsos remittere reos votorum certorum & absolutorum, ipsorum enim est adjudicare, qui remittendi sunt ad Summum Pontificem, & cum quibus possunt dispensare; quod ipsis competit, cum non est facilis recursus ad Summum Pontificem, aut cum ex dispensationis dilatione imminet famæ, vitæ, aut animæ periculum.

Sedulò caveat Confessarius, nè pœnitentes, præsertim mulieres, temerè vota emittant, maximè castitatis; tantum absit, ut aliqua ab ipsis exigant, vel etiam juramenta, aliàsve promissiones, etiam de fugiendo peccato, quæ novum vinculum adjiciant.

Religio etiam personis, rebus, locisque Deo
lacris

facris honorem reddendum præcipit, at secundum
 diversam rationem sanctitatis rerum, locorum &
 personarum, in quas peccatur, necesse est quòd
 sacrilegii gravitas distinguatur, tantò enim est, gra-
 vius, quantò persona, locus aut res sacra, ma-
 jorem obtinet sanctitatem.

CIRCA PRÆCEPTA DE- CALOGI.

DOCET Sanctus Carolus eos, qui rationis u-
 sum attigerunt, teneri sub reatu peccati mor-
 talis scire Dei & Ecclesiæ præcepta, quæ sub pec-
 cato mortali sunt observanda, quæque in scholis
 doctrinæ solent comparare.

PRIMUM PRÆCEPTUM.

CCULTUM Deo debitum præscribit, qui in fide,
 spe, & charitate consistit. Vetat idolola-
 triam; media supersticiosa ad febrim, morbosque
 tam ab hominibus quàm à pecoribus arcendos,
 quæ à pastoribus, vetulis, agrestibus, aliisque ut
 plurimum adhibetur.

Illud autem supersticiosum vocatur, quod nec
 naturaliter, nec ex institutione divina produce-
 re potest effectum, qui speratur. Imò si unà
 cum rebus naturaliter ad eos effectus valentibus,
 adhi-

adhibeantur aliqua , quæ manifestum est naturaliter , eò non valere , illicitum est ac superstitiosum , cum ex Dei & Ecclesiæ institutione ordinata non sint. Hinc superstitiosi sunt , qui ad hominum vel brutorum morbos curandos , mitigandos dolores , sistendum sanguinem , quædam adhibent remedia , naturalia quidem , sed cum characteribus , nominibus , figuris aut aliis rebus impertinentibus , tanquam ad propositum facientibus. Qui herbas medicinales colligunt , certa aliqua verba recitando.

Qui ad pictam Sancti alicujus imaginem devotionem suam effundunt , spem ponentes in accenso certo quodam cereorum numero ; qui per certas orationes sese ab omni periculo tutos existimant , certò sibi pollicentur , se non migraturos ex hac vita sine Sacramentis , si hunc aut illum Sanctum coluerint.

Secus , si orationes ab Ecclesiâ probatas ex devotione dicant , Sanctosve colant reverenter , cum bona fiducia auxilii in necessitate accipiendi. Hos omnes Confessarius benignè instruere debet , quid Deo , quidve Sanctis debeant.

Vetat hoc præceptum magicas artes , maleficia ad nocendum hominibus , pecoribus fructibusve terræ. Nunquam autem licet ad magos confugere aut aliqua superstitione uti ad dissipanda hujusmodi maleficia ; qui à dæmonis malitia liberari desiderat , precibus , jejuniis , elemosynis ad Deum recurrat ; & cum hujusmodi maleficia à

Deo

Deo permittantur in pœnam peccatorum, hortari oportet eos, qui ista patiuntur, ut corde contrito & spiritu humiliato sinceram peccatorum suorum confessionem faciant.

Vetat omnem divinationem sive ex lineamentorum corporis inspectione, sive ex sortibus, somniis, aliisque rebus, quibûs per dæmonum significationem, incerta pro certis affirmantur, aut res futuras à Deo liberâque hominis voluntate magna ex parte pendentes prædicere tentant temerarii & imperiti quidam.

Peccant etiam contra hoc præceptum, qui in itineris susceptione, aut cujusvis rei institutione vel progressu, dies, momenta, vel tempora observant, putantes alia felicia, alia infelicia; quadrupedum voces, garritum avium aut volatum notant, aut ex occurso hominum vel pecudum suscipiendi, aut suscepti operis felicitatem augurantur.

Caveat etiam Confessarius à frequentioribus peregrinationibus, in quibus otiosi vel de proximo quocunque detrahunt, vel in hospitiiis promiscuè pernoctantes turpissima quæque vel perpetrant vel patiuntur; peregrinationes verò longiores fœminis maximè dissuadebit, quarum officium est domûs suæ ac liberorum curam habere. &c.

SECUNDUM PRÆCEPTUM.

DIVINUM Nomen temerè & ad quascunque nugas usurpare, non leve peccatum habetur.

tur. Dicitur Jeremix 4. Jurabis in veritate, in
iudicio & iustitia.

Ad bonum ergò usum juramenti imò, requiri-
tur, quòd aliquis non leviter, sed ex necessaria
causa & discretè juret; cùm videlicet videt au-
dientes pigros esse ad credendum, nisi dicta ju-
ratione firmentur, & utile est eis aut nobis ne-
cessarium, quòd credant.

Temerè jurat & absque iudicio, qui quod ve-
rum est, cum juramento asserit, at id verum existi-
mat ex levibus tantùm quibusdam conjecturis.
Qui sic negligenter jurat, in magno pejerandi
periculo versatur.

2dò. Requiritur, ut quod per juramentum con-
firmatur, verum sit: Deum falsi testem in re e-
tiam levis momenti, adhibere, peccatum morta-
le est, nec excusatur per restrictiones mentales;
si juraret quis v. g. se non fecisse aliquid, quod
revera fecit, intelligendo intrà se aliquid aliud,
quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fe-
cit, vel quodvis aliud additum verum; Dominus,
qui conscientix testis est, ità verba accipit, sicut
cui juratur intelligit. *Conc. Toless. an. 909.*
6. 12.

Jurat autem falsò, etiam ille, qui jurejurando
id asserit, quod, cùm verum sit, falsum putat;
& qui jurat, quod verum existimat, & tamen re-
vera falsum est, nisi pro posse curam & diligen-
tiam adhibuerit, ut rem compertam haberet.

3dò. Requiritur iustitia, quæ maximè in pro-
mis-

missis [necessaria est, ad quæ etiam comminationes referuntur. Qui ergò injustum aliquid & inhonestum promittit & cominatur, & jurando peccat, & promissa aut comminationes exequendo, scelus scelere cumulat. Qui aliquid licitum & honestum cum juramento promittit, ità animò dispositus esse debet, ut cum tempus advenerit, promissum exsolvat, nisi fortè mutata rerum conditione, tale esse inceperit, ut jam si promissis stare velit, Dei offensam incurret. Qui jurat proximo suo & non decipit: *Pf. 14.*

Dicere, Deus me condemnet, non habeam partem in cælo &c. nisi hæc ità se habeant, est juramentum per execrationem, quod gravissimum jurisjurandi genus appellat Augustinus in Psalmum 7mum.

Circa juramentum præsertim interrogandi sunt milites & mercatores, hi ut quàm plurimò vendant aut quàm minimò emant, res venales vel laudare vel vituperare jurejurando non dubitant.

Blasphemias in Deum & Sanctos, omnium peccatorum gravissima esse nemo dubitat. Modi, quibus committi solet blasphemia, hi sunt: 1mò. negare aliquid de Deo, quod ei convenit, vel asserere de eo, quod ipsi non convenit, idque sive expressè, sive implicite indicativi modi, sive imperativi, sive optativi. 2dò. Aliquid Deo tribuere, quod reverà ipsi convenit, sed cum irrisione vel contemptu. Ut si quis per membra Christi turpiter juret. 3tio. Tribuere creaturis, quod Deo soli convenit. 4tò. Sanctis cum Deo

regnantibus aliquid contumeliosè tribuere, Blasphemia vera & formalis, ex parvitate materiæ non fit venialis, quia qualiscunque contumelia dicatur in Deum vel Sanctos, est valdè magna; quò fit, quòd blasphemia etiam jocò prolata fit mortalis. Quia nec jocus tollit rationem injuriæ, nec leve est joculari talibus in rebus. *Silvius in*
 2. 2. 4. 13. art. 2.

Blasphemiæ proximè accedunt Sacramentorum nuncupationes, quæ apud viliores homines & milites usurpantur, dum ad iram suam testandam ea pro libidine sua multiplicat, & cum rebus pessimis componunt, quibus planè neganda est absolutio, donec emendationis non obscura signa præbeant. Emendationem urgebit Confessarius, mulctam imponendo persolvendam, quoties relabentur, v. g. eleemosynam dare, jejunare, silentium per aliquod tempus servare. &c.

Imprecationes itèm & convitia graviora, quæ quasi pestis per familias & pagos integros serpunt, absolutionis etiam dilatione corrigenda sunt.

Blasphemia tamen à peccato mortali excusari potest ob indeliberationem & surreptionem. Imò. Cùm quis non advertat hoc, quod dicit, esse blasphemiam, subitò ex aliqua passione in verba imaginata prorumpens, quorum significationem non considerat, tunc propriè non habet rationem blasphemiam; modò id non procedat ex pravo habitu, quòd enim tunc inadvertenter blasphemet, provenit ex notabili ejus negligentia, quâ pravam

vam consuetudinem negligit emendare. Si verò sincero dolore correptus, conetur omni curâ, illam consuetudinem destruere, indeliberata ejus blaphemia non erit mortalis, quia nec in se, nec in causa est voluntaria. *Silvius in 2. 2. q. 13. act. 2.*

TERTIUM PRÆCEPTUM.

Idcirco in diebus Festis ab opere mundano cessandum est, ut liberiùs ad Ecclesiam ire, psalmis & canticis spiritualibus insistere, orationi vacare, oblationes offerre, * eloquiis Divinis intendere, eleemosynis subvenire indigentibus valeat Christianus; qui hæc omnia negligens otio tantum vacare voluerit, ad mundi vanitates licitos labores converterit, melius illi esset ipso die festo laborare manibus. Dies autem festos, comotationibus, choreis, saltationibus, turpiloquiis, scurrilibus jocis, aleis, comediis transigere, gravis est præcepti hujus violatio, à Conciliis sub pœna anathematis etiam prohibita. *Conc. Turon. an. 1583. tit. de fest. cultu. * Nicolaus 1mus ad Cons. bulgar.*

Diebus Dominicis & aliis, qui præcepto continentur feriosos esse debemus ab omni opere rurali, fabrilis, carpentario, gynecæo, cæmentario, pictorio, venatorio, forensi, mercatorio audientiali. *Conc. Med. an. 845.*

Necessitas autem & damnum avērtendum excusant à peccato , si aliquod opus in die Dominica vetitum fiat ; at qui die festo opera servilia exercent, interrogandi sunt , quā necessitate id faciant , monendique se id sine prævīa Parochi licentia facere non posse, esseque prædicti Parochi id vel concedere vel negare , prout ille necessarium judicabit ; convenit etiam quibus indulgetur , ut his diebūs operentur opera servilia, elemosynas aliquas pauperibus erogandas præcipere, juxta decretum Alexandri 3. c. licet de feriis ; non ità tamen strictè agendum videtur cum ancillis, quæ vestes suas per breve tempus reficiunt, sed objurgandi sunt Domini, qui per hebdomadam domesticos suos ità assidue laborare cogunt, ut nullo tempore ipsis permittant suas vestes reficere. *S. Carolus Instr. Confes.*

Compellantur quantum fieri potest , pœnitentes interesse concionibus , sed doctrinæ imprimis Christianæ, si rudiores sunt , etsi matrimonio juncti aut senio confecti , juniores verò indiscriminatim ad id obligentur , jubeanturque Parentes ac Domini diligenter liberis suis ac domesticis hæc super re invigilare , cum rerum Divinarum inscitia , mala plurima & certam salutis jacturam afferat. Quare Caupones, qui juventutem eo tempore apud se detinent, acriter objurgandi.

QUARTUM PRÆCEPTUM.

LIBERORUM erga Parentes suos inobedientiam Apostolus inter peccata infidelium collocat *Rom. 1. v. 30.* estque experientia comperitum discolos, & inobedientes liberos in gravissima passim peccata prolabi.

Quare hac super re diligentius pœnitentes suos Confessarius interroget, num parentes suos honorent, eos ament, iis obediant, & pro viribus, eisdem, cum opus habent, assistant. Si in officio suo defuerint, omni quâ poterit viâ ad id eos adigat, ut, & pro eo, quod deliquerunt, & Parentibus, & Deo satisfaciant, & pro futuro sibi caveant.

Magnum verò discrimen ponat inter eos liberos, qui rariùs, & ex infirmitate, & illos qui sæpiùs ex malitia, perversa affectione, & pravo habitu delinquant. Illos quidem graviter objurgatos, & meliora pollicitos absolvat, cum obligatione tamen satisfaciendi Parentibus offensis, petendo ab eis veniam, si offensa sit gravior: his verò absolutio differatur, usque dum planè melioris vitæ specimen dederint, veniâque à suis Parentibus enixè petitam obtinuerint.

Cognoscet verò Confessarius an ex infirmitate, aut ex malitia, & pravo habitu in Parentes peccatum fuerit, interrogando pœnitentem, utrum Parentes suos amet, quomodo erga ipsos affectus sit? si ità respondeat, ut sinè affectione erga Pa-

rentes suos esse videatur, malitiam & pravam habitum subesse meritò suspicari potest Confessarius, ideóque, & ulterius inquireret, numquid Parentes contempnisti? iis malum imprecatus es? numquid de iis detraxisti, eorum actiones perstrinxisti, aut mimicè, & per jocum exhibuisti? numquid de industria ad iracundiam excitasti? numquid talia fecisti, quibùs prævidisti Parentes tuos summopere offensos iri? num iis cum contumacia restitisti? numquid durius eis locutus es? numquid verbis injuriosis eos lacestisti? num iis in necessitate defuisti?

Eadem proportione interrogandi sunt famuli, & ancillæ, cum Dominos suos locò Parentum habere debeant, ut, & subditi erga præpositos, si-ve Ecclesiasticos, si-ve Laicos, qui omnes docendi sunt, non ad oculum servire, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi in simplicitate cordis, facientes voluntatem Dei ex animo. *Ephes. 6. v. 5.*

Econtra verò Parentes circa officium interrogandi, mutua enim inter ipsos, & liberos obligatio intercedit. imò. Num liberis suis de vestimentis, tecto ac nutrimentis necessariis provideant; sin minus, qua ex causa? quæ si sit culpabilis, omninò tollenda est, nequè absolutio danda, nisi post longiorem probationem, maxime si hæc negligentia ex avaritia aut aliquo odio proveniat, si verò ex paupertate, quæ ex pigritia oriatur, ad laborem compellendi; si ex crebris

briſ computationibus, à cauponis arcendi, & ſic de aliis.

Alii verò Parentes plus, quàm privatæ opes patiuntur, in veſtimenta filiarum ſuarum impendunt, & ornatûs earum gratiâ, ſuperſedent eleemoſynis neceſſariis, aut debita, quibûs obſtriçti ſunt, ſolvere negligunt, aut nova contrahunt, quibus ſolvendis cognoſcunt ſe impares.

Petat 2dò. Num inſtruant liberos ſuos, aut aliis inſtruendos tradant? num eos doceant res ad ſalutem neceſſarias? peccati horrorem, virtutis e-contra amorem teneris mentibus imprimant, verba ſuò exemplò confirment. 3tiò. Num errantes & diſcolos corrigant? an non fortè iis con-niveant, & obſiſtant, cùm ab aliis corriguntur? an nimiâ ſeveritate eos ad indignationem provo-caverint, ità ut puſillo animo facti ſint? num incautâ & imprudenti prædilectione occaſionem de-derint odii & invidiæ inter natos? 4tò. an pru-denti æconomiâ, ità bona ſua gerant, ut pro-videre liberis pro ſtatûs ſui qualitate poſſint? an per fas, & nefas filiis ſuis theſaurizare ſtudue-rint?

Patres ac Matresfamilias interrogandi, an do-mesticorum ſuorum curam habeant, iſque im-primis de neceſſariis ſalutis conſequendæ mediis provideant? an eos ad conciones, ſed imprimis ad doctri-næ chriſtianiæ explanationem mittant? an ad preces ſerotinas ac matutinas Deo perſolvendas impellant, delinquentes corrigant, bonò exem-plò

plô præcant ? qui enim suorum ac maximè do-
mesticorum curam non habet, fidem negavit, &
est infideli deterior. 1a. *Tim.* 5. v. 8.

Animarum curam habentes interroget, an ju-
ventutem doctrinam christianam doceant, ejus-
que peculiarem curam gerant, inquirentes de iis,
quæ Ludimagistri in scholis faciunt, num sepa-
ratim puellæ à pueris doceantur? &c.

QUINTUM PRÆCEPTUM.

OMNES norunt peccata, quæ opere contra hoc
præceptum committuntur; sed cum Spiri-
tus Sanctus dicat, quod omnis, qui odit fratrem
suum, homicida est, quàm multi reperiuntur,
qui si minùs manu, animò saltèm scelus hoc com-
mittunt. Si dictum est antiquis: non occides,
qui autem occiderit, reus erit iudicio, Christia-
nis dictum est, quia omnis, qui irascitur fratri
suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fra-
tri suo, Raca: reus erit Concilio. * Qui autem
dixerit, fatue: reus erit gehennæ ignis. Ex qui-
bus perspicuum est diversos esse iræ gradus, &
eum culpâ non carere, qui fratri suo succenset,
quamvis motum iræ animò inclusum retineat; qui
in modo loquendi iram suam demonstrat, ut cla-
more aut inordinata & confusa locutione, magis
reus est; & hîs duobûs gravius, peccat, qui in
verba proximo injuriosa prorumpit. Talis tamen
ira non * *Math.* 21. 2. sem-

semper habet rationem peccati mortalis, hoc ex natura convitii pensandum est.

Est etiam ira, quam zelus justitiæ format, cum in eos animadvertimus, qui nostro imperio potestati- que parent, si in eis sit culpa. Hæc non est contra hoc præceptum, nisi aut appetat puniri eum, qui non meruit, vel etiam non secundum legitimum ordinem, vel non propter debitum finem, vel si immoderatè ferveat interius vel exterius.

Docet Gregorius magnus duobus modis iram nos frangere posse. 1.º. Ut mens sollicita antequam agere quodlibet incipiat, * omnes sibi quas pati potest contumelias, proponat; quatenus Redemptoris sui probra cogitans, ad adversa se præparet: quæ nimirum venientia tantò fortiùs excipit, quantò se cautiùs ex præscientia armavit. 2.º. Cum alienos excessus aspiciamus, delicta propria cogitemus: considerata quippè infirmitas propria, mala nobis excusat aliena, patienter namque illatam injuriam tollerat, qui piè meminit, quòd fortasse adhuc habeat, in quo debeat ipse tollerari. Sed præcipuum contra iram remedium est, dare locum iræ, nihil agendo, nec etiam loquendo dum turbatus est animus; refert S. Ambrosius *l. 1. offici. c. 21.* dictum philosophi, quòd ad villicum suum dixerit: ò te infelicem, quàm te afflicterem, nisi iratus essem!

* *L. 5. mor. in. 5. c. Job. c. 10.*

Contra hoc præceptum peccant, scandalum præbentes, qui majori scelere animas, non corpo-
ra

ra occidunt. * Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collo ejus & demergatur in profundum maris. Tales sunt Parentes, quorum actiones & verba liberi imitari solent; viri docti & graves, sed imprimis Ecclesiastici ac Magistratus, quos indocti & plebei tanquam exemplar suarum actionum sibi proponunt, & quicumque demum proximo spiritualis ruinæ causa sunt, consiliò, jussu, approbatione, adulatione. &c. * *Math. 18. 6.*

Interrogandi ergò sunt conjuges, an coràm liberis turpiloquia habuerint, aut quid perversum gesserint? eòdem se cum ipsis, jam malitiæ capacibus, lectò composuerint, aut masculos cum feminis simul cubare jusserint, aut permiserint? quos nulla etiam paupertatis ratio excuset. *Conc. Mediol. 6. c. 27.*

Sed atrocissimo se scelere constringunt, qui verbis & operibus, aliorum innocentiae & castitati insidiantur, ut illas pessumdent. Hac super re interrogandi, quos Confessarius perditè in luxuriam, sed imprimis in mollitiem propensos cognoverit. An innocentes animas flagitium hoc docuerint? an eas turpitudinis suæ conscias, aut etiam consortes fecerint, aut facere conati sint? hos verò longâ probatione & duris poenitentiae operibus ad absolutionis gratiam disponet; eam satisfactio-nem injunget, quæ & scandalum meliori quò potest modò, reparet, & tam immane facinus pluriù annorum poenentiâ eluat.

SEXTUM PRÆCEPTUM.

HOC præceptò omne impuritatis genus & impudicitiae prohiberi facile intelligitur. Est ergò voluntas Dei, sanctificatio nostra, ut sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore & non in passione desiderii.

Septem vulgò hujus peccati species enumerantur, fornicatio simplex, stuprum, adulterium, incestus, raptus, sacrilegium, peccatum contra naturam, undè necessariò in confessione aperiendae sunt circumstantiae, quibus hujus peccati species variantur, sive illae circumstantiae revera fuerint ex parte objecti, sive in opinione tantum peccantis, ut qui accedit ad eam, quam alterius uxorem putat, licet sit à lege viri soluta. Aliquandò etiam illud peccatum habet injustitiam annexam; ex ipso quandoque nascitur impedimentum dirimens matrimonium postea contrahendum, aut matrimonii jam contracti usum prohibens; ut si quis peccaverit cum ea, quae in primo vel secundo gradu consanguinea est ejus, quam vult desponsare, aut ejus, quae jam ipsi matrimoniò juncta est. His omnibus attendere debet Confessarius, ut reos injustitiae ad restitutionem compellat, alios à matrimonio contrahendo deterreat absque tamen sigilli confessionis damno; & ut matrimonio jam conjutorum parti reae dispensationem procuret necessariam ad licitum usum matrimonii, quae dari debet

in foro pœnitentiæ, & ad quam speciali potestate indiget ab Episcopo, aut ejus Vicario Generali acceptâ.

Cùm verò Deus animi & corporis libidinem prohibeat, simul etiam prohibet quæcunque eam vel excitant vel nutriunt, qualia sunt verba impudica, lascivæ historiæ, spurix cantilenæ, imagines indecoræ, comædiarum spectacula, oscula, tactus. &c.

Mediatores in hujusmodi turpibus, qui personarum ejusdem, aut diversi sexûs libidini serviunt, eamque procurant, vel literas scienter deferendo, vel aliò quòvis modò, digni sunt morte, cùm consentiant prava facientibus, nec excusantur ratione & debitò famulatûs. * Quam enim dabit homo commutationem pro anima sua.

* Prop. 51. dam. ab Inn. 11. an. 1679.

Conjugibus inuat Confessarius, non omnia ipsis licere, dicente Apostolo: * honorabile cõnubium, & thorus immaculatus: plurimæque & enormia à conjugibus peccata contrà continentiam committi posse, dicente Angelo ad Tobiam juniorem: * ostendam tibi, quibus prævalere potest dæmonium: hi namque, qui conjugium ità suscipiunt, ut Deum à se & à sua mente excludant, & suæ libidini ità vacent, sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.

* Hebr. 13. 4. * Tob. 6. 17.

Gravissimè peccant, ut patet ex historia Onam Genes. 38. 7. qui foetus conceptionem impediant,

diunt, in quo plerumque peccant pauperes, prolium multiplicationem, & faminae partus dolores timentes. Si ambo conjuges in id crimen consentiant, tandiu ipsis deferenda est absolutio, donec debite utantur matrimonio, vel mutuo consensu lecto disjuncti, à se invicem abstineant, modò non sit incontinentiae periculum; tunc enim Divinae providentiae, circa liberorum nutritionem se committere debent: qui enim pascit pullos corvorum, quantò magis homines ad imaginem suam creatos; hæc insinuabit Confessarius: at si una tantum pars criminis hujus sit rea, deneganda est ipsi absolutio, donec plenè resipuerit: an autem marito peccanti peccato Onam, uxor debeat debitum denegare, nihil statuatur Confessarius inconsulto Episcopo, aut ejus Vicario Generali.

Sunt etiam modi non naturales, prohibendi, quia licet generationem non impediunt, sunt tamen præter naturam, & hos signa mortalis libidinis dicit S. Thomas 2. 2de. q. 154. art. 11,

SEPTIMUM PRÆCEPTUM.

CRASSIORIS furti species nec pœnitentem, nec Confessarium fugiunt; at sunt fraudes, dolique quidam subtiliores ac palliati, certis hominum conditionibus ita annexi, ut per longum abusum in jus transisse credantur; & cum
 quæ-

quæcunque consuetudo præscribere contra Divinam legem non possit, prudentis erit Confessarii, peccatum pœnitenti suo detegere, præcognito ejusdem statu ac conditione.

Liberi Parentibus pecunias, aut suppellectilem domesticam ac mobilia distrahentes, & dicunt non esse peccatum, quos participes homicidii dicit Spiritus Sanctus *Prov. 28. 24.*

Famuli & ancillæ Dominorum bona pessumdantes, negligentes, aut etiam distrahentes pro se, aut aliis; nec excusantur ex eo, quòd surripiant ad compensandam operam suam. * quam majorem judicant salario, quod recipiunt. In omnibus fidem bonam ostendere debent, qui dicit, * in omnibus nihil relinquit, in quo domestici infideles esse possint, vinò, pane, frumentò &c. * *Pro. 27. ab Inn. II. dam. Tit. 2. 10.*

Rustici decimas fraudantes, aut corrupentes, prædiorum suorum limites excedentes. Mercenarii cum notabili pigritia laborantes. Opifices justò majorem mercedem exigentes, aut è commissa sibi materia distrahentes, aut eam cum deteriore commutantes. Domini, qui mercedem domesticis aut operariis debitam denegant, aut cum damno illorum diutiùs differunt, aut contra initam conventionem diminuunt.

Mercatores merces vetustate corruptas aut mistas pro recentibus vendentes, iniquo pondere ac mensurâ utentes. Vestigalia defraudantes contra præceptum Apostoli, qui illicitis conven-

tionibus inter se paciscuntur merces nec minori vendere, nec majori pretio emere, quàm quò inter se statuerunt.

Divites, qui in frugum inopia, frumentum comprimunt & sua cupiditate faciunt, ut durior sit annonâ, ad quos illud Salomonis: *Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis. Prov. 11. 26.*

Magistratus contra justitiam agentes, * sive ignorantia, sive negligentia, sive odio aut partis adversæ favore id fiat. Qui munera diligunt & sequuntur retributiones, socios furum vocat. *Isaias 1. 23. * Cap. si culpa de injuriis & damno dato.*

Præpositi communitatum justitiam distributam in imponendis & exigendis regiis pecuniis, aliis juribus, seu oneribus imponendis non servant, Domini territoriales ultra jus suum subditos & vasallos onerantes.

Debitoribus debita non solventes, aut longa procrastinatione notabile damnum inferentes creditoribus, aut superfluis impensis impares se solvendo reddentes. Detinere enim, quod debetur, eandem rationem nocenti habet cum acceptatione injusta. *S. Thom. 2. 2. q. 66. art. 2. ad 2.*

Tutores pupillorum suorum bona negligentes aut in suos usus detorquentes. Litigantes fraudulenter sententiam judicis impediunt, aut protrahentes. Causarum patroni, qui contra veritatem stant, justam causam opprimunt, injustitiam defendunt, judices fallere nituntur.

Ditiores usuram exercere solent, & tantum abest, ut eam peccatum esse sibi persuadeant, ut è contra sibi ipsis quasi de præclaro charitatis opere plures blandiantur. Quorum crudelem misericordiam damnavit olim paganus; à quo cum quæreretur, quid est usuram accipere? Respondit, quid est hominem occidere.

Dantur verò diversæ usurarum species, neque tantum ex pecuniarum, sed ex frumentorum mutuo, pecorum aliarumque rerum locatione iniquum lucrum exigitur, eritque seduli Confessarii, has species inquirendo cognoscere, ut pœnitentes postmodum aptis interrogationibus, ad criminis hujus confessionem inducat & ad inusti lucri restitutionem absolutionis dilatione compellat; * cum enim usurarum crimen utriusque testamenti pagina detestetur, super hoc dispensatio aliqua fieri non potest, nec locorum ac regionum consuetudinibus excusari potest.

Qui mutuo dat pecuniam, à quo plusquam dedit, expectat, non pecuniam solum, sed aliquid aliud plus quam dedit, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud, si plus quam dedit, expectat accipere, fœnerator est, etiamsi se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus, *Prop. 42. ab Alex. 7mo damn.*

Illos verò præ cæteris acrius increpet, qui miserorum necessitate abutentes, ad iniquissimas conditiones eos redigunt.

OCTAVUM PRÆCEPTUM.

MENDACIA hęc præcepto prohibentur ; alia verò sunt jocosa , alia officiosa , alia damnoſa , quæ præ cæteris hęc prohibentur , quorum gravitas ex ratione damni illati penſatur.

Idem de perjuriis & falſis testimoniis in judicio præſertim , ſivè orètenus ſiant , ſivè literis & monumentis fictis & ſuppoſitiis.

Huc pertinent calumnia , detractiones , quæ eò liberius committuntur , quòd popularis hic error ubique percrebuerit , peccatum non eſſe , ea referre , quæ vera ſunt ; contra quem lex naturæ omnibus clamat : alteri ne feceris , quòd tibi fieri non vis . His jungendi ſunt detractioni aures voluntariè præbentes , ad eam provocantes , eam promoventes , aut etiam non impedientes , cùm debent & poſſunt . Suſurroneſ , qui incauta & maligna loquacitate diſcordias inter fratres ſeminant , conjugia perturbant , familias odiis & iñteſtinis diſſenſionibus incendunt . Graviffima verò hæc eſſe peccata teſtatur Spiritus Sanctus .
Eccleſ. 28. 15.

Suſpiciones , cùm ex levibus indiis de bonitate aliorum dubitare incipimus ; judicia temeraria , cùm ex levibus indiis firmam definitamque ſententiam de malitia alicujus habemus , & hoc ſi ſit de aliquo gravi , eſt peccatum mortale . Nolite judicare , ut non judicemini , quò lo-

cō nihil aliud præcipi nobis existimat Augustinus, nisi ut ea facta, quæ dubium est, quò animò fiant, in meliorem partem interpretemur.
L. I. de Serm. Dni. in monte c. 18.

NONUM ET DECIMUM PRÆCEPTUM.

HOC præceptò prohibentur cogitationes ac desideria, quæ puritati, vel charitati erga proximum adversantur; quæ desideria non sufficit confiteri in genere tantùm, sed in specie ultima explicanda est materia, circa quam versantur, v. g. si erga conjugatam, virginem &c. & qualis actus fuerit desiderii objectum.

Cogitationis pravæ delectatio morosa dicitur non ex diuturnitate temporis, sed ex eo, quòd ratio deliberans circa eam immoratur, nec eam repellit, tenens & volens libenter, quæ statim ut attigerunt animum, respui debent. Etsi ut plurimum talis cogitatio, seu delectatio morosa præsertim in materia contra castitatem, mortale peccatum involvat, venialis tamen erit solummodò culpa, si non sit cum plena deliberatione, sed tantùm imperfecta.

Hoc perfectè explicat S. Franciscus Salesius. *Introd. a la vie. Devote* p. 5. c. 6. aliquando enim movetur quis delectatione, quæ ex tentatione provenit, antequam plenè periculum advertat, & hoc est ad multùm levissimum peccatum venia-

niale; quod majus fit, si postquam malum advertit, aliquo tempore negligens sit in repellenda delectatione, quasi deliberans an rejiciat, an admittat, & adhuc majus gravatur, si in ea hæreat ex negligentia vera absque ullo proposito rejiciendi: consummatur verò peccatum mortale cum voluntariè & deliberatè complacet in delectatione cogitationis pravæ.

Cognoscet autem Confessarius an pœnitentes venialiter, an mortaliter peccaverint in cogitationibus contra castitatem, ex vita ipsorum & ex dispositionibus circa actus externos; non est verisimile eos, qui multum abhorrent peccata externa, qui tanquam à facie colubri fugiunt non solum, quod verè peccatum est, sed etiam omnem speciem malam; qui sensibus suis invigilant, nè subrepat in cogitationibus malum, voluntariè & deliberatè pravæ cogitationibus consentire. Hinc scrupulosæ mentes confirmandæ sunt contra tales tentationes, & ad earum contemptum cogendæ; nec unquam eatum perturbationibus cedat Confessarius.

DE PRÆCEPTIS EC- CLESIAE.

MISSÆ Sacrificio interesse cum indecenti corporis habitu, oculorum divagatione, voluntaria mentis distractione, garrindi pruritu cum obviis quibusquè, est primi Ecclesiæ præ-

cepti violatio. Etiam contra illud agit, qui non integram Missam audit, sed tantum partem, & hujus peccati gravitas pensanda est ex qualitate partis Sacrificii, quæ omittitur, si sit notabilis, peccatum mortale erit: omittere partem notabilem censetur, qui principium, Epistolam, Evangelium omittit, item qui recedit antequam celebrans seipsum communicet. Debet ergo quisque corpore & mente adesse integro Missæ Sacrificio cum religiosa attentione ad cultum DEI, quæ attentio toto tempore Missæ permanere debet saltem virtualiter, qualis est in eo, qui patitur distractiones involuntarias.

Interrogandus pœnitens de dispositione, quâ Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ susceperit. An debita cum præparatione? an cum conscientia peccati mortalis, aut dubio saltem probabili ad Sacram mensam accesserit?

An integrè, distinctè & clarè confessi fuerint peccata mortalia? num scienter aliquod retinuerint, aut ejus gravitatem falsis excusationibus imminuerint, verbisve ambiguis occultaverint? an absque ullo de peccatis suis dolore, cum prava voluntate non retractata in peccato perseverandi, absolutionem receperint?

An ipsa die post Sacramentorum susceptionem aliquod grave peccatum commiserint, in quo enormis est ingratitude.

An quâ par est religione, pietate, decenti humilique corporis habitu, an ex necessitate tantum.

tum, ob respectum humanum, cum evagatione mentis, salutaria hæc Sacramenta, nec nisi raro suscipiant?

Qui sine causa Confessionem & Communionem annalem omittit, duo distincta peccata committit: & qui in Paschate communicare prætermisit in sua Parochia, tenetur quàm citius in ea Communionem facere, non enim finitur obligatio elapso tempore Paschali. Olim ab Ecclesia frequentior Communio præcipiebatur, sed licet annualis tantum sit de præcepto, Confessarius debet inculcare pœnitentibus, quod sicut periculosum est impurum quemque ad tantum Sacramentum accedere, ita periculosum est, ab hoc, prolixo tempore abstinere. *Theodul. Aurel. Capitul. c. 41.*

Circa jejunium, inquiret an pœnitens ætatem attigerit, in qua lege jejuniæ tenentur Christiani, nisi aliundè notus sit? huic legi neminem subjiciunt communiter Theologi post S. Thomam, nisi post vigesimum primum annum. An huic præcepto satisfecerit, tum quoad qualitatem ciborum quadragesimalium secundum consuetudinem loci & usum approbatum, tum quoad unitatem refectiois, in qua propriè ratio jejuniæ consistit.

Quantum verò ad abstinentiam dierum veneris & sabbathi, rationis capaces hac lege tenentur, à qua sicut à jejunio excusant morbus aut infirmitas, quibus periculosum redderetur jejunium aut abstinentia.

A Missa audienda dispensat etiam morbus, aut servitium necessarium infirmo aut puero, qui absque periculo deserere non possunt. Qui domus tuendæ causâ Missæ Sacrificio abfuere, interrogandi sunt de absentia suæ necessitate? an non plures ex eadem domo sub eodem prætextu abfuerint?

DE PECCATIS CAPITALIBUS.

PECCATA singula, quæ ex his fontibus scaturiunt, recensere infinitum esset, quare pauca quædam referemus.

DE SUPERBIA.

SUPERBIA morbus est divitum, unde dicit Apostolus: Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere. Superbia etiam quandoque in viris religiosis latet, & eò periculosius, quod ex bonis operibus originem ducit.

Quale autem peccatum sit superbia, potest perpendi ex quantitate pœnæ: superbiâ cecidit Lucifer, qui erat Angelus in Cælo, factus est Diabolus in inferno. Tunc superbit homo, cum ex aliquo dono, scientia, divitiis & se magnum credit, & super alios inflatur, & se extollit; cui dicit Apostolus: Quid habes, quod non acceperis, quid gloriaris, quasi non acceperis? *1. Cor. 4. 7.*

DE

DE AVARITIA.

PECCATUM esse mortale avaritiam monet Apostolus; Avari regnum DEI non consequentur; sed prudentiâ non vulgari opus est, ut Confessarius avarum compellat fateri scelus suum: adeò enim habendi libido excæcat homines, ut nullus penè sit, qui se hujus peccati reum fateatur.

Avarus sibi ipsi & familiæ suæ, vix usum bonorum, quæ possidet, permittit; fructum ex eis necessarium capere, dissipationem reputat; venalem etiam habet animam, hinc peccatò, fraudibùs, injustitiâ divitias augere non veretur: solitudinibùs anxiiis & crudeli cupiditate suffocatur & extinguit in se omnem affectum pietatis, religionis & charitatis erga proximum.

Quos ergò pecuniosiores suspicatur Confessarius, interroget, an eleemosynas largiantur, & quantum? an bono jure bona possideant? an usuras exercent?

Sed beneficiatis eleemosyna in pauperes imprimis commendetur, eaque liberalior, utpotè qui pauperum bona possideant & ex sacrorum Canonum & Conciliorum decretis superflua honestæ sustentationi in pauperes erogare teneantur. Nascentis Ecclesiæ temporibus, vota fidelium ante pedes Apostolorum ponebantur, eorum judiciò, unicuique prout opus erat distribuebantur; & licèt crescente fidelium devotio-

nè copiosissimis ac munificentissimis eorum liberalitatibus sancta donata sit Ecclesia, eundem tamen usum Apostolorum successores in tractandis & dispensandis Ecclesiasticis rebus se servare debere meminerint. *Conc. Paris. an. 829. c. 15.*

DE INVIDIA.

INVIDIAM definit S. Thomas, tristitiam de bono proximi, prout æstimatur diminutivum proprii boni, gloriæ vel excellentiæ, & idè præcipuè de illis bonis invident homines, in quibus est gloria, & in quibus amant honorari.

Tristitia autem de bono alieno contingere potest multipliciter; hinc non omnis tristitia est invidia; qui enim tristatur occasione bonorum, virtutis &c. quibus pollet proximus, non quòd proximus talis sit, sed tantummodò quia ipse similia bona non possidet v. g. quia non est æquè doctus aut sanctus, in peccatum invidiæ non incidit, sed est æmulatio non solum licita, sed laudabilis, cum bona spiritualia ad salutem conducentia desideret; ad hanc nos Paulus adhortatur: *æmulamini charismata meliora. 2. Cor. 12. 31.*

Cum verò temporalia bona, sunt desiderii objectum & eorum defectus tristitiæ causa: est immoderata cupiditas, si desideret res temporales, quæ statum & conditionem ipsius excedunt; non videtur culpabilis, si non desideret nisi id, quod

quo
nec
qu
T
ven
ceat
cupi
dent
men

C
ind
dec
tion
dix
tibu
na
fina
age
zist
citi
bon
aud
ex

D

quod vitæ suæ, familiæ, & statûs sustentationi necessarium est, patienter sustinens illo privari quamdiu DEO placuerit.

Tristitia verò quæ ex odio aut superbia provenit, propriè & verè invidia vocatur. Doceat ergò pœnitentes non effici inanis gloriæ cupidos, invicem provocantes, invicem invidentes, sed charitate participes fieri omnium tormentum DEUM.

DE ACEDIA.

QUI tempus vitæque terunt dormiendo, otiano, ambulando, genio, deliciis, lusui, indulgendo, utique in statu periculoso salutem esse declarantur: vix vobis, qui habetis consolationem vestram &c. signa verò & effectus acediæ sunt, enormem in rebus ad salutem spectantibus negligentiam præ se ferre: solita Christianæ pietatis officia, ut preces matutinas & serotinas omittere, aut somnolenter & tepidè peragere: à Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ usu sese abalienare: in virtutis exercitio morosum esse ac tristem, inconstantem in bono proposito: conciones sacras non libenter audire. Quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo. *Apoc. 3. 16.*

DE IRA, ET LUXURIA.

DE his peccatis dictum est suprâ, dum tractata sunt quintum præceptum & sextum.

DE GULA.

QUINQUE modis nos gulæ vitium tentat; sollicitat enim, aut indigentia tempora prævenire, aut lautiores cibos quærere, aut accuratius præparare, aut mensuram moderatæ, & sufficientis refectionis excedere; aut nimio ardore in cibum nos ferre.

Utiliter aliquando interrogari potest de his pœnitens, num in conviviiis epulisque voluptatem quaesierit illique servierit? sunt enim, quorum DEUS venter est, commestationibus & ebrietatibus indulgentes, quorum corda aggravantur crapulâ & ebrietate, & in quos superveniet repentina illa dies.

Ebriosos interrogabit non tantum de gravioribus vini excessibus, quibus ratio offuscatur, & gressus vacillare solent, sed etiam de levioribus, & quid inde incommodi derivare soleat? quæ peccata plerumque committuntur, dum quis vino calet.

DE PECCATIS VARIORUM
STATUUM AC CONDITIONUM.

CONFESSARIUS postquam initiò Confessionis ex pœnitente sciscitatus fuerit, cujus sit status, officii, ac conditionis, eundem factâ peccatorum declaratione interrogabit, an ea, quæ

quæ statûs sui sunt & officii impleat, neque tantum in Confessionibus generalibus, sed etiam in privatis & communibus identidem faciat, nam præter actualia cujusque statûs peccata, innumera dantur omissiones, quæ aliquando gravissima sunt peccata: cur enim Christus servum à bono opere torpentem mitti in tenebras jubet.

Attendat igitur Confessarius variarum conditionum officiis & obligationibus: quapropter beati Apostoli Epistolas frequenter perlegat, in quibus Parentum, liberorum, Præpositorum, subditorum, cœlibum, conjugatorum & viduarum officia & totius hominis Christiani partes perspicuè intelliget.

Sanctitatem hominis in eo esse positam pœnitenti denuntiet, si præter mandatorum DEI custodiam, ea ritè & cum recta intentione, quæ muneris sui statûsque sunt, persolvat. Præ cæteris conjuges interroget, num pacificè simul vivant? rixarum causas, si quæ sint, tollat, mutuum erga se ipsos amorem, patientiam pietatè que commendet; faminas imperio magis, viros verò ratione ducat. Quòd si inter illos dissidia & acerbiora odia esse compererit, petat, an se invicem fraudaverint, eamque defraudationem, nisi gravissima causa excuset, peccatum esse demonstret. *1. Cor. 7. 5.*

Milites interrogandi de duello, homicidiis, blasphemis, rapinis, impudiciis, ac docendi

ut neminem concutiant, neque calumniam faciant, sed contenti sint suis stipendiis.

Qui tributa aut vectigalia colligunt, interrogandi, num amplius quàm quod constitutum est exigant, pecunias Regias defraudent, aut eis ad usuram utantur, vel in proprium commodum. Et sic de aliis officiis, peccata ipsis propria sunt inquirenda.

CAPUT TERTIUM.

DE

DILATIONE ABSOLUTIONIS.

§. I. *An aliquando Absolutio neganda sit vel differenda.*

CUM Sacerdos per Absolutionem non suum, sed Christi beneficium dispense, legatione enim fungitur pro Christo, non temerè & pro suo arbitrio, sed pro Christi, & Ecclesie voluntate ac intentione, suò ministeriò fungatur, nè dissipator sacrilegus habeatur, dum dispensator & œconomus prudens esse deberet: Dominus autem & ad solvendum & ad ligandum claves

tra-

tradidit : quorum remisistis peccata, remissa sunt, & quorum retinueritis, retenta sunt eis. Contritos enim & bene dispositos absolvi vult Dominus, obstinatos verò ac pertinaciter in peccato perseverantes ligari, quare frustra absolvere præsumit homo, quos peccatorum vinculis irretitos Divinum judicium condemnat.

Nihil peccatores profundo scelerum sopori immerfos æquè fovet, falsaque securitate demulcet, quàm sacrilega Absolutio foris prolata ; facile enim contra conscientia suæ stimulum quisque sibi perſuadet, cum humana voce Divinum etiam Suffragium conjunctum esse : Sicque nullis jam repagulis obicibusque contineri effrenes hominum cupiditates possunt ; quare meritò Confessarii muneris sui hac in parte prævaricatores illud Christi sibi dictum existiment : vae vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ : quia circuitis mare & aridam, ut faciatis unum proſelytum, & cum fuerit factus, facitis cum gehennæ filium duplo quàm vos. *Math. 23. v. 15.*

E contra verò quotidiana docet experientia, peccatores absolutionis dilatione vel negatione quasi ictu fulmineo perculsos è lethali somno excitari, & ad meliorem vitam pro Absolutionis gratia promerenda aspirare, Sacerdotique postmodum Patri ac Liberatori suo immensas grates rependere : neque dolor ac tristitia ex hac dilatione à pœnitente concepta, Confessarium à sancta hac severitate unquam dimoveant ; est enim

enim tristitia secundum DEum, tristitia ad pœnitentiam, quæ operatur sollicitudinem in peccatore, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam.
2. Cor. 7. 10. 11.

§. 2. *Quibus neganda sit Absolutio.*

NEGANDA est Absolutio malè dispositis. Sunt autem malè dispositi, qui è statu peccati mortalis discedere non sunt parati, vel satisfacere DEO aut proximo, vel occasionem peccati proximam evitare. Tales sunt 1mò, qui nolunt condonare injuriam, & cum inimico reconciliari. 2dò. qui restituere bona aliena & pro posse damnum proximo illatum reparare recusant. 3tiò. Qui pœnitentiam, peccatorum suorum gravitati debitam, & prudenter impostam implere detrectant. 4tò. Ebriosi, qui popinas; lusores, qui conventicula; impudici, qui personam sceleris sui consortem evitare nolent, aut mædia ad peccati extirpationem necessaria rejicerent. Quibus tamen in casibus Confessarius sequentia observabit.

1mò. Nusquam ità abiciat pœnitentem, ut eum omni spe destitutum à se dimittat, aut nudis & asperioribus verbis absolutione indignum declaret, nè desperans peccator in pejus ruat, planèque Confessionem deinceps rejiciat; & nè ipse Confessarius amarò zelò circumveniatur à

fata-

fatana, non enim ignorare debet cogitationes
ejus. Circumvenimur ab eo, si per nimiam tri-
stitiâ pereat, qui potest liberare per indulgen-
tiam. *Ambr. l. 1. de Pen. c. ultimo.*

2dò. Nè abundantiori tristitiâ absorbeatur pœni-
tens, consoletur eum, nec sine doloris ac charitatis
fraternæ demonstratione eum à se Confessarius di-
mittat: & simili propè ratione alloquatur: Ne-
scis, frater mi, nescis! quantum hic miser animæ
tuæ status dolorem mihi pariat; meus enim erga
te amor, salutisque tuæ procurandæ desiderium,
solvere te à peccatorum vinculis præoptaret, at
prohibet hæc pessima animi tui dispositio, prohi-
bet DEUS, officium meum, cujus prævaricator
existerem.

3tò. Fortissimâs, quibûs poterit verbis, ob-
stinatorum pertinaciam vincere, & induratos
emollire animos tentabit; nunc DEI bonitatem,
patientiamque commendans, nunc ejus horren-
dam vindictam, suppliciaque impœnitenti & du-
ro cordi præparata ob oculos ponens, nunc mor-
tis incertam horam, judicii rigorem, æternas in-
ferorum pœnas ad vivum referens. Sed memor
verbi Domini, quòd hoc genus in nullo potest
exire, nisi in oratione & jejunio, non cesset
memoriam pœnitentis facere in orationibus suis,
& pœnitentis iram DEI flectere, ut impleat om-
nem voluntatem bonitatis in isto peccatore.

4tò. Si pœnitens difficultate perterritus facere
refugit pœnitentiam, ejusdem possibilitatem,

E

quia

quin & facilitatem aptis quibûsdam comparationibus demonstrabit: v. g. numquid pro sanitate recuperanda abstineres à tali cibo &c. numquid pro gratia Principis aut pro lucro hoc faceres, & forsan duriora passus es? & tu pro DEO, pro anima tua, pro salute tua non audeas? cur tu non poteris quod David & tam multi pœnitentes? &c.

Si pœnitens DEI misericordiam consequi ex peccatorum suorum numero & atrocitate diffidat, erigere desperantis fiduciam conetur Confessarius, miserationes Domini quibûscunque peccatis majorem commemorans, ejus patientiam & longanimitatem bonitatemque commendans, cor contritum & humiliatum DEum non despiciere; dein Christi erga Peccatores mansuetudinem, & ardens salutis eorum desiderium extollet; parabolas itè de ove perdita, de filio prodigo referet. Séque ipsum si opus fuerit remissionis à DEO obtinendæ cautionem pro pœnitente constituet.

5to. Pœnitenti, cujus obstinati animi pervicaciam perfringere non poterit, spatium dabit, ut in se revertatur, quò elapsò eum rogabit, ut rursus ad tribunal accedat, & suam post maturiorem deliberationem ultimò sententiam declaret: quem in finem terribiliores fidei nostræ veritates seriò interim perpendendas, aut aptas ad emolliendam cordis duritiem preces præscribet, ut sunt Psalmi pœnitentiales, maximè Psal-

mus quinquagesimus & breves aliquas preces jaculatorias sæpius in die repetendas.

6to. Quàm primùm Confessarius peccatum audièrit, quod aut restitutionem rei, vel famæ alienæ, vel difficiliorem satisfactionem requirit &c. interroget pœnitentem, num paratus sit ea præstare: abnuenti declaret Absolutionem utpotè malè disposito negatum iri, neque opus esse, ut ulterius pergat; dicere enim posset pœnitens Confessario: Ut quid peccata meâ audire voluisti cum animò proposueris Absolutionem negare?

§. 3. *Quibus Absolutio sit differenda.*

OMNIBUS dubiè dispositis differatur Absolutio, quousque Confessarius debitæ eorum dispositionis moralem certitudinem per signa sufficientia consecutus sit: sunt autem dubiè dispositi, in quibus aliqua eorum, quæ ad Sacramenti validitatem & essentiam requiruntur, vacillare videntur, sive Confessionem præcedant, sive eam comitentur. Nam extra casum necessitatis Sacramenti Minister materiam, sive remota sit, sive proxima, moraliter certam, omiſsa dubia, adhibere tenetur, alioquin Sacramentum nullitatis, pœnitentem verò sacrilegii periculo exponeret, quin & ipse ministerii sui prævaricator esset. Nec sufficit, quod pœnitentes non agnoscat indispositos, debet enim, quos absol-

vit agnoscere & judicare dispositos. Attamen in casu necessitatis v. g. in articulo mortis, licet dubiè disposito Absolutionem dare, fatius est enim Sacramentum nullitatis, quàm moribundum damnationis periculo exponere.

Remittendi sunt imò. qui gravioribus peccatis implicati, in excutienda conscientia notabiliter negligentes fuère, quibus spatium temporis sufficiens præscribetur, quò elapsò Confessario se fistent. Mitiùs tamen agendum est cum personis plebeis & rusticis, qui ob innatam ingenii stupiditatem, strictioris examinis incapaces sunt, ex quibus Confessarius ipse sciscitando, quæ ad rem videbuntur, supplebit, quæ desunt.

2dò. Qui ignorant mysteria fidei ad salutem necessaria tam necessitate medii, quàm necessitate præcepti, donec ea didicerint, de quibus supra §. de Fide.

3tiò. Qui sunt in occasione proxima peccati, donec ab ea penitus recedant; non enim sincerè detestantur peccatum, qui illius causam & incentivum adhuc amant; caveat Confessarius, nè vana ipsorum pollicitatione abduci se patiatur, ut absolvat, peccatis enim communicaret alienis: cum Spiritus Sanctus moneat eum, qui periculum amat, in periculo perituro esse. Prudenter verò ex eo, quod factum est, de eo, quod futurum est, judicabit, & qualiter pœnitens sit dispositus, non ex ipsius verbis, sed ex operibus æstimabit.

Sub occasionem peccati, omne illud cadit, quod peccandi mortaliter causam administrat, vel per se & ex natura sua, ut domi retinere eam, cum qua peccatur &c. vel per accidens ob certam dispositionem personarum; tales sunt plerumque sæculi nostri vitio, mercatura, Magistratus & similia officia, in quibus multi sæpissimè mortaliter peccant, perjuriis, furtis, calumniis, odiis, fraudibus & injustitiâ.

In occasione proxima voluntaria primæ speciei positos non absolvat, nisi ipsâ realiter & defactò derelictâ, involuntaria autem vel moraliter, vel physicè nisi emendatos, & quos peccatò derelictò judicat prudenter nec facile, nec frequenter peccaturos. Quòd si remediis adhibitis occasio illa moraliter involuntaria, semper proxima appareat, deserere cogantur, nihil quippè salutis præferendum. Attamen si talis separatio generare scandalum possit, nihil statuatur inconsultò Episcopò vel ejus Vicariò Generali, quem consulat ità secretè, ut nulla possit de personis vel levis oriri suspicio.

In occasione proxima secundæ speciei positos etiam non absolvat, nisi tali officio vel negotio renuntient, vel id non exercent, nisi cum ipsius vel alterius pii, prudentisque Confessarii consilio; quo casu neque eos absolvat, nisi brevi probatione emendatos compererit.

De his peccandi occasionibus & Absolutionis dilatione egregiè scripsit Sanctus Carolus in suis

monitis ad Confessarios, & sic collapsam in sua
Dioecesi pœnitentiam restituit, bonos mores pro-
vexit, correxit pravos. Hanc ipsius doctrinam
Confessarii omnes sequantur, necesse est, nisi
velint & propriam & pœnitentiam conscientiam
quasi pedibûs proculcare: quòd si aliter agant,
brevi pœnitentem ad luti volutabrum & ad vo-
mitum suum reversum fuisse intelligent, & po-
steriora hominis illius facta fuisse deteriora pri-
oribûs cognoscent.

§. 4. *De Relapsu ex habitu.*

NULLUS est Confessarius adeò ignarus, aut
officii sui oblitus, qui non existimet pœni-
tenti habenti consuetudinem peccandi contra
legem DEI, naturæ, aut Ecclesiæ, absque emen-
datione notabili prævia, differendam esse abso-
lutionem, nisi in casibus extraordinariis & raris.

Ut autem peccaminosus habitus detegatur,
petat Confessarius ex pœnitente:

1mò. An fortem propensionem & affectum
sentiat in hoc peccatum, illudque perpetrandi
facilitatem.

2dò. An eandem peccati speciem jam confes-
sus sit, & quoties? à quo tempore huic peccato
obnoxius? facilis enim relapsus in peccatum,
de quo quis doluit, aut frequentior, vehemens
in illud propensio, demonstrant habitum, & con-
versionem difficilem, quam in instanti fieri, nisi
rarò, pro certo habendum est.

3tio. Inquirat, an salutaria remedia mali sui destructiva jam ab alio præscripta adhibere neglexerit, vulnera enim sua amat, qui curare negligit.

Ratio deinde habenda est variaz indolis, ætatis, conditionis ac dispositionis pœnitentium; sunt enim alii aliis suapte naturâ in malum propensiores, in quibus habitus facilius & citius formatur, & difficilius destruitur.

Citius etiam formatur habitus in rebus venereis ob innatam in peccatum luxuriæ propensionem & carnis stimulos: hinc molles, qui interdum confitentur intra annum, ut habitudinarii, probandi sunt, etiam si bis tantum aut ter peccarent; quæ probatio multò magis requiritur erga illos, qui incidunt ab una Confessione ad aliam in peccata, quæ in hac re cum aliis committuntur, cum & voluntatis majorem deliberationem, & longiorem moram requirant, horum occasiones rariùs sese offerant.

Eadem ratione tractandus, qui in blasphemias, maledicta, convitia erumpit, quotiescunque irascitur aut inebriatur, etsi secundo quoque & tertio mense irascetur, & cum in occasione tentationi semper cedat.

Ebriosi, etsi de graviore ebrietate quinquies aut sexies se reos tantum agnoscant in anno, plerumque cum iis, ut cum habitudinariis agendum est, cum non nisi enormes vini excessus confiteri solent.

Dicitur verò habitus interruptus, quando habitudinaris vel omninò desit peccare, vel saltem post intensiorem consuetudinem non nisi rarissimè recidit, maximè si præscripta sibi medicinalia opera fideliter implevit, aut etiam voluntaria sibi imposuit; tunc enim tametsi aliquoties cadat, poterit absolvi, & Communio Eucharistica, prout utile judicaverit Confessarius, eidem ad tempus differri.

DE RELAPSU EX ALIIS CAUSIS.

SIVE verò ex habitu, sivè alia ex causa, frequentior in peccatum relapsus fiat, perinde differenda est Absolutio. Talia sunt peccata omissionis, quæ fiunt ex timore difficultatis & ex odio actûs boni. Hinc differenda est Absolutio Parocho, qui Conciones & Doctrinam Christianam in sua Parochia negligeret. * Canonico ultra tres menses sivè continuos, sivè interruptos à choro absenti absque canonica causa, qui tres menses concedi non possunt ei, cujus Ecclesia longius servitii tempus requirit. Beneficiato aut in sacris constituto breviarii recitationem sæpè omittenti, ille præter reatum peccati mortalis, quem incurrit, pro rata omissionis breviarii fructus beneficii suos non facit, nec tutâ

* *Con. Trid. sess. 24. de reform. c. 12. sess. 23. c. 1.*

conscientiâ illos sibi retinere potest, sed aut fabricæ Ecclesiæ, aut pauperibus loci, aut in alios pios usus erogare tenetur. Clerico, qui in majoribus ordinibus constitutus vestem ac tonsuram clericalem secundum Canones * & Diœcesana decreta portare negligit.

* *Con. Trid. sess. 14. de res. c. 6.*

Omnis denique generis ac conditionis personis, quæ propria statûs sui officia sub mortali injuncta adimplere negligit, si illum plerumque delinquentem cognoscat, & omisso peccatum sit mortale, Absolutionem non elargiatur, donec emendatum sciat.

Multò minùs absolvendi, qui aliis scandalum, & ad peccandum occasionem præbent, ut mulieres ac puellæ indecenter vestitæ, nullò modo * enim permittendum est mulieribus, ut nudam aliquam corporis partem offerant viris, nè ambo prolabantur - ** hæ pompæ curant de proximo luxuriæ negotium, & obstrepant pudicitia disciplinis. Itèm qui lascivas imagines efformant, aut vendunt, aut domi suæ inspiciendas exponunt, qui cantilenas obscenas componunt, aut coram aliis cantant, aut alios cantare docent.

Caupones, qui ut incautam juventutem attrahant, frequenter choreas instituunt, in his tolerant, quæ morum puritati contraria aut dicuntur

* *Clemens Alex. in pædag. l. 2. c. 2.*

** *Tertul. de cul. tem. l. 2. n. 9.*

tur,

tur, aut fiunt; qui meretrices aut mulierculas merito suspectas fovent domi suæ, aut ab hospitiibus adductas excipiunt, licet ipsorum conscientia sibi dicat, non nisi malo fine adduci, qui tempore divinorum officiorum indigenis vina infundunt, aut ebrietatem promovent quolibet tempore.

Domini etiam territoriales, qui prædictas choreas fieri imperant, aut non compefcunt, aliæque scandala è subditis sibi locis non eliminant, in quantum possunt, tam diu non absolvantur, donec meliores se præbeant, suoque munere fungantur, maximè si hac de re jam admoniti fuerint, DEI enim ministri sunt, vindices in iram eis, qui malè agunt. *Rom. 13. 4.*

§. 5. *Quamdiu Absolutio differenda.*

NON nisi temerè pro omnibus & singulis pœnitentibus æquale temporis spatium præscriberetur, quò elapsò Absolutionem prius dilatam possent consequi, certæ enim regulæ de his præscribi non possunt; sed res hæc Confessarii prudentiæ relinquenda, qui non absolvet pœnitentem, nisi postquam illum ad Sacramenti gratiam recipiendam ritè dispositum sapienter judicaverit: ad hoc verò cognoscendum apud alios quidem longior, apud alios brevior spatium opus est.

In peccatis quorum frequentior occasio occurrit,

rit,
lap
co
ferr
mitt
com
esse
terr
tio
tra
pos
tum
terr
dea
dife
qui
tia
rius
mor
psu
feci
abs
A
fus
bitu
infr
psu
præ
rit,
sibi

rit, ut est peccatum pollutionis, aut facilior lapsus, ut blasphemiae & aliorum, quæ linguâ complentur, ultra unum mensem potest non differri Absolutio; nam, qui per mensem non committit, quod antea quot septimanis bis, terve committere solebat, jam se meliorem factum esse demonstrat, & habitum peccaminosum interrumpisse; Ut verò hæc vel unius mensis dilatio utilior, minusque onerosa fiat pœnitenti, intra quindecim dies redire jubeatur, ut boni propositi fructus ostendat, & novis contra peccatum remediis adjuvetur: quòd si ad præfixum terminum redux profecisse cum DEI gratia videatur, confirmandus est in proposito, monendusque, quantum utilitatis erit per alios adhuc quindecim dies se probare, & Absolutionis gratiâ digniorem se reddere: promittat Confessarius se interim pœnitentis in suis Sacrificiis memorem futurum, potentioraque media ad relapsum præcavendum præscribat, quæ si fideliter secutum, & à relapsu præservatum cognoverit, absolvat, neque ulterius proroget.

Advertendum tamen, non ideò continuò rursus remittendum esse, qui post intensiorem habitum & frequentiores relapsus semel tantum ex infirmitate potius quàm impellente habitu relapsus est, dummodò tamen monitis se fidelem præstiterit, & pro viribus pravo habitui restiterit, ac dispositus videatur omni conatu à relapsu sibi præcavere; compellatur tamen hujusmodi ad præ-

præfixum terminum rursus confiteri, ut sic pe-
detentim veterem hominem cum omnibus acti-
bus suis exuat, & cautior fiat ex obligatione se
ostendendi Sacerdotibus.

Longiori probatione opus est circa peccata,
quorum occasiones rariùs occurrunt, in quibus
difficile est judicare, quando habitus malus sit de-
structus, necnè, multi enim non relabuntur,
quia defuit occasio, non peccandi voluntas. Nec
tamen ut probentur, occasioni se præbere licet.
Emendationem cognoscere poterit Confessarius
ex dispositione & interno affectu pœnitentis,
scrutandum cor ipsius, pertingendum usque ad
divisionem animæ ac spiritûs, & discernendæ
cogitationes & intentiones cordis; si enim pra-
vis cogitationibus sæpè fuerit voluntariè oble-
tatus pœnitens, si occasiones desideraverit, vi-
get pravus habitus, etsi ad effectum perducere
non potuerit. At verò si pœnitentiâ ductus &
horrore peccati, remedia contra libidinem adhi-
buerit, pravæ consuetudini reluctatus fuerit,
pravæ desideria aut cogitationes alliserit ad pe-
tram, pro præteritis satisfacere ceperit, occa-
siones nec quæsierit, nec deliberatè desideraverit;
imò preparaverit animam suam contra tentationem,
facile in isto pravus habitus destructus præsu-
mitur.

Circa ebriosos vix plurium mensium probatio
plerumque sufficit, ut certum de eorum contri-
tione iudicium feratur, videmus enim paucissi-
mos

mos hunc habitum deponere, quare S. Carolus in suis monitis ad Confessarios, ad plures mentes differendam illis esse Absolutionem svadet. Potest tamen aliquando Confessarius ab hac sancta severitate nonnihil deflectere erga eos, qui humana fragilitate, complacentiâ licet culpabilî potius quàm affectu, propensione & habitu inebriati sunt, tamdiu tamen probandi sunt, donec meliores inveniantur.

§. 6. *Quid agendum Confessario, ut pœnitenti dilationem Absolutionis, non modò tolerabilem, sed & acceptam reddat.*

CUM efferari quandoque pœnitentes & vehementer offendi soleant, dum finè Absolutione remittuntur, plurimi etiam animum despondentes, Confessionis usum, vel omninò abjiciant, vel ad eam rariùs accedant, vel ad alios Confessarios indulgentiores, cum ingenti animæ suæ damno, spe Absolutionis obtinendæ confugiant, omni sollicitudine allaborandum est Confessario, ut dilationis necessitatem, utilitatemque ità exponat pœnitenti, ut is non modò patienter eam prorogationem ferat, sed etiam ultrò in eam consentiat, promptiorque dein ac melior indè revertatur.

Quem

Quem in finem cavebit imprimis, nè poenitentem, quem vult dimittere, acriter arguat, nè convitiis & probris laceſſat, aut amariori zelo agitatus increpet, quin omni bonitate ac manivetudine cum illo ita agat, ut eum quietum ac ſpirituali gaudiò plenum à te dimittat.

Igitur aptè monſtrabit Confessionum præteritarum nullitatem, miſerum animæ ſtatum, ſacrilegii de novo committendi periculum hiſ aut ſimilibus verbis: peccatum hoc jam ſapius commiſiſti, ſapius confeſſus es; confeſſus, emendationem promiſiſti, non ſtetiſti promiſſis, ergò valde timendum, nè inane fuerit proſiſtitum, dolor nullus, Confessiones ſacrilegæ: quomodo promiſſis tuis nunc crederem, cum experientia doceat te non impleturum; que enim verbis aliàs aſtruxiſti, negaſti factis: quomodo eſſem aded in te crudelis, ut ſacrilegæ Abſolutione Gehenna te filium facerem, qui à me vitam poſtulas: quare & mihi & tibi conſulas, velim: mihi, non exigendo, quod ſinè gravi peccato dare non poſſum: tibi, meliùs te ad dignam Sacramenti hujus receptionem diſponendo. Age ergo, & te & me ſecurum reddas. Primevæ Eccleſiæ Canones per plures annos poenitentiam prorogarunt fidelibus, duriffimæque poenitentia opera ob pauciora & minùs gravia peccata injunxere, & illi quàm promptò ea animò ſuſcepere, ut Abſolutionem tandem conſequerentur. Et ego tam exiguum tibi præſcribo tempus, vide quàm te promptum, obedientemque præſtare debeas, quas mihi pro tam paterna in te charitate grates rependere,

Denique cùm pœnitens discedet, caveat Confessarius, nè ullus circumstantium advertere possit, eum non esse absolutum; pronuntiet ergò super ipsum, antequam à se dimittat, preces aliquas, puta, *Misereatur, Indulgentiam &c.* Imò & ipsi benedicat eò modò, quò pœnitentes absolvit, crucem super ipsum formans, idcirco semper submissa voce verba Absolutionis proferat, nè cùm non prolaturus est, aliquis id possit advertere.

§. 7. *Quid præscribere Confessarius pœnitenti non absoluto debeat.*

IMÒ. **U**T intrà præfixum tempus, ut suprà dictum est, ad se redeat, habita tamen ratione conditionis, opportunitatis, aliarumque circumstantiarum, quas ex pœnitente exquiret, faciátque, ut pœnitens id ferò promittat.

Si redire ille ob locorum distantiam aut propter alias rationes ad eundem Confessarium non possit, jubeatur alteri se intrà præfinitum terminum sistere, cui Absolutionis dilationem, ejus causam, pœnitentiam impositam, & an impleverit, declaret, tametsi verò utiliùs sit pœnitenti ad eundem reverti Confessarium, non tamen ad id cogendus, sed libertati suæ relinquendus videtur.

2dò Ut intereà à relapsu se custodiat; hoc est enim

enim finis & fructus Absolutionis dilatæ, & regula, quam Confessarius in absolvendo postmodum, aut rursus remittendo pœnitente sequi debet.

3tò. Occasionem proximam relapsûs fugiat, eamque fugam sibi præscriptam esse sciat, tanquam conditionem Absolutionis postea obtinenda.

4tò. Remedia ipsi præscribat, quibus sperare possit à peccatis suis retrahendum, & contraria quantum poterit, peccatis applicet medicamenta, sint etiam pœnalia, quibus possit iram DEI flectere, & misericordiam consequi, quâ adjutus emergere valeat è misero suo statu; ex istorum etiam operum fideli impletione, de sincero pœnitentis affectu judicari poterit.

5tò. Si in præcedentibus Confessionibus essentielles defectus cognoverit, jubendum est pœnitenti generalem peccatorum suorum Confessionem instituere ab eo tempore, quò habitus formari cæpit, aut ab ultima recidiva, si interruptus fuisset, suamque ea in re operam ei Confessarius promittat. Utiliter etiam aliquando sub nomine Confessionis generalis, invisum nomen Absolutionis dilatæ, tanquam in volucro tegitur; valebit etiam hæc generalis Confessio ad majorem præteritorum peccatorum detestationem.

CAPUT QUARTUM.

§. I. *De quibusdam Casibus difficili-
oribus in Confessione occurrentibus.*

PRIMUS CASUS.

QUID faciendum sit Sacerdoti, cum pœnitens peccatum mortale declarat, quod in præcedentibus Confessionibus voluntariè celavit.

Cum nullæ sint, quin & sacrilegæ Confessiones eorum, qui peccatum grave ex sua culpa Confessarium celârunt, sive negligentia notabili in conscientia discutienda, sive malo pudore, sive etiam voluntaria cæcitate, id factum fuerit; hos igitur admoneat Confessarius.

1°. Nullas fuisse & sacrilegas Confessiones, Communionesque illô peccatô posteriores, quas fecerunt cum conscientia talis Confessionis invalidæ. Qui enim post Confessionem voluntariè nullam, faceret alias bona fide procedens, & præcedentis Confessionis defectûs nullam habens memoriam, etiam post diligens examen conscientia suæ, istæ non essent sacrilegæ, nec teneretur illas repetere, sed solum eas, quas fecisset cum conscientia defectûs prioris.

2°. Ut mederi possint nullitati talium Confessionum, teneri eos omnia & singula peccata

F

mor-

mortalia ab eo tempore commissa, licet jam declarata, rursus confiteri.

3tò. Declarabunt quoties ab eo tempore Sacramenta pœnitentiæ & Eucharistiæ, aut alia etiam susceperint, aut aliis contulerint, Missas celebrârint, &c. Ut de numero sacrilegiorum judicari circiter possit.

4tò. Si Confessarius probabiliter judicat eos plura peccata mortalia ab eo tempore commississe, utiliter remittet & tempus ad conscientiam examinandam sufficiens dabit: nisi fatius sit aptis interrogationibus pœnitentem juvare ad novam peccatorum suorum declarationem: sunt enim, qui Confessionem generalem abhorrent, & ut impossibilem reputant.

---

§. 2. SECUNDUS CASUS. DE RESTITUTIONE.

CIRCA restitutionem diffidat sibi ipsi plurimum Confessarius, neque temerè decidat, cum quid perplexum ambiguumque ac difficile occurrit, sed postquam plenè de casu pœnitentis instructus fuerit, moram ab illo petat; ut coram DEO, quid agendum sit, possit perpendere, & doctos viros consulere: interroget prætereà pœnitentem, an paratus sit decisioni acquiescere, & quod ipsi præcipietur, adimplere.

Nun-

Nunquam pœnitentem, nisi post factam restitutionem absolvat : excipe tamen ?

1mo. Si causa legitima Absolutionem urgeret, & pœnitens certò restitutus videretur etiam post concessam Absolutionem, absolvatur, dummodò tamen promissis suis in eodem casu jam semel aut sæpiùs non defuerit.

2do. Potest etiam interim absolvi pœnitens, cujus casus iis esset difficultatibus irretitus, quibus extricandis longiori morâ opus esset, dummodò tamen paratus sit doctorum hominum, quos ipse vel Confessarius consuluerit, opinionem sequi, eamque re ipsâ secuturum esse probabiliter credat Confessarius.

3^{tiò}. Absolvatur etiam ante factam restitutionem, qui ob paupertatem restituere nihil omninò potest, dummodò paratus sit id facere * quamprimum media suppetent, at ordinariè convenit ipsi graviolem pœnitentiam imponere, maximè si culpâ suâ factus est ad restituendum impotens. * *L. 5. dec. c. 3. de furtis.*

4to. Si quis restituere partem, non autem totum potest, restituat, antequam absolvatur, etiamsi decima tantum aut etiam vigesima rei alienæ portio esset : interim tamen jubeatur prudenti œconomiâ sumptuum ac superfluarum expensarum amputatione, & suo ipsius rei que familiaris incommodò, corrogare ac corradere, quod restituat : & ut in re tanti momenti sollicitum se præbeat, bis terye in anno compellatur

etur Confessario se sistere, suamque restituendi obligationem illi declarare; sicque prudens Confessarius ex iis, quæ à pœnitente fuerit sciscitatus, intelligat utrùm impossibilis sit necnè restitutio, sivè ex parte, sivè ex toto facienda, hominiquè ad rem adeò difficilem explendam, novos stimulos addet: interim tamen adhortabitur pœnitentem, ut continuùs à DEO precibùs exposcat voluntatem ac media restituendi, videátque nè Dominus rei ex longiori restitutionis prorogatione detrimentum accipiat.

5tò. Si res sit levis momenti, absolvi etiam ante restitutionem factam potest, si promittat restituere.

6tò. Restitutiones per seipsum faciendas non temerè suscipiat Confessarius, quòd si tamen pœnitens neque per se, neque per alium citra infamiae periculum præstare id posset, ex charitate Confessarius suum ea in re obsequium non negabit: sed eà cautelâ, ut cum pecuniâ aut quamcumque rem à pœnitente traditam proprietario restituerit, chyrographum ab eo rei, quam restituit, acceptæ testem recipiat, ac pœnitenti suo tradat, nè is suspicari possit, ex re commissa aliquid à Confessario fuisse distractum, ità verò cum proprietario agat, ut nulla ei suspicio de persona restitutoris suboriri queat, quapropter prudentis est Confessarii per seipsum restitutionem non exequi, sed ministeriò tertii; in parvis enim civitatibus & Parochiis ipsa Confessa-

rui restituentis persona locum dare posset suspicionibus, cum omnes ferè ejus pœnitentes facile cognosci possint; Proprietarius, qui adverteret eum, quem furti reum judicat, esse pœnitentem Confessarii, per quem restitutio facta est, in sententia confirmaretur, quod valdè periculosum esset.

7mò. Res aliena ipsi Domino, aut eo deficiente ipsius hæredibus, in natura restituenda est, si possit absque detrimento famæ, nec in pauperes, aut pias causas eroganda est, si Dominus aut ejus personam & jura repræsentans inveniri possunt, neque enim pœnitens sic imprudenter restituens, liberatur ab onere, legitimo Domino, aut ejus hæredibus restituendi, quod injuste rapuit.

Neque tantùm res aliena restituenda, sed & damnum ex injustitia secutum resarciri debet: debitores eadem ratione satisfacere creditoribus suis compellantur, cum injusti rei alienæ possessores fiant, quando solvere ad præstitutum tempus negligunt, vel detrectant.

Difficilior multò habetur alienæ famæ per detractionem læsæ restitutio, quidquid enim in contrarium detractor dixerit, vix unquam sinistram de proximo opinionem semel conceptam hominum animis evellet: meliori igitur quò poterit modò, & absque mendacio læsam famam reparat.

Quare antequam absolutio detur, pœnitens ad

personas, coram quibus detraxit, remittatur, ut finitram opinionem de proximo, quam conceperant ex detractone, destruat: antea tamen inquirendum est, num detractori restiterint audientes, eique fidem non adhibuerint? num detractoris verbis non attenderint? num criminis à detractore pro palati fuerint obliti, nullamque finitram opinionem de proximo habeant: tunc enim is restituendi modus aut non esset necessarius, aut foret ipsa detractone noxior, revocando in memoriam culpam prorsus oblitam, & audientes forsàn impelleret in suspiciones aut iudicia contra proximum, quibus prima vice restiterant; cognoscet autem detractor, num qui illum audierant, obliti sint criminis à se olim coram eis narrati, ex modo, quò de proximo solent loqui, & inquirendo quid de illo sentiant: at nè petat ab ipsis, num recordentur eorum, quæ ipsis de proximo narraverat.

Jubeatur præterea honorificè loqui de persona, cui detraxit, veniamque ab ea petat, si illa detractone sit conscia, nisi forte majus malum inde timeatur.

Aliquando etiam fama læsi pecuniâ compensari debet, * cùm alius restitutionis modus nõ est possibilis.

Si præsumere Confessarius prudenter posset, post absolutionem concessam detractorem promissis suis non defuturum, absolutio dari poterit, siürgens causa adsit.

* S. Thom. 2. 2. q. 62. art. 1. ad 2.

At multò severiorem se erga calumniatores præbeat, neque absolvere unquam calumniatorem præsumat, nisi post recantatam palinodiam, additò etiam, si ad fidem adstruendam necesse sit, juramentò, damnòque, si quod indè emerfit, in plenum resarcitò; quod debet etiam detractor.

Eadem severitate cum eo agat, qui puellam importunis precibùs, pollicitationibùs, fraude, minis aut vî circumventam seduxit: quare tamdiu differatur absolutio, donec illi aut nubat, aut si fieri id absolutè non possit, alia quacumque ratione damnum & infamiam stuprò illatam compenset, prout ipsius & puellæ conditio exigat. *Exod. 22. 16. 17.*

§. 3. TERTIUS CASUS.

DE INIMICITIIS.

Neminem inimicitias foventem absolvat, nisi priùs sincero affectu fratri suo reconciliatum, quòd si aliter fecerit, certus sit poenitentem in re tam difficili promissis suis defuturum: acturum è contra grates quando peracta reconciliatione ad Confessarium absolutionem consecuturus redibit.

Notandum tamen est, quosdam iater se ità a-

nimis diffidere , ut ex mutuo conspectu potius recrudesceret odium , quàm extingueretur : quo in casu per internuntium res tentanda est.

Caveat verò Confessarius , nè hac in re impossibilia jubeat , sed sciat sensum à consensu disjungere , & inter amicitiam & amorem Christianum discrimen ponere. Doceat pœnitentem timidioris conscientia , eos motus , quos ex intuitu aut recordatione hominis inimici sentimus , peccatum non esse , cùm sint involuntarii indeliberati , sed consentire in ea , ad quæ movemur , peccatum esse , ut malum precari , vindictã quarere & media illius explendæ , malè de inimico loqui , actiones ejus finistrè interpretari , gaudere de ejus infortunio , de ejus felicitate contristari , communia humanæ societatis officia denegare , quæ absque scandalo aut livore vindictæ omitti nec solent , nec possunt. Circa hæc puncta pœnitentem interroget , quòd si ille , ut Christianum decet , responderit , securum esse jubeat , etsi contrarios in animo motus excitari sentiat : jubeat ex Christi mandato pro inimico DEum orare , benignum ac beneficum illi sese exhibere , honorificè de eo loqui , quin & motiva suggerat , quibus iracundiæ motus compefcantur , & amicitia collapsa restauretur , si fieri aut possit , aut expediat.

Nam prudentia non semper dictat amicitiam ineundam esse cum eo , quem perfidum & proditorem experti sumus , & à quo rationabiliter time-

timemus quid simile, aut etiam quid deterius. Non expedit etiam, imò illicitum est, amicitiam & familiaritatem renovare cum iis, qui nobis fuerunt occasio proxima peccati; ab amore verò Christiano dispensare Confessarius nullum potest; est verò amor ille, quò proximo nostro bonum volumus, illudque reipsâ præstare parati sumus, cum necessitas postulabit.

§. 4. QUARTUS CASUS.

DEFECTUS MATERIÆ REMOTÆ.

Hærerere sæpè Confessarii solent, cum Absolutio danda est, eò, quòd materiam sufficientem non habeant.

Triplex verò potest esse ejusmodi casus. 1mò. Circa pœnitentes stupidos & crassioris ingenii. 2dò. Circa scrupulosos. 3tiò. Circa pœnitentes tenerioris conscientia, vitæque sanctioris, quæ singula discernere debet Confessarius.

Imò. Sunt, qui ex innata ingenii stupiditate invenire nequeunt sufficientem Absolutionis materiam, sed ea solùm contentur, quæ speciem levioris etiam peccati vix rationem habent; sic rustici verborum quorundam nihil de se significantium, in signum tamen levis impatientia

tia prolatorum seriem recitant, iisque totam Confessionem absolvunt: hos Confessarius de aliis quibusdam peccatis interroget, quæ admisa ab eis fuisse pro varia statûs, conditionis ac ætatis ratione ominari potest, ut sunt negligentia circa preces matutinas ac serotinas, detractiones, odia, jurgia, mendacia & discordiæ in familiis ac conjugis, &c. si nihil extorqueat, moneat, ut antea vitæ graviora quadam peccata repetant, si nec sic quidquam efficiat, peccat, utrum doleant de peccatis omnibus aliquando commissis, & de illis se accusent in genere, quamvis non possint in specie, & sic eos abolvere posse citra periculum videtur, ut absolveret moribundum, qui signis quidem Absolutionem postularet, peccata verò nominatim confiteri ob linguæ & virium defectum non posset, potest enim in his ex affectu de effectu præsumi: at tamen non necesse est, illis Absolutionem dare, quoties se sistunt ad tribunal pœnitentiæ, si pluries in anno illud frequentant, pueris verò ac puellabus tenerioris ætatis Benedictio non absolutio danda est, cum materia deest & ratio sufficiens ad tanti Sacramenti receptionem, signum verò stupidi ingenii est, si pœnitens incomptò quòdam ac incompositò modò sinè ulla affectûs interni demonstratione, & loquitur, & ad interrogata respondet.

2dò. Alii conscientia erroneæ timoribus agitati ineptias quascunque gravissimorum peccatorum

rum locò habentes, Confessarium naniis suis & scrupulis ad nauseam usque fatigant: qui si contra dictamen conscientiae suae aliquid egerint, habent quidem unde absolvi possunt, si è scrupulo in verum dubium inciderint, aut etiam in persuasionem malum esse, quod fecerunt. At docendi sunt scrupulum à dubio multum differre, dubium enim habet rationale & probabile fundamentum, animùmque ita dividit inter utramque sententiam, ut non possit magis inclinari in unam quàm in aliam, sed hæreat incertus & anceps, hinc non licet agere contra dubium permanens, at scrupulus cum nullo rationabili fundamento nitatur, cum ipso stare possunt rationes sufficientes, quibus cognoscamus trepidationem nostram esse vanam, & veritati esse conforme, aut saltèm magis probabile id, quod agere determinamus, quapropter non est peccatum agere perseverante scrupulo & contra stimulos ejus; nam in humanis agilibus, quæ tantam habent varietatem, non requiritur talis certitudo, quæ omnes scrupulos semper excludat, sed sufficit, ut illos contemnamus.

Non ergo credendum est scrupulosos in omnibus peccare, quæ operantur contra conscientiae trepidationes & vanas formidines, nec reos esse omnium, de quibus se accusant. Imò si magnus horror peccati in ipsis appareat, summaque vigilantia caveant, non tantum à malo, sed etiam ab omni specie mala, cogendi sunt

con-

contemnere istos scrupulos & contra ipsos agere, nè errore conscientiaè indè fiant rei, unde laudari merentur, & aliquando ad sacram Communionem mittendi absque prævia Absolutione, quando non aliundè apparent rei certorum peccatorum: ipsos à Communione arcere in pœnam obstinati in scrupulis animi, pluribus non conveniret, cùm sapissimè nihil aliud, per scrupulos intendat Diabolus, quàm ut tam sanctò & salutari cibo privatos facilius in peccata præcipitet, aut è pusillo animo in desperationem usque perducatur.

Tamen acriter increpandi, dum suum iudicium & conscientiam doctissimorum ac piissimorum iudicio ac praxi subicere ac conformare reluctantur. Qui tamen infirmitatem suam agnoscunt, & expedire se anxietatibus suis, & scrupulos excutere nequeunt, commiseratione digni habeantur: quos proindè Confessarius paternè consoletur, DEIque hæc providentiâ permitti significet, ut animus his pœnis excitatus vigilantior fiat contra tentationes: fortis in fide diabolo reluctetur, & purior conservetur: DEI voluntatem esse, ut patienter ferant hanc probationem, quæ patientiâ ad opus perfectum eos perducet, si abnegatò iudiciò suò à doctis viris regi se sinant.

Quos inveniet ità inquietos & scrupulosos in conscientiaè suæ examine, ut huic unicè intenti cætera omnia negligant, qui nunquam conten-

ti pec-

ti peccatorum suorum recognitione, horum discussionem incessanter reiterant; quorum semper perturbata mens est, & in confessione, & post confessionem; his præfigat spatium, quod conscientia suæ examini dare poterunt, cum prohibitione ultrâ extendendi, ut dolori de peccatis concipiendo sint præcipuè intenti, cum sit actus maximè necessarius, qui suppleri nequeat, & confessione semel peractâ non ampliùs audiat, Confessarios verò, si quos haberent, qui hos eis scrupulos iniecissent, aut injectos foverent, deserere cogantur.

3tiò. Sunt denique animæ sanctiores, quæ vel ipsam peccati umbram extimescentes, non nisi levissima peccata, & quæ vix speciem peccati habent, confitentur, caveat Confessarius, nè hujusmodi pœnitentes abiciat, aut objurget, quasi minutias quasdam & nugas proponerent, nè dicat materiam hanc non esse absolutionis, majora esse proferenda, &c. Spiritui enim Sancto, cujus nutu diriguntur, resisteret, & gravem Christo injuriam inferret, à sancto proposito & perfectiori via, pœnitentes suos absterrendo, quin potiùs eos benignè audiens in suo proposito confirmet, & ad meliorum charismatum amulationem provocatos quasi ducat de virtute in virtutem, monstrétque, *quæ sit voluntas DEI bona, * beneplacens & perfecta*, hostis insidias detegat, perplexitates solvat, suum prom-

* *Rom. 12. 2.*

ptus

ptus obsequium consiliūque offerat: facile vero hæc præstabit, si ipse sanctus esse studeat, ut sanctitatem alios verbò & exemplò doceat, què in finem exercitiis spiritualibus assidue vacet, quo ordine ad perfectiorem vitam pervenire possit.

Quare si animas quasdam perfectioris vitæ desiderio inflammas cognoverit, doceat primò mentem à gravioribus noxis purgare, malas propensiones, affectusque terrestres evellere, virtutum Christianarum praxim præscribat, & Christi vitam & passionem tanquam verum earum exemplar proponat, meditatione & rerum cœlestium contemplatione sensim ad DEum elevet.

Nè tamen circa materiæ ad absolutionem necessariae sufficientiam perplexus hæreat, instruat pœnitentem aliqua antea vitæ peccata graviora, aut saltèm sufficientia ad absolutionem rursus in confessione recensere, & de iis dolorem concipere.

CAPUT QUINTUM.

*Quid peracta peccatorum declaratione
faciendum Confessario.*

TRia præstabit Confessarius audita peccatorum declaratione. imò. Pœnitentem ad dolorem excitabit. 2dò. Absolutionem ritè dispo-

sito impertiatur. 3tio. Salutare eidem pœnitentiam injunget.

§. I. *Quomodo pœnitens ad pœnitentiam excitandus?*

Maximam vim & efficaciam ex parte pœnitentis in hac Sacramenti parte positam esse, Confessarius sibi persuasum habeat; quare magnoperè laboret, ut pœnitentem, quem gravioribus peccatis irretitum, nec tamen satis contritum, omnî, quò potest studiò ad scelerum suorum detestationem, cordisque compunctionem moveat, quod haud dubiè perficiet, si peccatori suorum criminum horrorem, & suppliciorum eisdem destinatorum severitatem, tum DEI contempti Majestatem, bonitatèque ac patientiam ob oculos ponat: poterit verò his aut similibus verbis uti, prout cuique convenire judicaverit.

Quot peccata declarasti; frater mi! & plura forte te fugiunt, quæ DEus tamen non ignorat. Quot miseros ob pauciora crimina suppliciis æternis mancipavit DEus, & tecum si similiter egisset, jam æternùm arderes: sed pepercit tibi, ut in te divitiis misericordie sue ostenderet, ad pœnitentiam ergo te adducat benignitas ejus. Quoties te ad pœnitentiam vocavit? quoties sollicitavit reluctantem, quasi errantem, fugientem insecutus est, & tu projecisti eum à te, & ut demoni obedires, mundo placeres, libidinè servi-

servires, dereliquisti Dominum DEum tuum, & oblitus es Creatoris tui! poterit etiam aptis quibusdam quæstiunculis, ad quas singulas pœnitens respondeat, ad dolorem excitare, quas pœnitenti proponet, prout ex varia cujusque dispositione necessarium esse intellexerit.

§. 2. *Salutaria quædam remedia ad relapsum præcavendum.*

Confessarius ubi pœnitentem probè contritum paratùmque ad meliora cognoverit, salutaria quædam eidem remedia ad hunc finem præscribet.

Tamen etsi plurima illorum pro pœnitentia ipsa injungi possint, quin & aliquando debeant, tamen hîc non nisi permodùm consilii proponuntur, nam de pœnitentia infra agetur.

Cùm varia sit pœnitentium dispositio, ætas, conditio, sexus ac constitutio, varia etiam sint remedia illa & ad cujusque usum conformata: hinc fit, ut generalia tantùm quædam hîc referantur, particularia verò Confessarii prudentis arbitrio relinquuntur.

Itaque ut pœnitens in suo proposito perseveret, monendus erit. Imò. Ut propositum suum quotidie certâ quâdam horâ reiteret, puta, cùm è lecto surgit, aut Missæ Sacrificio interest, aut subitum se confert.

2dò. Ut quotidie à DEO exposcat, millies potius mori, quàm vel unum lethale peccatum committere; hæcque dispositio illi pro fundamento sit.

3tiò. Ut nullum peccatum veniale, in ea materia, in quâ mortaliter peccare consueverat, cum deliberatione committat, cum à veniali pedetentim ad mortale gradus fiat, sæpiusque contingat, ut quod veniale habetur, mortale sit, & quæ sint venialia, quæ mortalia, difficillimum sit invenire, periculosum definire. *S. August. de Civit. Dei l. 2. c. 29.*

4tò. Ut nusquam matutinas ac vespertinas preces flexis genibus persolvendas omittat.

5tò. Ut quotidie libri pii lectione aliquam fidei veritatem perpendat.

6tò. Ut instante tentatione, aut gravi afflictione ad DEum per orationem confugiat.

7mò. DEum sibi præsentem reddat, sibi que identidem hæc suggerat: DEus me videt, num quid ago, quod oculis ejus displiceat? DEus me audit, absit ergo, ut verbò indecenti aures ejus offendam: Scrutator est cordis mei, num quid cogito, aut desidero, quod ille reprobet? &c.

8vò. Ut sæpius per diem id, quod agit, aut patitur, DEO offerat.

9nò. Ut hominum de se judicia contemnat, parvi pendens cavillationes ac ludibria, quibus novæ vitæ inchoatio patere solet, habeátque sibi persuasum, impiorum jocos ac cachinnos per-

timescentibus facilem & certissimum esse ad priora peccata reditum : Christi enim servus esse non potest, qui adhuc hominibus placere quærit.

10mò. Ut magnam in DEO spem collocet, sibi que è contra diffidat plurimum : hinc præter frequentes ad DEUM mentis elevationes, quibûs opem ipsius exposcat, peccandi occasiones etiam remotiores, quantum potest evitet, sibi que persvadeat, homini in graviora peccata propenso, in fuga occasionum, amore solitudinis mundique contemptu salutem esse quærendam : hoc in puncto omnium maximè insistet Confessarius.

11mò. Ut per opera satisfactoria sibi imposita Divinæ justitiæ satisfaciat, abstinendo ab iis etiam delicijs, quibûs si non peccasset, legitimè frui potuisset, nam ex sancto Gregorio non idè jus est, etiam ad licitas voluptates peccatori, quàm animæ innocenti.

12mò. Ut frequenter ad tribunal pœnitentiæ accedant, quò gratiam vel conservent, vel perditam citò recuperent ; certè S. Franciscus Salesius singulis saltèm mensibûs confiteri sua peccata iis svadet, qui salutem suam sollicitiùs quærunt.

13tiò. Ut Confessarium stabilem habeant, eundemque à DEO exposcant, & inter mille, ut ait Avila, aut ut S. Franciscus Salesius sentit, inter decem millia eum eligant, sitque talis, qui & sciat, & opere compleat Evangelica documenta, qui mundanam doctrinam & timeat ipse, & aliis

aliis svadeat fugiendam , qui viam arctam , quam Dominus ipse docuit , tenendam proponat ; è contra verò à lata & spatiosa via , quæ ducit ad perditionem , pœnitentes abducat.

14tò. Ut frequenter ad sacram Domini mensam accedant , quò fortiores in suo proposito persistant , & in fortitudine panis hujus ad montem DEI perveniant. Quoties verò hujus vivifici panis participes faciendi sint , Confessarii prudentis erit præscribere , qui pœnitentis dispositionem pro norma habebit , eoque frequentius hanc ei gratiam concedet , quò majorem ille sibi vim inferet , majorique curâ & occasiones peccati fugiet , & pœnitentiæ , virtutumque Christianarum opera exercebit , quò verò eum negligentior comperit , eò rarius etiam tantum beneficium præstabit.

15tò. Sanctissimam DEI Matrem singulari devotione veneretur , cujus patrocinium plurimum semper in Ecclesia valuit. At hæc devotio non in eo tantum consistat , ut statutas in ipsius honorem preces persolvat , aut externis tantum signis eam colat , sed virtutes ipsius imitetur , sed imprimis tum maxime Matrem veneramur , cum Filii ejus vitam exprimimus.

16tò. Patronum sibi particularem eligat , & Angelo imprimis tutelari impensius se commendet quotidie.

17mò. Quot annis Confessionem generalem , quæ omnia totius anni peccata complectatur , deponat ;

ponat; si status conditioque patiatur, exercitia spiritualia per aliquot dies suscipiat.

§. 3. De impositione pœnitentiæ.

In hac parte pœnitentiæ, quemadmodum & in cæteris, integram peccati destructionem Confessarius sibi unicum finem proponat.

Videat igitur, ut satisfactio, quam imponit, sit ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem, ad novæ vitæ custodiam & infirmitatis medicamentum, ut habet Concilium Tridentinum; sit salutaris & conveniens criminum & pœnitentium qualitati, * nè si Confessarius indulgentius cum pœnitentibus agat: levissima quædam opera pro gravissimis injungendo, alienorum peccatorum particeps efficiatur.

In quo tamen singulari prudentia utatur, habita ratione facultatis, complexionis, ætatis, ac statûs seu conditionis pœnitentis; sunt enim laboriosæ quædam conditiones, multum difficiles, ** quarum labores ac molestias, si patienter pœnitens sustinet, utique multum de satisfactione DEO debita diminuit: potest etiam dolor pœnitentis adeò esse vehemens, ut illius vis pœnam peccato debitam magna ex parte eluat.

Cùm pœnitentia videtur gravior, ex pœnitente sciscitabitur Confessarius, num eam imple-

* Sess. 14. c. 8. de pœnit. ** Conc. Trid. sess. 14. c. 9. de pœnit.

re possit, sique difficilior videatur, diminui, aut in aliam commutari poterit: pœnitentiam, quam Confessarius suspicari potest, non impletum iri pœnitentem, non imponat, neque pœnitentias inauditas & inusitatas, sed eas, quæ communi usu & prudentium virorum arbitrio receptæ sunt.

Plures pœnitentias, quæ diversæ sint speciei, non facile imponat, maximè rudioribus, eò quòd eorum memoria turbari facile soleat: si tamen plures imponat, repeti sibi illas à pœnitente curet, moneátque ad anxietates & scrupulos evitandos, pœnitentiam per oblivionem omittere peccatum non esse, sed alia vice resumendam.

Pœnitentia talis sit, ut peccatum non detegat, neque illius aliquam suspicionem moveat, * maximè in mulieribus conjugatis, neque juri alterius noceat, puta, si mulieri conjugatæ eleemosynas, peregrinationes præciperet, aut res similes, in quibus non est sui juris, sed mariti; aut famulis præciperet orare unam aut alteram horam, cum Domino suo laborare debent.

Quale verò pœnitentiæ genus diversis delictorum generibus correspondeat, tametsi antiqui Canonones id statuerint, Ecclesia tamen disciplinæ magistra ab illa severitate justas ob causas deflexit, totumque hoc negotium Confessariorum prudentiæ reliquit.

Imò. Qui infirmitate lapsi sunt, debent mi-
* Synod. Exomens. an. 1287. tit. 5.

tiùs tractari, severiùs qui ex malitia, ex habitu, & prava in peccatum propensione.

2dò. Graviorem pœnitentiam esse injungendam pro delictis gravioribus, levem pro levibus delictis. *Petrus Damia. l. 1. Ep. 19.*

Meritò ex Concilio Tridentino Confessarii illi, qui ob gravia crimina levem satisfactionem imponunt, peccatis communicare alienis dicuntur, tum quia peccatores ex levi pœnitentia, leve esse peccatum suum arbitrantur, ideòque non modò non absterrentur, sed potiùs in sua malitia confirmantur; tum quia nullus prudens dixerit, pœnam mortali peccato debitam levi peccatiunculâ elui posse, ut quid enim Sancti perpetuùs lacrymâ, gemitibusque & jugi corporis afflictatione vel unum lethale peccatum expiare non destiterunt?

Quare ut horrorem de peccato suo, odiùmque concipiat pœnitens, gravior sit longiòrque pœnitentia, ut dicere cum Davide queat, peccatum meum contra me est semper. Pœnitentiâ porrò omnes ad tria potissimùm capita revocari possunt, ut est in Scriptura: bona est oratio cum jejunio & elemosyna.

Oratio omnibus est imponenda, utpotè quæ & ab omnibus adhiberi possit, & efficacissima sit, tum ad præterita delicta expianda, tum ad præcavenda.

Jejunium verò non omnibus convenit, non enim imponendum est nutricibus, prægnantibus, infir-

infirmis, pauperibus, neque rusticis, quorum vita perpetuum plerumque jejunium est, neque iis omnibus, qui duris laboribus occupantur, egentque viribus, quas jejunium infringit.

Eleemosyna item pauperibus est impossibilis; neque mediocris conditionis hominibus, qui labore manuum victitant, & copiosam familiam sustentant, præcipienda est: neque iis, qui jus in rem non habent.

Quibus opera duriora imponi non possunt, iis preces statuto tempore quotidie persolvendæ præscribantur, actus item contritionis, spei, & amoris DEI sæpius repetendi; opera item aliàs obligatoria sæpius & majori perfectione persolvenda, ut est in die festo Concionem audire, doctrinæ Christianæ interesse, per mediam horam ad Venerabile Sacramentum orare, adversitates ac mala hujus vitæ patientius tolerare.

Pœnitentibus insinuet Confessarius, non procedi cum illis secundum Canonum rigorem & Ecclesiasticæ disciplinæ antiquam consuetudinem, sed imbecillitatis eorum rationem haberi: pro unico olim peccato septem aut etiam plurium annorum jejunia, aliàsque afflictationes fuisse impositas; quibusdam sacram Communionem ad mortis usque articulum fuisse interdictam, hanc Ecclesiæ indulgentiam erga ipsum, voluntariis pœnitentiis esse compensandam; vivendum esse deinceps ac moriendum in spiritu pœnitentiæ.

Peccatoribus inveteratis & diurnâ peccandi

consuetudine irretitis salubriter pœnitentia ad annum prolongari potest. Opera præcipiantur, quæ sint peccato contraria.

Avaris eleemosyna liberalior præscribatur, ut nunquam Confessarius det suspicandi locum, eam se in suum suorumve commodum detorquere, eam pauperibus distribuendi partes in se rarissimè suscipiat. Nec etiam Missas, quas pœnitentibus injunxerit, aliquatenus celebret, sed ad alios mittat.

Ebrietatibus & commestationibus dediti jejument, certisque quandoque obsoniis, epulisque lautioribus ad tempus abstineant, aquam cum vino misceant, &c.

Impudici, jejuniò, inediis, vigiliis, labore manuum, aliisque mortificationibus corpus suum castigent, & in servitutem redigant.

Unicuique habituario sua sit pœnitentia destinata, quoties relabitur. Occasionem verò peccati ut sollicitiùs fugiant pœnitentes, eam Confessarius ut partem pœnitentiæ imponat.

Diligentem verò pœnitentiæ executionem, ut rem maximi momenti, sedulò pœnitenti commendet, declarètque ejusdem omissionem lapsus plerumque causam existere.

Pœnitentiæ ab aliis impositæ, sinè causa mutari non debent, quòd si necessitas id postulet, sciat Confessarius quam ob causam injunctæ fuerint.

*Pœnitentiæ genera ex actis Ecclesiæ
Mediolanensis.*

HÆC pœnitentiæ genera à Sanctis viris, Ec-
clesiasticæque disciplinæ Interpretibus ac-
cepta, pro peccatorum ratione adhiberi poterunt.

Ut pœnitens vestium sericarum usu, auri or-
namento, conviviorum apparatu, venatione, a-
liquo certo tempore abstineat.

Ut egentibus cibum suppeditet, administret,
pedes item lavet.

Ut peregrinos pro facultatum ratione hospitio
excipiat.

Ut in publica domo hospitali per aliquot dies
operam navet.

Ut visitet incarceratos, eosdem consoletur;
cùm per facultates potest, aliat certo præstituto
tempore.

Ut se per aliquot dies in monasterium aliquod,
aliùmve semotum locum abdat, ubi spiritualibus
exercitiis & pœnitentiæ operibus vacet.

Ut aliquot dies carne & vino abstineat, ut
certis diebùs, præsertim feriâ quartâ, sextâ &
Sabbatho jejundet, vel etiam solo pane & aqua
vivat.

Ut si facultates suppetunt, certam pecuniæ
aut frumenti quantitatem in eleemosynam pau-
peribus conferat.

Ut genibùs flexis vel etiam brachiis extensis

in modum crucis, aut prostratus oret certo tempore.

Ut psalmos pœnitentiales piè recitet aliquot dierum spatiò, cilicium induat certis præscriptis diebùs, ut certas Ecclesias stationales visitet.

DE ABSOLUTIONE.

PŒNITENTEM satisfactionem impositam adimplere paratum moneat Confessarius, se absolutionem ei impertiri, ut rursùm ad dolorem de peccatis commissis, & ad propositum non peccandi de cætero, atque ad amorem DEI se excitet; horteturque eum, ut DEum oret, potiùs mori in statu cordis contriti, quàm rursùs peccare.

Dein voce submissa, vultu ac animò ad pietatem compositò verba absolutionis pronuntiet, unà cum precibus, quæ præcedunt, & ea quæ sequuntur, prout est in Rituali.

Absolutione concessà pœnitenti Divinæ gratiæ per absolutionem impertitæ magnitudinem extollet, hortabiturque, ut receptam quàm diligentissimè conservet, gratésque confessionale egressus impensissimas persolvat, neque animò unquam tantum beneficium memoriæque dimittat, & quibùs poterit modis misericordias Domini, svavitatemque animæ DEO per pœnitentiam reconciliatæ aliis deprædicet, & Patrem misericordiarum, DEumque totius consolationis æternùm laudet.

Ipsè

Ipse verò Confessarius auditis confessionibus,
 confessionale egressus, coram Sanctissimo Sacra-
 mento secum ipse perpendat, numquid fortè of-
 ficio suo defuerit, num molliùs aut etiam seve-
 riùs egerit, num abripi se impatientiæ motibus
 permiserit, aut affectu quodam humano Divinum
 suum ministerium exercuerit, veniámque petens
 corrigere proponet, quòd peccavit, gratesque
 DEOaget, quòd se ministro in re tanti mo-
 menti uti dignatus sit.

MONITA

Quædam Generalia pro Sacerdotibus animarum curam habentibus.

I.

SACERDOS, qui animarum curam suscepit, in id totus incumbat, ut animas fidei suæ commissas DEO lucrifaciat, sibi que persuadeat, suam ipsius salutem cum hoc suo labore conjunctam esse, dicente Christo: Posui vos, ut eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. *Joan. 15. v. 16.*

II. Divinæ gloriæ propagandæ unice intentus, Salvatoris DEI notitiam, amorémque opere & sermone hominum mentibus inferat, nihilque aut arduum reformidet, aut humile contemnat, ut hunc finem consequatur.

III. Ut bonus Pastor non tantum corporis ingenii que vires omnes ovium suarum saluti impendat, sed & animam suam ponere pro iis paratus sit; hoc enim in Christianis omnibus charitas, in Sacerdote etiam justitia exigit: rationem

nem quippe depositi sui supremo animarum Pa-
stori redditurus est. *2. Cor. 12. v. 15.*

IV. * Parochus ad suos legatione pro Christo
fungitur, ejusque personam refert, oportet igitur,
ut perfectus sit homo DEI ad omne opus
bonum instructus. *Tim. 3. v. 17.*

* *2. Cor. 5. v. 20.*

V. * In omnibus se ipsum præbeat exemplum
honorum operum, in doctrina, integritate, fa-
cere prius incipiens quam docere: providens
bona non tantum coram DEO, sed etiam co-
ram hominibus, ut DEUS in omnibus glorifice-
tur. *2. Cor. 8. v. 21.*

* *Tit. 2. v. 7.*

VI. Sacerdotis perfectio in continua & inti-
ma cum Christo unione consistat, quem & men-
tis oculis perpetuo præsentem habeat, & sincer-
o cordis affectu super omnia diligat, diligique
ab aliis ardentissime & exoptet, & pro viribus
efficiat.

VII. Quæ sursum sunt, sapiat, non quæ su-
per terram; mortuus enim est, & vita illius ab-
scondita est cum Christo in DEO. *Colos. 3.*
v. 2. 3.

VIII. Carnem suam crucifigat cum vitiis &
concupiscentiis, semper mortificationem JESU
in corpore suo circumferens, ut & vita JESU
manifestetur in corpore suo. *2. Cor. 4. v. 10.*

IX. Perficiat Sanctificationem suam, consci-
entiam semper puram conservans; neque gra-
vio-

viores tantum culpas exhorrescat, sed & levissimos etiam nexos reformidans; sanctus sit corpore & spiritu, & placere Domino in omnibus laboret.

X. In vacuum gratiam DEI non recipiat, sed interiores Sancti Spiritus motus cum omni fidelitate sequatur, & charismata meliora æmuletur, ut probare possit, quæ sit voluntas DEI bona, & beneplacens, & perfecta. *Rom. 12. v. 2.*

XI. Abdicatis ex Christi amore hujus vitæ illecebris, mundo crucifixus sit, hominumque de se judicia contemnat; qui enim sæculo huic conformatur, & adhuc hominibus placet, Christi servus non est. *Gal. 1. v. 10.*

XII. Sectetur justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem, ceterasque JESU Christi virtutes ac passiones, quas jugi meditatione secum ipse revolvat, ut easdem in se ipso efformans, conformis fiat imagini filii DEI, & bonam Confessionem confiteatur coram multis testibus. *1. Tim. 6. v. 11. 12.*

XIII. Orare Sacerdotem sine intermissione oportet, ut & ipse hostis laqueos, & innumera statûs sui pericula evadat, & congruas Sacerdotii virtutes Divinâ gratiâ consequatur, & aliis utilem se præbeat, DEUM laboribus suis pro animarum salute susceptis oratione propitiâ reddens: operariis enim vineæ suæ Christus illud perpetuo in Evangelio inculcat: * petite &

accipietis, quarite & invenietis, pulsate, & aperietur vobis; & Apostolus in orationibus suis sine intermissione suorum memoriam faciebat.

Eph. I. v. 16.

* *Luc. II. v. 9.*

XIV. Iesus Christus summus Pontifex interdium pertransibat docendo, & benefaciendo: Nocte autem secessit in montem, ibique in oratione DEI pernoctabat, ut ministros suos doceret, quantum orare eos pro suorum salute oporteret.

XV. Sacerdos Mediatorem se inter DEum & homines constitutum esse meminerit, * omnis enim Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad DEum. Quare DEum ad importunitatem usque precando sollicitet --- Pater sancte, serva eos in Nomine tuo, quos dedisti mihi --- non rogo, ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à malo --- Ego pro eis rogo, quos dedisti mihi, quia tui sunt. *Joon. 17.* * *Heb. 5. v. 1.*

XVI. Sit in oratione perseverans, neque si continuo, quod orat, non obtinuerit, ab oratione desistat; vult enim DEus & ejus fidem probare, & remunerare constantiam.

XVII. In difficili animarum negotio quid agat incertus, mentem oculosque ad DEum convertat, qui & lumen ad cognoscendum, & ad perficiendum præstabit auxilium.

XVIII. Fiduciam spemque singularem in DEI

bonitate collocet, neque in mediis periculis ul-
lum casum Divinò fretus auxiliò pertimescat,
ubi ex officio, & per DEI superiorumque vo-
luntatem negotium susceperit.

XIX. Præclariora ingenii talenta multis Sa-
cerdotibus majoris damnationis causa existunt,
cui enim plus datum est, plus exigetur ab eo,
& qui plus cæteris in hoc mundo accepisse ali-
quid cernuntur, ab authore mundi gravius indè
judicabuntur: cùm enim augentur dona, ra-
tiones etiam crescunt donorum: quare eò am-
pliùs Sacerdos laboret, quò præstantiores à DEO
dotes accepit, nè ob talentum in terram defos-
sum mittatur in tenebras exteriores. *Grego. Ma-
gnus hom. 9. in Evang.*

XX. Cùm labores pro animarum salute sus-
cepti ex voto succedunt, nihil indè laudis sibi
Parochus desumat; non enim qui plantat, est
aliquid, neque qui rigat, sed qui incremen-
tum dat DEUS, cui omnium bonorum largitori
cum omni humilitate grates rependat, se ipsum
verò inutilem servum reputet, & cum timore
ac tremore salutem suam operetur. *1. Cor. 3.
9. 7.*

XXI. Miseriæ & imbecillitatis suæ sibi ipsi
consciis humanas laudes contemnat, neque ma-
gnum aliquid gessisse sibi unquam videatur: ho-
mo enim videt ea, quæ patent, DEUS autem
intuetur cor. *1. Reg. 16. & quod altum est ho-
minibus, abominatio est ante DEUM. Luc. 16.*

XXII. Quantâcunque prudentiâ ingenique sagacitate polleat, eam perexiguam existimet: Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ providentiæ nostræ. Quare illis sæpè verbis utatur: mitte Sapiëntiam de cœlis Sanctis tuis, & à sede magnitudinis tuæ, ut mecum sit, & mecum laboret, & sciam, quid acceptum sit apud te. *Sap. 9.*

XXIII. Scientia sinè humilitate inflat, & doctrina, cùm deest pietas, excæcare solet sapientes, de quibus Apostolus: Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum, dicentes enim se esse sapientes, stultî facti sunt. *Rom. 1.* discat ergo Sacerdos non alium sapere, sed sapere ad sobrietatem, habeat fidem humilem & conscientiam bonam, quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt. *1. Tim. 1.*

XXIV. Animarum cura omnibus quidem Sacerdotibus periculosa est, sed iis semper funesta, qui eam suscipiunt, antequam sufficiens pietatis & humilitatis fundamentum posuerint.

XXV. Sincera in DEum pietas labores pastores & præcedat & jugiter comitetur, eosque tanquam anima vivificet: idque summopere Parochus sibi cavendum arbitretur, nè naturali impetu & ardore abreptus, interioris verò pietatis sensu destitutus, in vacuum laboret, quasi aërem verberans, sed Divinam gloriam laboribus suis ceu scopum præfigat: quin & in aliis etiam actioni-

bus illud Apostoli sequatur - - sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam DEI facite. 1. Cor. 10.

XXVI. Ut continuum ex laboribus fructum percipiat Sacerdos, omni graviore labe conscientiam suam immunem conservet, quem in finem vel levissima peccata omni sollicitudine fugiat, à minimis enim incipit, qui ad majora prolabitur, & qui spernit modica, paulatim decidet. *Eccl. 19.* & qui in modico iniquus est, & in majori iniquus est. *Luc. 16.*

XXVII. Gravior in Ecclesiasticis functionibus incuria, negligentiaque pessimum animæ statum indicat: maledictus, qui facit opus Domini fraudulenter. *Jerem. 48.*

XXVIII. Sensus suos Sacerdos sub disciplina custodiat, quia mors ascendit per fenestras: omnes peccandi occasiones, & quidquid allicere concupiscentiam ac titillare solet, tanquam pestem fugiat, qui enim amat periculum, peribit in illo.

XXIX. Frustra sibi Sacerdos, quasi de pietate blanditur, dum pias illustrationes, motusque crebriores, & sanctioris vitæ desideria pulsare animum sentit, nisi iis fidelem se præstiterit: desideria occidunt pigrum, & majorem gratiæ neglectæ damnationem accersunt.

XXX. Spiritum Pœnitentiæ & sanctæ compunctionis induat Sacerdos, qui prodesse & sibi, & animabus curæ suæ commissis desiderat, cor
anim

enim contritum ac humiliatum pro se suisque deprecans, DEUS non despiciet.

XXXI. Perpetua pace, animique tranquillitate fruetur Sacerdos, qui totum se Divinae voluntati, arbitrioque committit, tametsi fructus labori zeloque suo non respondeat.

XXXII. Omnes quidem, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur, sed majorem longè impiorum ac dæmonum rabiem experietur, qui alios etiam ad pietatem informat: tantum verò absit, ut animum despondens à proposito suo desistat, ut potius se ipsum ad majorem æmulationem excitet, illud Apostoli cum fiducia usurpans - - - in omnibus tribulationem patimur, sed non derelinquimur: humiliamur, sed non confundimur: dejicimur, sed non perimus. 2. Cor. 4. & illud - - - quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, angustia &c. Rom. 8. & Cant. 8. fortis ut mors dilectio, dura ut infernus æmulatione: aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam.

XXXIII. Omne gaudium existimet pius Sacerdos, cum pro gloria DEI in varias tentationes inciderit: & gaudeat, quòd dignus habeatur pro Nomine Jesu contumeliam pati. Act. 5. v. 41.

XXXIV. Qui pro animarum salute, statúsve Ecclesiastici dignitate contra impios aggressores decertans, hominum gratiã amicitiaque excidit,

DEum habere amicum gestiatur; ejusque favorem omnium hominum benevolentia præferat: neque timeat eos, qui corpus possunt occidere, sed eum timeat, qui corpus & animam mittere potest in gehennam. *Matth. 10. v. 28.*

XXXV. Quò major esse debet Sacerdotum Sanctitas, quos DEus à cæteris populis segregavit, ut essent Sancti, eò graviora sunt eorum peccata; per Sacerdotes enim Nomen DEI blasphematur inter gentes; quorum Pharisaicam impietatem Apostolus gravissimis verbis perstringit, quæ singula sibi Sacerdos, qui aliud verbis, aliud exemplò docet, meritò applicet, si tu requiescis in lege, & gloriaris in DEO, & nōsti voluntatem ejus, & probas utiliora instructus per legem; confidis, te ipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum, qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege: qui ergo alium doces, te ipsam non doces; qui prædicas non furandum, furaris; qui dicis non mæchandum, mæcharis; qui abominaris idola, sacrilegium facis; qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis DEum inhonoras: Nomen enim DEI per vos blasphematur inter gentes. *Rom. 2.*

XXXVI. Qui hominem occidit, ex ejus manibus occisi sanguis requiretur; quæ terribilis igitur judicii expectatio, & ignis æmulatio manet Sacerdotem, qui animas ipsas, quas salva-

re debuisset, pravò exemplò seductas interimit.

XXXVII. Sacerdos luxuriæ deditus, duplici, impietatis scilicet & perfidiæ, in DEum scelere se obstringit, Filium DEI proculcat, & Sanguinem testamenti impudicis manibûs labiisque contrectans pollutum ducit: exemplò suò libidinem in Parochianis fovet, sitque petra scandali, & lapis offensionis infirmis, sacrilegia innumera committit, DEóque execrabilis traditur sæpè in reprobum sensum; & exæcatus mente, cordéque induratus justò DEI judiciò impœnitens interit, à libidinis flammis ad æterna gehennæ incendia transiturus.

XXXVIII. Peccatò carnali peior est ebrietas, vitium funestissimum, & malorum omnium in Sacerdote, ac flagitiorum mater: nam & libidinem ipsa procreat, dicente Apostolo, nolite inebriari vinò, in quo est luxuria. *Eph. 5.* Rixas ac contentiones perpetuas domi, forisque excitat, & perversis omnibus cupiditatibus frænum laxat, dum illæ, ratione per crapulam sopita, ruptis repagulis undequaque erumpunt.

XXXIX. Dignitatem suam ipsis Angelis terribilem Sacerdos ebriosus ad animalium irrationabilium conditionem demergit, dum comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis. *Pf. 48.*

XL. Vinò obrutus, & præ mentis stupiditate ac hebetudine munia sua adimplere impotens, omnî auxiliò destitutas animas officii sui prava-

ricator dimittit, de quo & Jeremias conqueritur. *Thren. 4.* Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. Et *Isaias* clamat - - - Sacerdos & Propheta nesciêrunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, erraverunt in ebrietate, nesciêrunt videntem, ignoraverunt iudicium. c. 28. Ut meritò de Parochis ebriosis illa Christi vox dicta credatur - - - quotquot venerunt, fures sunt & latrones, qui à bono Pastore sibi commissas furantur, & perdunt, & mac-
tant.

XLI. Ebrietas præ cæteris flagitiis omnem Divinæ misericordiæ viam Sacerdoti præcludit; tantâ enim vî inolita hæc consuetudo ebriosos sollicitat, tantisque vinum illecebris palatum titillat, ut plures è luxuriæ sordibus emeris-
se Sacerdotes, nullos propemodùm ab ebrietate resipuisse experientia doceat.

XLII. Ebriosi teste Apostolo' regnum DEI non consequentur, utpotè in perpetuo peccati mortalis habitu constituti; quot igitur ac quanta cum peccata, tum sacrilegia Parochus ebriosus committat, tum primùm accusatrix conscientia docebit, cum absterfa hujus sæculi nocte æternitatis fulgor, & timendi iudicii claritas attonitis oculis illucebit.

XLIII. Sacerdos igitur junior ab hac sibi peste præcavens illa scripturæ verba sequatur - - - nè intuearis vinum, quando florescit, cum splenderit in vitro color ejus: ingreditur blandè -
sed

sed in novissimo mordebit ut coluber, & sicut regulus venena diffundet. *Prov.* 23.

XLIV. Alex, Iustusque fortuiti rixas solent, blasphemias, egestatem, rerum Divinarum incuriam, temporis dispendium, scandalum, ac injustitiam parere, & Sacerdotem DEO perpetuum inimicum constituere. *Conc. Mogunt.* 813. *Addit.* 3. c. 27.

XLV. Sacerdotes, qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quae mergunt homines in interitum & perditionem. *1. Tim.* 6. non aliò vitiò Judas desperabundus interiit.

XLVI. Parochus, aut quicumque beneficiatus, qui frumenta congerit, ut ex iis tempore penuriae magnò pretiò distrahendis dives fiat, DEO & hominibus odibilis est. *Capit. Caroli Magni* l. I. c. 131.

XLVII. Nimia hujus vitae sollicitudine angitur, lucro inhiare, pecorum, aliarumque rerum mercatorem agere, pietatem quæstum putare, usuras exercere, aliaque hujusmodi avaritiae incitamenta sequi, non modò Sacris Canonibus contrarium est, sed & dignitatem Sacerdotalem apud Laicos contemptibilem reddit. *Conc. Cabil.* 813. c. 8.

XLVIII. Ex redditibus Ecclesiasticis nepotes, neptésque dotare, & supra conditionem suam evehere, superbiae, avaritiae, & injustitiae cri-

men est; Pastoris enim bona, quæ honestæ ejus sustentationi supersunt, pauperibus ex Parochia destinata sunt, neque ex illis consanguinei quidquam sibi vendicent, nisi quantum inopiæ illorum sublevandæ necesse est. *Conc. Trid. Sess. 25. de Reform. c. 1.*

XLIX. Indecorum est, Parochum cum rigore exigere, quæ juris sui sunt, quin & pro Christi amore ad suorum ædificationem juri suo aliquando cedat, in ipso præsertim beneficii ingressu, nè avaritiæ notam incurrat: confidat verò, damnum si quod indulgentiâ suâ patitur, abundè à Christo compensatum iri. *Herald. Arch. Tur. capit. 35. 132.*

L. Causas & lites pro se, suisve susceptas citra necessitatem contentiosè prosequi, pauperibus detrimentum affert, spiritum devotionis extinguunt, superfluis mentem curis excruciat, odia fovet, & tempus Parochialibus officiis debitum absument, & Parochianis suis Parochum ut virum litium ac tumultûs amantem invisum reddit. *1. Cor. 6. v. 7.*

LI. Convenit sæpè ut scandalum evitetur, Parochum bona sua per alios gerere; dedecet verò semper sæcularium decimarum ac proventuum colligendorum in se curam suscipere. *Conc. Mogunt. an. 813. c. 14.*

LII. Parochus ex beneficio suo thesaurizans, ut sibi bene sit, & bona plurima in annos plurimos reposita habeat meritò, diviti illi comparat.

paratur, cui in Evangelio dictum - - - Stulte, hac nocte repetent animam tuam à te, & quæ parâsti, cujus erunt? *Luc. 12.*

LIII. Ut Christus, cum dives esset, pauper factus est, ut nos divites redderet, sic & Sacerdos paupertatem amet, eaque cum sancta discretionem in suppellectili, vestibus, mensaque appareat, ut superfluis expensis amputatis habeat, quod in pauperes erogare possit.

LIV. Non debet Sacerdos thesaurizare sibi thesauros in terra, ubi arugo & tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur; thesaurizet autem sibi thesauros in Cœlo, ubi neque arugo neque tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt, neque furantur. *Matth. 6. v. 19. 20.*

LV. Pauperum manibus præmittat in Cœlum, quod possidet in terra, & contempta rerum omnium cupiditate, unius gloriæ Divinæ, & animarum salutis desiderio teneatur.

~~~~~

REGULÆ

Sacerdotibus curam animarum habentibus ad vitam rectè instituentem perutiles.

ORDO, teste Augustino, ad DEUM conduit, quem si sedulo Sacerdos constanterque servaverit, non mediocrem Sanctitatis gradum obtine-

tinebit : sin verò neglexerit , cuncta præposterè & obiter aget , & vano se ipsum labore consumet , exiguam à DEO mercedem recipiet , utpote , qui suam non DEI voluntatem secutus fuerit : quare hanc ferè vitæ normam sibi præscribat , & quam fidelissimè poterit , observet.

Singulîs diebûs.

I.

EAdem horâ quotidie è lecto surgat , habita negotiorum ac valetudinis suæ ratione , neque plus quietis concedat corpori , quàm ad functiones Ecclesiasticas ritè obeundas requiratur.

II. Expergefactus primas cogitationes ad DEUM referat , & tanquam ad ejus vocem è strato se proripiat.

III. Solitas DEO preces flexis genibûs , ubi surrexerit , persolvat.

IV. Coram domesticis suis , aliisque etiam quibuscunque personis nusquam compareat , nisi decenter vestitus , ut Sacerdotem decet.

V. Mediam saltèm horam Divinarum rerum meditationi impendat , librosque hanc in rem aptos habeat : utatur verò potissimùm novô testamento , quod Patres & Concilia librum Sacerdotum vocant.

VI.

VI. Cum devotione, & statutis, quantum per negotia licebit, horis Breviarium recitet.

VII. Missæ Sacrificium quotidie celebret, quia teste Venerabili Bedâ Sacerdos non legitime impeditus celebrare omittens, quantum in eo est, privat Sanctissimam Trinitatem laude & gloria, Angelos lætitiâ, peccatores veniâ, justos subsidio & gratiâ, in purgatorio existentes refrigerio, Ecclesiam spirituali Christi beneficio, & seipsum medicinâ, & remedio.

VIII. Eâ horâ celebret, non quæ sibi sed quæ Parochianis sit commodior, memineritque, non Parochianos propter Parochum, sed Parochum propter Parochianos esse.

IX. Ad tremendi hujus Sacrificii celebrationem eâ, quâ par est, sollicitudine se præparet quotidie, in fide imprimis circa Christi sub mysticis speciebus præsentiam se exercens, & cum pia Martha exclamans, ego credidi, quia tu es Christus Filius DEI, qui in hunc mundum venisti.

Joan. 11. aut illam Evangelii vocem usurpans -- credo Domine, adjuva incredulitatem meam.

Marc. 9. Legat sæpius, quæ sunt de hac re apud Joannem *c. 6. versu 32. & sequ.* & apud Apostolum *1. Cor. 11.*

X. Christum in horto immensâ tristitiâ ac pavore absorptum, & ad cruentum Sacrificium sese accingentem ob oculos statuat, eisdemque ipse animi sensus hoc Sacrificium innovaturus induat, se-

secundum illud *Phil.* 2. hoc sentite in vobis, quod & in Christo JESU. & *sec.*

XI. Probet verò seipsum, & intimos conscientiae sinus perlustret, nè quid fortè in ea lateat, quod oculos tantæ Majestatis offendat; nève propriâ excæcatus malitiâ reatus suos fortè non agnoscat, lumen à DEO petat, dicens cum Psalmista --- illumina Domine tenebras meas --- vide, si via iniquitatis in me est, & deduc me in viam rectam, proba me DEUS, & scito cor meum. *Pf.* 138.

XII. Cor contritum & humiliatum à DEO dari sibi impensè oret, seque ad cordis compunctionem piis cogitationibus excitet, & pœnitentiæ lavacro quàm sæpissimè utens, cordis munditiam in dies majorem obtinere satagat, illa Chrysostrami verba tacitè secum ipse revolvens --- quò non oportet esse puriorem tali fruente Sacrificio, quò solari radio splendidiorem manum carnem hanc dividentem, linguamque, quæ tremendo nimis sanguine rubescit. *Hom.* 16.

XIII. Christi pedibus cum humilitate advolutus, eum in Spiritu prius adoret, antequàm gestare manibus præsumat, seque ut mercenarium existimet, indignum, qui filiorum panem manducet, dumque corpore altare conscendit, se in Ecclesiæ vestibulo prius cum Publicano constituat.

XIV. Vehemens Christo potiundi desiderium concipiat, in illa Psalmistæ verba prorumpens.

Pf. 41. quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS. Quam dilecta tabernacula 83. &c. aliisque precibus preparatoriis, ut habentur in Missali, semper, quantum fieri potest, utatur.

XV. Inter celebrandum eam vultus orisque modestiam & totius corporis conformationem præferat, quæ tanti Sacrificii Sanctitatem ac Majestatem deceant, ut & populo existimationem præbeat, se cum DEO, non cum hominibus agere.

XVI. Oculis, dum ad populum se convertit, in terram demissis, neminem adstantium aspiciat, ut extraneis cogitationibus viam occludat, & invisibilem Angelorum Christum adorantium multitudinem revereri videatur.

XVII. Absit indecens illa verborum rapiditas, quâ plures Sacerdotes tremendum, & vel ipsis Spiritibus formidabile hoc mysterium ita deproperant, ut neque ad ea, quæ ipsi dicunt, animum advertant, neque quid Dominus in ipsis loquatur, audire queant; qui proinde absque ullo pietatis sensu vivificam Christi carnem manducant, non dijudicantes corpus Domini. *Conc. Trid. sess. 22. de Obser. in celeb. Miss.*

XVIII. Peracta celebratione preces pro gratiarum actione præscriptas, aut alias, quæ magis devotionem excitabunt, persolvat, neque aut statim Ecclesiâ excedat, aut ad exteriora se effundat, sed sibi ipsi præsens sub silentio Christum
cor-

corporaliter sibi præsentem adoret, itaque omnes animi affectus ad Christum dirigat, ut dicere illud in veritate possit; vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus. *Gal. 2. v. 20.*

XIX. Sacerdos ob admissam graviorem culpam mysteriis abstinens, totum, quò Sacrificium durâsset, tempus coram Venerabili Eucharistia transigat, & flexis genibûs supplex veniam deprecetur, majorémque in se custodiendo curam polliceatur, & si alius sit, qui celebret, eidem assistat, & vel ipsa die à lapsu per pœnitentiæ Sacramentum resurgat.

XX. Antequàm prandium sumat, brevi examine conscientiam perscrutetur, qua ratione diei illius medietatem transegerit, quem in virtute, sanctòque proposito profectum fecerit, perpendat: quæ rursùs peccata admiserit, recogitet.

XXI. Sacerdos sanctioris propositi tenax, eámque Sanctitatem, quæ Sacerdotem decet, consequi cupiens, examinis particularis usum diligentissimè retineat, quò fiet, ut ad sublimem brevi Sanctitatem pertingat.

Hoc porrò exercitium à Sanctissimis Viris, iisque omnibus, qui DEO placuerunt, usurpatum hac ferè ratione institui potest.

Proposita virtute, quam utpotè magis necessariam consequi Sacerdos statuit, aut vitiò oppositò, quod evellere decrevit, cogitatione concepta, in charta aut tabulis lineolas ducat, sin-

gulis hebdomadæ diebus è regione descriptis re-
spondentes : Proponat manè frequens virtutis
illius per diem exercitium , aut diligentem vitii
oppositi fugam : quoties dein virtutem illam aut
actu mentis , aut opere exercuerit , aut opposi-
tum virtuti illi peccatum admiserit , lineolæ diei
illius notam apponat , ut habetur in hoc sche-
mate , in quo pro exemplo virtus mansuetudinis,
vitium è contra iracundiæ ponitur.

Mansuetudo.	{	Dies Dominica ---		---						
	{	Dies Lunæ ----		----						
	{	Dies Martis ---		---				----		
	{	Dies Mercurii --		--						---
	{	Dies Jovis -----		-----						
	{	Dies Veneris -----		-----						
	{	Dies Sabbathi -----		-----						

Lineolæ virtutis ab initio breviores , vitii verò
longiores , quia virtus debet crescere , decres-
cere verò vitium.

Iracundia.	{	Dies Dominica ---		---						----
	{	Dies Lunæ ----		----						-----
	{	Dies Martis ---		---						-----
	{	Dies Mercurii --		--						-----
	{	Dies Jovis -----		-----						
	{	Dies Veneris -----		-----						
	{	Dies Sabbathi -----		-----						

Igitur virtutis aut vitii sive internos , sive ex-
ternos actus in examine Sacerdos notet aut pri-
us notatos inspiciat , & pro illis quidem DEO
grates agat , pro his verò veniam petat , pœni-
ten-

rentiamque sibi ipsi imponat, ut cautior fiat.

Idem serò ante vel post preces serotinas faciat; dein diem cum die, hebdomadem cum hebdomade, mensem cum mense componens, quantum in proposita virtute profecerit, vitium verò emendaverit, perspicuè cognoscet, nec desistat, donec virtutis quidem illius facilitatem consecutus fuerit, habitum è contra oppositi vitii exuerit: rursusque ad aliam transibit virtutem similiter faciendo: sicque egregius sui victor audacter cum Psalmista canet --- confringam illos, nec poterunt stare, cadent subtus pedes meos --- & rursus; ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum --- & rursus --- ibunt de virtute in virtutem, donec videbitur DEUS Deorum in Sion. Ps. 83.

Plura de his vide in exercitiis Sancti Ignatii, & libris ascetarum, qui passim habentur.

Hac exercitatione Sacerdos miram sui ipsius cognitionem, & intimam cum DEO unionem, nec mediocrem brevì Sanctitatem consequetur.

XXII. Eadem semper horâ, quantum per negotia licebit, Parochus prandium ac canam summat, benedictio mensam præcedat, sequatur gratiarum actio, modestia & frugalitas comiteatur, neque brevior saltèm pii libri lectio desit.

XXIII. Horis à labore Pastoralis vacuïs habeat quò occupetur, nè otium malorum omnium origo subrepat: antiqui canones artem aut opificium in Sacerdote desiderant, sicut Apostolus
labo-

râsse manibûs legitur. *Theodul. Aurel. cap. 3.*
Conc. cæbil. 813. c. 14.

XXIV. Ægrotos Parochiæ quotidie invifat,
 quibus, si pauperes sint, præter spiritualem ani-
 mæ cibum, eleemosynæ quid impertiatur, li-
 bentiùs enim Pastorem audiunt animæ consulen-
 tem, à quo corporalis miserix levamen acci-
 piunt.

XXV. Duas aut tres horas quotidie literarum
 studiis impendat, duo præterea aut tria ex scri-
 pturis capitula legat.

XXVI. A prandio aliquantum temporis in
 Ecclesia coram DEO & Salvatore suo transigat,
 & quartam saltè horæ partem piæ meditationi
 aut lectioni impendat.

XXVII. Diem vespertinis precibûs, & con-
 scientiæ examine sanctè finiat, suosque dome-
 sticos, ut idipsum coram præsentibus quotidie fac-
 titent, & exemplò, & imperiò suò inducat.

ORATIO PAROCHI

Ad **JESUM Christum summum**
 Pontificem quotidie facienda.

OJESU Pastor æterne, qui es Pontifex san-
 ctus, innocens, impollutus, segregatus à
 peccatoribus, & excelsior cœlis factus, qui in
 san-

sancta Sanctorum tui sanguinis effusione intro-
 fisti: concede mihi, ut vivam vitâ tuâ Sacerdo-
 tali, ut ad exemplum tuum in Sacrificium &
 holocaustum me offeram in odorem suavitatis
 Domino. Da, ut vivam de te, per te, & in
 te, & dicere cum Apostolo tuo queam --- vivo
 ego, jam non ego, vivit in me verò Christus.
 Et quoniam consortem me fecisti regalis tui Sa-
 cerdotii, largire mihi indigno, ut omnes inge-
 nii mei vires, omnes cordis mei affectus, quin
 & vitam ipsam tibi consecrem, ut per Divinæ
 gratiæ tuæ auxilium & vivificam Spiritûs tui
 unctionem ita mea omnia disponam, ut aterni
 Patris tui gloriam, & animarum salutem & san-
 ctæ Ecclesiæ tuæ honorem in omnibus, & ubique
 pro virium mearum tenuitate promoveam, qui
 cum eodem Patre & Sancto Spiritu regnas per
 infinita sæcula, Amen.

Singulîs Hebdomadîs.

I.

QUOT septimanîs peccata sua confiteatur,
 eamque in rem ex vicinis Sacerdotibus
 virum præstantem in Confessarium sibi deligat,
 cujus vicissim ipse Confessiones non audiat abs-
 que necessitate, nè ex mutuo obsequio sanctam
 ille reprehensionis libertatem perdat. *Stat.*
Archev. Nicos. an. 1313.

II. Si Confessarius ille vias nesciat, quibâs
 ad

ad perfectiorem vitam duci animæ solent, alium in vicinia remotiorem quærat, cum quo singulis mensibûs de animæ suæ statu agat.

III. Decenter, & eâ, quâ par est, pompâ divinum officium diebûs festis, dominicisque celebret, aptisque exhortationibûs, & ad populi captum compositis Parochianos suos in Ecclesiam frequentes alliciat: à prandio verò Vesperas statutâ semper horâ cantet, earûmque cantum, quos inter Parochianos aptiores invenerit, doceat.

IV. Doctrinam Christianam omnî, quò potest studiò concinnè explanet, ut infrâ habetur, ubi de officio Parochi rurani: neque juniores tantùm, & cœlibes omnes ad Catechesim audientiam venire compellat, sed patres etiam ac matresfamilias invitet, quibus efficiet, ut sublatiis choreis, aleis, aliisque peccandi illecebris DEUS honoretur, diésque Festi sanctè ac piè transigantur.

V. Diebûs itèm Dominicis ac Festis serò ante crepusculum horâ Parochianis opportunâ eos in Ecclesiam convocet, & preces serotinas voce præcedens cum iis persolvat: hymnorum ac canticorum usus magnum esse solet rusticis in Ecclesiam consuendi incitamentum, & à præstantissimis Parochis adhibetur.

VI. Hostiis in ciborio reservatis post octo, ad plurimum post quindecim dies recentiores substituat, nè vetustate priores corrumpantur.

VII. Pii Sacerdotis est, diebŭs jovis coram Venerabili Sacramento prolixius orare, & coram Salvatore suo sub mysticis speciebus corporaliter præsente humiliter prostratum injurias eidem sacrilegis Communionibŭs illatas deprecari, juxta illud Joëlis 2. inter vestibulum & altare plorabunt Sacerdotes ministri Domini.

VIII. Diebŭs veneris Christi patientis mysteria devotè meditetur, seque ad Salvatoris DEI amorem ex ejusdem tolerantiarum consideratione excitet.

IX. Sed neque Sanctissimæ DEI Matris pia quadam exercitatione in ejus honorem suscepta obliviscatur, diésque sabbathinos ejus cultui ab Ecclesia dedicatos esse meminerit.

Singulŭs Mensibŭs.

I.

Sacerdos ad perfectiora se extendens, unum ex toto mense sibi diem desumat, quò sæculi negotiis, ac domesticæ rei curis sepositis, soli DEO, ac rerum divinarum meditationi yacet.

II. Generalem totius mensis Confessionem contexens, quæ in exercitiis spiritualibus sibi proposuit, revolvat, errata corrigat, ac majorem deinceps in iis servandis solertiam fidelitatemque promittat, omnesque ea super re conscientia sinus, ei, quem elegit, Confessario detegat.

III. Im-

III. Imprimis verò ad mortem se disponat, quæ de recommendatione animæ in breviario habentur, tanquam pro se ipso mox pronuntianda, perlegat, & terribilem illam ultimi agonis horam ob oculos ponat, & quantam sibi iram Sacerdòs tepidus thesaurizet in die iræ & revelatione iusti iudicii DEI, attentè meditetur.

Rom. 2. v. 5.

IV. Præparet, quæ circa doctrinam, conscientiæ casus, aliâque pietatis exercitia in Capituli congressu proponat; præparata in charta describat, ut in rebus ambiguis, quæ vel ad animarum, vel ad Parochiæ suæ regimen pertinent, confratrum suorum consiliò, prudentiâq; juvari possit.

Si quis verò intricatior casus occurreret, ad Episcopum, aut ejus Vicarium deferatur, eâ tamen cautelâ, nè ulla circa personam, de cujus negotio agitur, suspicio oriatur.

V. Altaris mappas, corporalia, purificatoria, pallas aliâque id genus suppellectilem ex lino contextam lavari, aut recentius commutari jubeat.

Singulîs Annîs.

I.

QUOT annis octo, aut sex saltèm dies exercitiis spiritualibus impendat, ac Spiritum sancti Sacerdotii languescentem rursus excitet,

& annua Confessione conscientiam expurgans novò perfectionis zelò accendatur. 2. *Tim.* 1. v. 6.

II. Tota Biblia intrà annum legendo absolvat, novum verò testamentum bis, si fieri possit, re-
legat.

III. Quot annis rituale & statuta Diocesana studiosè perscrutando absolvat, eadèmq; prætereà toties consulat, quoties aliqua circa Sacramentorum administrationem aliàque munia Ecclesiastica difficultas oritur.

IV. Semel itè casus Papæ ac Episcopo reservados percurrat.

V. Cum ædituò, aliisque loci primoribus, ad quos pertinet, de fabricæ redditibus, eorùmq; usu agat.

VI. Sacras vestes, & lintea Divinis mysteriis, altarique adornando servientia revisat, si quid in iis lacerum, ac detritum sit, resarciri curet.

VII. Parietes Ecclesiæ à pavimento ad fornitem usque, pulvere, & araneorum telis abstergi jubeat.

VIII. Rubricas itè breviarii, ac missalis diligenti attentione percurrat.

IX. Bis in anno comitante Vicario, aut ædituò Parochianos omnes invisat, familiarum Catalogum texat, puerorum ac puellarum omnium nomina in tabulas referat, atatem singulorum

inquirat, ut scire possit, quinam ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ admittendi.

X. Ancillarum etiam ac famulorum paternam curam gerat, eorum nomina, & habitationem non ignoret, de recens advenientibus, & abeuntibus certior fiat, ut sciat, quinam doctrinæ Christianæ intersint, & cæteris Christiani hominis officiis fungantur, Dominosque eorum, ubi opus fuerit, ea de re commonere possit.

MONITA

Particularia pro Parochis & Sacerdotibus Ruranis.

I.

SACERDOS ruranus solitudinis & orationis amorem cum studio literarum conjungat, sed jugi imprimis scripturarum lectione delectetur, si eam, quam DEUS à Sacerdote exigit, sanctitatem consequi cupit.

II. Vitam suam ad sacrorum Canonum, & Synodalium decretorum normam instruat, quam contemnentes Sacerdotes funestos exitus habuere.

III. Parochus in ipso statim beneficii sui ingressu Dominum territorialem loci, ipsosque primores incolas invisat, ut eorum sibi benevolentiam, amicitiamque conciliet: parum enim

ardentissimò etiam zelò proficiet, nisi Magistra-
tum auctoritate fulciatur, quibus si infensum
se reddiderit, perpetuos habebit in suis functio-
nibus adversarios.

IV. Reliquos denique Parochianos omnes ade-
at, & benevolum se erga singulos, humanúmque
demonstret, ut debitam omnes spem, fiduciámque
in Pastore suo collocandam concipiant.

V. Vicinos etiam Parochos invisens singulari
omnes bonitate, ac prompta obsequendi volun-
tate sibi devinciat: nullo tamen familiaríus utatur,
nisi quem morum probitate cognoverit com-
mendari.

VI. Non eos tantùm Sacerdotes fugiat, qui
apertè mali sunt, sed eos etiam, qui perfectio-
ris vitæ institutum carpere, & fugillare in aliis
solent.

VII. Illud sibi pius Sacerdos persvadeat, se à
perverfis derisum iri, sed contemptâ eorum ma-
litiâ in hoc similis esse Christo gestiat, quem Pha-
risæi deridebant, & sicut Apostolus, placeat sibi
in contumeliis & persecutionibus 2. Cor. 12.
v. 10.

VIII. Cum nobilibus loci, dominisque terri-
torialibus familiaritatem inire, eorúmque avi-
diùs gratiam aucupari, frequentiore se illis
mensæ socium adjungere, periculosum est Paro-
cho, qui pastorali auctoritate deposita timidè cum
iis agere cogetur, & abjectissimís obsequiis pla-
cere iisdem studens parasitum, non Pastorem
agat,

agat, & ingens præterea temporis dispendium patietur.

IX. E contra verò factum omnem animique tumorem, quibus offendi ut plurimum nobiles solent, deponat: sed Clericalem quidem gravitatem cum modestia & Christiana humilitate conjungat, memor Christum, cujus personam agit, ministrare, non ministrari venisse.

X. Ità agat cum nobilioribus, nè abjectiores despiciari videatur; quare neque frequentius illorum domos adeat, nec nisi raro cum iisdem epuletur.

XI. Cum rusticis familiarius vivere, compotare, ludere, joculari non attentet Parochus, qui debitam in illos auctoritatem, & illorum in se reverentiam conservare cupit: neque tamen illos usque adeò abjiciat, ut nè alloquio quidem dignos judicet, quin potius paternum erga illos affectum prodatur, seque benevolum ac comem erga omnes præbeat.

XII. Non alia re magis Parochianorum animos sibi Parochus conciliabit, quam si publicè & privatim iis testetur, operam suam, studiumque omne in eorum salute procuranda posita esse, paratumque esse se quacunque occasione, ac tempore eorum necessitatibus inservire.

XIII. In Parochianorum diffidiis in neutram partem videatur propendere, sed æquali omnes charitate prosequens conceptam de se fiduciam

apud omnes, ut communis omnium Pater conservet, sicque facilius pacem restituet.

XIV. Cùm Parochianorum ad se causa delata est, auditis, & perpensis utrinque rationibus, réque si opus sit, cum viris prudentibus collata, quod justum coram DEO judicaverit, decidat: quod si altercationes, & graviora jurgia intercessere, expectet, dum prima animi commotio conquiescat, corripiat deinde delinquentes inter se & ipsos; publica enim correptio exasperat magis, quàm emollire animos solet.

XV. Si graviores inter conjuges rixæ obortæ sint, earum causam, fomitemque inquirat, & suffocare ignem in ipsis statim primordiis conetur, omnemque divortii occasionem amputet: matitos, si correptione opus est, plerumque privatim arguat, uxore absente; neque Parentes coram liberis reprehendat: publica enim horum correptio auctoritatem à DEO concessam pessumdat, & Parochum invisum reddit; eandem ob rationem si quid à Magistratu perperam fit, nunquam publicè, & è suggestu perstringat.

XVI. Nulli author sit, ut aut militiam sequatur, aut matrimonium cum particulari quadam persona ineat, aut certum quoddam vitæ genus amplectatur, nam mala inde secuta redundare in authorem solent.

XVII. In secunda persona singulari neminem alloquatur, talis enim nuncupatio fastum ac superbiam in Sacerdote denotat.

XVIII.

XVIII. Prædecessoris sui vitam, morésque, etsi de se reprehensibiles, nunquam carpat, nè in aliquem ex ejus amicis fortuitò impingat, eúmque sibi inimicum constituat.

XIX. Similiter nihil unquam proferat aut contra Parochos vicinos, aut contra loci Dominum, ejúsque familiam, aliósve Parochianos, cùm hæc ab eorum amicis audita, aut à susurrionibus perperam relata, rancores, inimicitiasque gravissimas generent.

XX. Caveat sibi Parochus, nè in sui beneficii ingressu cuncta statim reformare aggrediatur, aut terrificas omnes fidei veritates depromat, antequam Parochianorum animos sibi, amorémque conciliaverit: nè rerum novarum inventor, atque innovator audiat, suorumque Parochianorum invidiam, odiúmque incurrat: neque obviis quibusque delatoribus, mulierculisque fidem astruat, sed singula per se ipsum cautè ac prudenter resciat; quin etiam aliquando dissimulare sciat, ut efficacius deindè medeatur.

XXI. In iis tamen, quæ ad Præceptorum DEI & Ecclesiæ, legúmque Ecclesiasticarum observationem pertinent, flexi nesciat, & impiorum murmur in ipso principio compescat, paratúsque sit, eorum, quæ agit, rationem reddere.

XXII. Coram domesticis & quibuscunque demùm laicis de materia Confessionis cum aliis Sacerdotibus nunquam loquatur, nè secretum Sacramentale suspectum reddat, ex quo irreparabilia mala sequerentur.

XXIII. Vicarium suum, & Ludimagistrum peculiari affectu, ac benignitate prosequatur, quorum testimonio & suis Parochianis commendetur, & quæ circa hos aguntur, scire possit.

XXIV. Cognatorum & domesticorum turba, sorores, neptésque in Parochiali domo concurrentes & hæ quidem vestes ad muliebrem luxum compositas ferentes, Parochum quæstus, ac luxuri cupidum reddunt, & pauperibus eleemosynæ obtinendæ fiduciam adimunt.

XXV. Parochianorum suorum convivia etsi rogatus declinet, nè si inter pocula hilarior sit, debiles scandalizet, si gravior, molestus ac morosus habeatur.

XXVI. A conviviis verò domesticis dedicationis ac Patroni Ecclesiæ, quæ à quibusdam Parochis clamosè ac splendide celebrari solent, planè absteineat, & frequentiores hospitum ad se confluxus evitet, nè à Parochianis homo gulæ & abdomini deditus habeatur.

XXVII. Parochi hominum amicitiam & inane munificentiae nomen venantes domum Parochialem tabernam faciunt, ciborum lautitiâ, vinisque exquisitis allectos hospites domi suæ detinent: pius Sacerdos neglecta hominum de se opinione Christi doctrinam mundanæ stultitiæ præferat; ait enim Christus --- cum facis prandium aut cænam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos, neque divites, nè fortè & ipsi te reinvitent,

tent, & fiat tibi retributio : sed cùm facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. *Luc. 14.*

XXVIII. Induci se Parochus non finat, ut publicis epulis iisque Laicorum cætibus intersit, ubi effusior solet esse lætitia, nè placendi studio abreptus ea vel dicat, aut agat, quæ Sacerdotem non deceant, vel, quæ ab aliis perperam dicuntur vel aguntur, connivendo præteriens alienorum peccatorum particeps fiat : Est enim Parochi officium oves suas contra DEI legem delinquentes fraterna correctione reprehendere, aut si id supervacaneum judicet, vultu severiore, & ad tristitiam composito, quæ mala sunt, reprobare.

XXIX. Deleat Sacerdotem, maximè verò Parochum inter sæculares mimum & histrionem agere, jocisque & sarcasmis risum movere; cùm & alioquin hujusmodi ineptiæ in mendacia & detractiones plerumque deflectant. *Con. Mediol. 4. p. 3. tit. monit.*

XXX. Animi relaxationes apud Sacerdotem innocuæ sint & honestæ: lusus omnes fortuitos, venationes, aliâque id genus oblectamenta, quæ canones & particularia cujusque Diœcesis statuta reprobant, omninò fugiat, neque talia sectantibus intersit, nè ulla ratione ea probare videatur.

XXXI. Bonum est Parocho, omni faminarum obsequio carere, quòd si tamen ancillæ ministro ad domestica negotia opus habeat, ea sit astate, quam statuta præscribunt; neque unquam ab hac lege defleat Sacerdos & suæ fragilitatis memor, & boni nominis apud suos conservandi studiosus.

XXXII. Quin & Consanguinearum etiam convictu sibi interdicit, Soror enim, ajebat Augustinus, mea Soror est, quæ verò ad ipsam veniunt Mulieres, Sorores non sunt.

XXXIII. Si Matrem apud se aut Sororem habeat, non permittat, ut juniorem illæ puellam introducant, quasi suo aut domesticæ rei servitio necessariam; æquale enim inde Parocho & castitatis & existimationis perdendæ periculum imminet, ac si ipse per se illam conduxisset.

XXXIV. Cum mulieribus, non nisi cum necessitas subest, conversetur, eaque semper cautela ut quisque judicet, eum non modò graviora peccata, sed vel ipsam peccati umbram timere.

XXXV. Juniores faminas marito absente nunquam omninò quacunque ex causa invisat, nisi fortè agrotent, quo tamen in casu neque solus cum iis loquatur; neque earum Confessiones excipiat nisi alio præsentem, ità tamen distante, ut audire, quæ dicuntur, non possit, quod & circa alias omnes ejusdem sexûs personas observet.

XXXVI. Devotarum mulierum, quarum conscientiam dirigit, omnem erga se affectum me-

ritò timeat, licèt enim habeat speciem pietatis, virtutem ejus ferè semper extinguit; quem si subrepere directioni senseris, non nisi in confessionali, cratibùs interjectis cum iis loquatur; etsi hoc non sufficit, ut periculis obviet, directionem illarum dimittat, maximè si pares erga pœnitentes in se sentiat affectus; cùm enim non ampliùs Spiritu DEI agantur, infirmitatè humana à pietate citò dejicientur.

XXXVII. Quin & in ipso pœnitentiæ tribunali eas non nisi, quæ necessaria sunt, loqui doceat, & superflua confabulatione abscissa ad virtutum Christianarum praxim adhortetur; domum verò ventitare eas nunquam patiatur, neque earum obsequio utatur, ut in re tam lubrica, & castitati, & famæ suæ consulat.

XXXVIII. Vagas mulierculas stipem ostiatim corrogantes pernoctare in domo presbyteriali non sinat, neque inibi earum Confessiones etsi rogatus excipiat; periculosam enim esse hujusmodi misericordiam experientia compertum est.

XII. Puellas decennibùs majores in domum suam non introducat, ut vel hyeme ad ignem calefiant, aut Christianam doctrinam doceantur; res enim est plena periculi: quibuscunque demùm mulieribus, quarum pudicitia suspecta habetur, fores perpetuò clausas habeat.

XL. Cantilenas amatorias, & quæcunque teneriores affectus excitare possunt, Sacerdos cautus amans omninò ignoret, scurrilitates verò &

turq;

turpiloquia nec nominentur in Sacerdote, sicut decet sanctos; sed nè iis quidem verbis utatur, quæ verti in pravum sensum possent, nam nugæ inter sæculares nugæ sunt, in ore Sacerdotis blasphemix. Consecrasti os tuum DEO, talibus jam aperire illicitum: *assuefacere sacrilegium.* — *Bern. ad Frat.*

XLII. Sacræ Scripturæ textus in profanos usus nunquam detorqueat, quod & pios merito scandalizat, & Spiritui sancto, quo inspirante locuti sunt sancti DEI homines, injuriam infert, *Conc. Trid. Sess. 4.*

XLII. Castitatis amorem, horrorem verò lubricitatis suis Parochianis perpetuò inculcet; ità tamen cautè circa hanc materiam se gerat, nè juniores doceat, quod ignorabant, & castis animabus offensionis lapidem ponat: vide hac super re praxim Sacramenti pœnitentiæ.

XLIII. Frustrà Parochus hanc pestem inter suos grassantem eliminare aggreditur, nisi illis occasiones peccati hujus proximas è via tollat, & nascentia libidinis incitamenta in ipso ortu suffocet, ut ethnicus Poëta cecinit. Principiis obsta, serò medicina paratur:

Cùm mala per longas invaluere moras.

Frequentiora porrò luxuriæ fo-
menta hæc ut plurimum inter rusti-
cos habentur.

I.

NOcturni catus personarum diversi sexûs,
dum in unam simul domum confluunt &
noctu ad communem lucernam manent, aut alia
simul opera exercent.

II. Frequentiores choreæ diebûs festis ac do-
minicis institutæ, quibus dominorum territoria-
lium, & officialium avaritia plerumque suffra-
gatur, contra canones & edicta Regia.

III. Puellarum ad cauponas confluxus, &
longior in iis inter pocula & tibicines commo-
ratio, & nocturnus inter tenebras reditus pue-
ris eas domum deducentibûs, quam esse scorto-
rum & meretricum consuetudinem, & morien-
tis virginitatis indicia acrioribûs verbis Paro-
chus demonstrabit.

IV. Pueri ac Puellæ pecora ruri promiscuè
pascentes.

V. Liberi utriusque sexûs in eodem lecto cu-
bantes, cum ætatem malitiæ jam capacem habent,
aut cum parentibus in eodem lecto dormientes:
qui mos apud pauperes ob lectorum penuriam
maximè viget. Parochus autem in hac re non
tantùm consilium det, sed & opem præsentem,
ut accuratissimè potest, tantæ impuritatis peri-
culo præstet. *Conc. Med. 6. 6. 37.*

VI. Invigilet scholis publicis, nè in illis una ovis hac luce infecta, ceteras omnes inficiat.

Quomodò verò his malis medendum sit, paucis hìc refertur.

1. **P**ublicè in Concionibus & Catechesibus hujus peccati horrorem identidem ac crebrò capta opportunè occasione Parochus exageret: illius initium, progressus, & funestos exitus ob oculos ponat, & tragicis exemplis in Scriptura sacra contentis confirmet: naturam proclivitatem, occasionum vim, ac periculorum multitudinem ostendat: non dari materiam hoc in peccato levitatem doceat; innumerabiles hujus peccati committendi vias esse, variasque species; nullius tamen in specie mentionem faciat, nè aures pudicæ offendantur, & innocentes animarum scandalum patiantur.

2. Parentes, dominosque ad continuam circa liberos, domesticosque vigilantiam exhortetur: commoneat inexpiabili delicto, nefarioque scelerare eos obstringi, quorum aut injuriâ, aut conniventia, aut pravò exemplò juvenus in hoc peccatum prolapsa sit. 1. *Tim. 6. 5. v. 8.*

3. Privatim sive extra sive intra confessionale ex parentibus, dominisque sciscitetur, num hac in re invigilent, quid liberis suis, domesticisque permittant, delinquentes, si opus fuerit, etiam negata absolutione ad officium suum compellat: Matres imprimis edoceat conveniens esse, ut filias suas solas domi, forisve non dimittant.

4. Diebûs Dominicis ac Festis solemniter officia Divina celebret : à prandio, Catechismò, Vesperis, ac precibûs serotinis in Ecclesia habitis juventutem à cauponis, choreis, otioque abstractam piè occupet.

5. Sacros hymnos linguâ vernaculâ compositos inducat, ut & amatorias cantilenas abroget, & puellas præsertim suapte naturâ ad cantum propensas sanctioribûs cupediis allectas à peccandi occasione abstrahat.

6. Brachiò etiam sæculari pravas consuetudines, & inveteratam morum licentiam compefcet : quam in rem postpositis etiam suis commodis Magistratum sibi benevolentiam amicitiamque semper integram conservet.

7. Ipse ut bonus Pastor in omnibus vigilet, cuncta inquirat, arguat, obsecret, increpet in omni patientia & doctrina, & continuè precibûs laborum suorum successus DEO commendet. 2.

Tim. 4. v. 20.

8. Frequentiorem Sacramenti pœnitentiæ usum suam in Parochiam inducat, remedium contra carnis vitium longè aptissimum.

9. Divinam Castitatis pulchritudinem, & singulares illius prærogativas graphicò stylò & vivis coloribûs depingat, ejûsque amorem teneris mentibus instillet.

XLIV. Nihil ità cordi fit Parocho animarum salutis avido, quàm ut Sacramenti Pœnitentiæ utilitatem & frequentiore usum Parochianis

fuis iterum iterumque commendet, ſeque ad id accedere volentibus facilem, promptumque exhibeat.

XLV. Diebus Feſtis ac Dominicis in Confefſionali frequens ſedeat, animasque peccatrices, ut Chriſtus ſupra fontem ſedens, expectet, accedentes ad ſe benignè excipiat, & meliores ſemper à ſe dimittat.

XLVI. Inviſtâ hac in re patientiâ utatur, ſuſtinens innatam agriculturalum craſſitiem, defectusque rudibus hominibus inditos, ut omnibus omnia fiat, & omnes Chriſto lucrifaciat.

XLVII. Quanto odiò peccatum habeat, tanto peccatores ipſos amore proſequatur, & ex graviffimis DEI offenſis triftitiam quidem concipiat, iræ verò erga delinquentes motum omnem compescat, & DEI erga ſeipſum bonitatem patientiâque perpendens eâdem & aliis menſurâ remetiatur.

XLVIII. Nunquam dicat, aut agat, quæ amarus aut incitator zelus ſuggerit, cum non rarò ſatanas in Angelum lucis ſe transformet, incautosque Paſtores ad ea frequenter impellat, quæ primo intuitu bona quidem videntur, poſtmodum verò funeſtos exitus ſortiuntur: quare non det locum iræ, nec quidquam ſtatuat, donec agitæ mentis perturbatio conquieverit.

XLIX. Quorum Parochianorum vitam peccaminofiore, & variis intricatam caſibus judicaverit, iis generalem peccatorum Confefſionem ſvadeat, ejuſdemque Confefſionis neceſſitatem:

natu-

naturamque explicet. Si advertat peccatorem Confessionem generalem abhorrere, prudentibus interrogationibus totum vitæ ipsius decursum percurrat, ut sic per petitiones & responsiones pœnitentem ferè inscium ad generalem Confessionem perducatur.

L. Ut sanctam suis confitendi libertatē præbeat, & frequentioribus sacrilegiis viam tollat, optimos quosque Confessarios ter aut quater in anno aliunde advocet.

LI. Ægrotos de vita periclitantes quotidie inviset: morituris verò, etsi sensuum usu destituti videantur, ad extremum usque spiritum, ut bonus Pastor assistat, eosque Parochos meritò carpendos esse existimet, qui Sacramentis collatis discedunt, & miseros in extrema illa lucta omnî auxiliò, solatiòque destitutos relinquunt.

LII. Habeat in promptu precatiunculas jaculatorias, & breviora ex Scripturis animæ ad DEum suspiria, quibus spem morientium erigat, & DEI amorem, bonorumque æternorum desiderium excitet, quæque certis intervallis, & sinè clamore suggerat: peccatorum verò commissorum gravitatem, divinique judicii rigorem non tantum non exaggeret, sed nè commemoret quidem, nè pusillanimes in desperationem redigat.

LIII. Non alia re suis Parochus utilior acciptiorque Parochianis existet, quàm cum teneros puerorum animos ad omnem pietatem effinget.

LIV. Curet, ut Pueri frequentes ad scholas

mittantur: quomodo Magistri, Magistraeque in iis instituendis se gerant, ipse suis oculis quot septimanis praesens inspiciat: inquirat ex ipsis, num juvenus in frequentandis scholis sit assidua, num Magistris, ac Parentibus obediens, in Ecclesia modesta, num serò ac manè DEUM precetur, certasque ad id precatiunculas memoriâ teneat, ceteraque addiscat, quae scire atatula illi convenit.

LV. Omnibus per totum annum diebus Dominicis omnem juventutem campanae signo ad Ecclesiam convocet, & Christianam illi doctrinam ex Episcopi praescripto explanet, eoque majorem ea in re industriam ponat, quò major inde in totam communitatem utilitas redundare solet.

LVI. Separato utriusque sexu & hinc inde in suas classes pro varia aetate distributo, suis cuique locus destinetur; praeficiantur cuique scamno, qui absentes notent, & Parocho scriptos tradant, quos ille, nisi justam absentiae causam habeant, impune non dimittet.

LVII. Aptis quaestiunculis, & ad captum cuiusque propositis, obvios quosque interroget, eadem de re à pluribus responderi jubeat, solertiores laudet, & munusculis juvenilem discendi ardorem excitet.

LVIII. Methodus Catechesis explanandae longè utilior haec est.

Ordinatur Parochus hymnò spirituali, praemissis deinde precibus memoriter recitantes audiat, &

eorum, quæ priore Catechesimo dicta sunt, rationem exigat; novam deinde doctrinam ex ordine dilucidè, sapiùsque repetendo explanet, & historiã explanatam confirmet: rursùsque mox dicta ab obviis quibusque, iisque pluribus exigat, & hymnò rursùs spirituali, solitisque precibùs in commune dictis finem faciat.

LIX. Æqualem erga divites ac pauperes curam habeat: qui verò pecorum custodiã detenti venire ad Catechismum non possunt, eos pius Parochus ruri aliquando conveniat, & de necessariis mysteriis instruat; sic enim & Christus pueros amavit, & divitibus pauperes pratulisse legitur.

LX. Quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ, ejùsque partes attinent, majori juventutem industriã doceat, & sancti hujus Sacramenti amore, horrorèque sacrilegæ Confessionis teneros puerorum animos imbuat: curètque, ut qui pueri ad Sacram Synaxim accedunt, singulis mensibùs confiteantur, ut morum innocentiam quàm diutissimè conservent, reliqui verò quater saltem aut quinquies in anno confiteantur.

LXI. In iis, quos ad primam Communionem admissurus est, non tam ætatis, quàm diversæ cujusque dispositionis rationem habeat, & alios quidem maturiùs, tardiùs alios vivificæ communionis participes faciat, prout quisque prævio examine tanto honore dignior judicabitur.

LXII. Nè existimet Parochus, unius quadra-

gesimæ laborem pueris, maximè rusticorum, qui tardioris sunt ingenii, ritè disponendis sufficere, cum vel annus integer efficere vix possit, ut corpus Domini dijudicare discant, eamque, quæ par est, de tanto Sacramento reverentiam concipiant.

LXIII. Præter Catechesim etiam conciones ad populum habendas ità ad officium suum pertinere sibi Parochus persvadeat, ut iis neglectis, non modò indignus sit, qui incruentum DEO sacrificium offerat, sed qui nec ipsam absolutio- nem Sacramentalem consequatur.

LXIV. Secundùm Concilii Tridentini, & Episcopi sui decreta Divini verbi pabulò suos quot septimanis nutriat. *Sess. 24. c. 4. de Reform.*

LXV. In Concionibus, iis de rebus tractet, quæ ignorantiam, vitiâque extirpent, & veram pietatem promoveant: quod ut consequatur, omni diligentia per septimanam elucubret, quæ inter Missarum solemniam depromat, ut neque extra scopum longiùs excurrat, neque puerili verborum pompâ, & inani fucò orationem suam adornet, neque profana argumentorum congerie ex fatuis authoribus desumptâ ministerium suum inhonoret, & auditores suos jejunos dimittat, aut eorum captum sermonis sublimitate transcendat. Sed verbis claris, & solidis argumentis ex Patribus & Scriptura desumptis probare contendat, quod proposuit.

LXVI. Monotoniam, & absurdum vocis te-

norem evitet, quibus somnus solet, non attentio conciliari, sed familiari utatur sermone, sequē communicatione potissimum, interrogationibus crebris in animos audientium insinuet, quod postquam effecerit, vocem sensim contendat, & cum emphasi, & acriori prolocutione cor audientium emollire ac percellere conetur, sapiusq; ad propositionis suæ conclusionem revertatur.

LXVII. Habeat Concionum suarum materias eo ordine digestas, ut aliæ quidem de fidei mysteriis, aliæ de Sacramentis, de Decalogo aliæ, aliæ de oratione Dominica concinnè & dilucidè tractent, aliæ in homiliarum modum circa Epistolas & Evangelia versentur; hac enim rerum varietate, & auditores mira voluptate afficiet, & verbi Divini dulcedine inescatos ad Ecclesiam frequentes attrahet, & ipse amplam sibi materiarum sylvam suppeditabit.

LXVIII. Ultra dimidiam horam Conciones suas non extendat, ut & tædium auditoribus tollat, & ipse laborem suum sibi faciliorem reddat.

LXIX. Per se ipsum oves suas Pastor instruat: si necesse sit aliquando aliorum operâ uti, curet, ut de rebus tractent utilibus, & quæ proficiant ad vitia, quæ regnare inter suos solent, extirpanda, bonosque mores invehendos. *Conc. Later. 4. c. 32.*

LXX. Præ cæteris rebus mandatorum DEI observationem, salutis consequendæ omninò necessariam importunè commendat, cætera verò

exterioris pietatis exercitia, non nisi media esse ad mandata DEI faciliùs custodienda crebrò inculcet.

LXXI. Neminem è suggestu publicè perstringat, maximè si personæ sint, auctoritatem habentes: neque si quid injuriæ aut damni ipse passus est, ea de re unquam conqueratur, aut objurget delinquentes, dedecet enim, ut, qui injuriarum oblivionem alios doceat, ipse indignam Sacerdote vindictam sumat.

LXXII. Non leve est pigritiæ & irreligionis in Sacerdote indicium, cum lintea, aliâque Altaris utensilia immunda sunt, & pulvere, ac crassitie obducta.

LXXIII. Parochus de fabricæ redivibus curam habeat, neque eos in profanos & illegitimos usus expendi sinat; quod si impedire per se id non possit, superiores ea de re commoneat.

LXXIV. Debitam Principibus obedientiam suos doceat, neque illorum unquam edicta palam carpat: sed subditos esse potestatibus Parochianos doceat, & pro earum salute orare.

LXXV. De Episcopo etiam suo, ejusque Vicario demissè, & eâ, quâ par est, reverentiâ loquatur, eorumque mandata cum omni humilitate suscepta observet ipse, & observari à Parochianis suis curet, eorum etiam incolunitatem ovium suarum precibus impensè commendat.

ORDO
SS. MISSÆ
SACRIFICII,
CUI ADJUNCTUM
MEMORIALE
DE MUNERE SACERDOTIS
BONI,

Ex Instructione Practica

R. P. TOBIÆ LOHNER,
Soc. JESU.

ORDO MISSÆ,
ET
EJUSDEM RUBRICÆ
JUXTA SE POSITÆ
PARS PRIMA.

A Principio Missæ usque ad Offertorium.

1. **I**N nomine Patris, &
Filii, & Spiritûs San-
cti, Amen.

1. Simul format signum
Crucis à fronte ad pectus ;
positâ sinistrâ infrâ pectus
(supra cingulum, & extra
terminos Crucis juxta Ga-
vant. hęc) quod semper fit,
quoties se signat : quando
verò aliud signat, ponit
eandem super Corporale ;
nisi aliud notetur.

2. Introibo ad Altare
DEI. R. meam.

Judica me DEUS, &
discerne causam meam
de gente non sancta : ab
homine iniquo, & do-
loso erue me. R. inimic9

2. Juncis manibûs an-
te pectus, clara voce totum
Psalmum recitat alterna-
tîm cum Ministro.

Neque deinceps atten-
dit, quid alibi agatur, et si
Sacramentum elevetur.

Emitte lucem tuam, & veritatem tuam : ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua. *R. meam.*

Confitebor tibi in cythara DEUS, DEUS meus ; quare tristis es anima mea, & quare conturbas me ? *R. DEUS meus.*

3. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. *R. Amen.*

Introibo ad Altare DEI. *R. meam.*

4. *Ps.* Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R. terram.*

5. Confiteor DEO Omnipotenti, Beatæ Mariæ semper Virgini, Beato Michaëli Archangelo, Beato Joanni Baptistæ, sanctis Apostolis, Petro & Paulo, omnibus Sanctis, & vobis fratres : quia peccavi nimis cogi-

3. Caput Cruci inclinat, *Psalmus* Judica non dicitur in Missis defunctorum, nec non in Missis de tempore à Dominica Passionis, usque ad Sabbatum sanctum, exclusive.

4. Dextrâ facit crucem à fronte ad pectus.

5. Altari profunde se inclinans, junctis manibus dicit Confiteor, quod prosequitur eodem modo stans inclinatus, donec à Ministro dictum sit, Misereatur, &c.

gitatione, verbó, & opere : 6. mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideò precor Beatam Mariam semper Virginem, beatum Michælem Archangelum, Beatum Joannem Baptistam, Sanctos Apostolos, Petrum & Paulum, omnes Sanctos, & vos fratres, orare pro me ad Dominum DEUM nostrum. Min. *Misereatur &c. Sac. Amen.*

7. Min. *Confiteor.*

8. *Misereatur vestri Omnipotens DEUS, & dimissis peccatis vestris perducatur vos ad vitam æternam. R. Amen.*

9. *Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum nostrorum, tribuat nobis Omnipotens, & misericors Dominus: R. Amen.*

10. *DEUS tu conversus vivificabis nos. R. in te*

Osten-

6. *Ter percutit pectus, sinistra infra pectus posita.*

7. *Cum Minister incipit Confiteor, se erigit Sacer:*

8. *Stans erectus, junctis manibus dicit.*

9. *Signat se ad pectus à fronte.*

10. *Stans inclinatus, junctis manibus, recitat*
cla-

Ostende nobis Domine misericordiam tuam.
R. da nobis.

Domine exaudi orationem meam. *R. ad te veniat.*

11. Dominus vobiscum. *R. Spiritu tuo.* 11. Oremus.

12. Aufer à nobis, quæsumus Domine, iniquitates nostras : ut ad Sancta Sanctorum, puris mereamur mentibus introire. Per Christum Dominum nostrum. A.

13. Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum.

14. Quorum reliquiae hic sunt, & omnium Sanctorum : ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.

clara voce usque ad orationem : Aufer à nobis, &c.

11. *Extendit & jungit manus, ac clara voce dicit :*

12. *Dum dicit secretò Aufer &c. junctis manibus ascendit ad medium.*

13. *Inclinatus, manibus junctis super altare, ita, ut parvi digiti solum antipendii superiorem partem tangant, pollice dextro super sinistrum posito (quæ omnia observantur semper, quoties manus junctæ super altare ponuntur) dicit : Oramus.*

14. *Osculatur Altare in medio, (non ad latus) manibus extensis, æqualiter hinc inde super eo positis.*

INTROITUS.

15. Salve Sancta Pa-
rens, &c.

16. Gloria Patri, &
Filio, &c.

17. Salve Sancta Pa-
rens, &c.

18. Kyrie eleyson.

19. Gloria in excelsis

15. *Stans in cornu Epi-
stola altare versus, incipit
introitum intelligibili voce
simul signat se à fronte &c.
& junctis manibus profe-
quitur. In Missis Defun-
ctorum non signat se, sed
Crucem in aère format su-
per librum, quasi aliquid
benedicens.*

16. *Tenens junctas ma-
nus, caput inclinat versùs
Crucem.*

17. *Hic non se signat,
ut priùs, quò finitò, junctis
manibus accedit ad medium
Altaris.*

18. *In medio consistens,
manibus junctis, facta priùs
convenienti reverentiâ, in-
telligibili voce Sacerdos
dicit: Kyrie eleyson,
Christe eleyson, idest.
bis Kyrie eleyson, semel
Christe eleyson, & ite-
rum bis, Kyrie eleyson:
alternatim.*

19. *Intelligibili voce
dicit: extendens, elevansq;*

20. DEO

21. Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis, laudamus te, benedicimus te.

22. Adoramus te.

Glorificamus te, 22. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam: Domine DEUS, Rex cœlestis, DEUS Pater Omnipotens. Domine Fili Unigenite, 22 JESU Christe. Domine DEUS, Agnus DEI, Filius Patris. Qui tollis peccata mundi, misere-
re nobis; qui tollis peccata mundi, suscipe, 22. deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, misere-
re nobis. Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu so-

L lus

manus usque ad humeros. Oculi non elevantur.

20. Cùm DEO dicit, jungit manus, & caput Cruci inclinat.

21. Erecto capite, manibus junctis ante pectus, usque ad finem prosequitur.

22. Cùm hac dicit, caput Cruci inclinat.

22. Iterum.

22. Iterum.

22. Rursus.

Ius altissimus. 22. JESU
Christe. 23. Cum San-
cto † Spiritu, in gloria
DEI Patris, Amen.

24. Dominus vobis-
cum.

25. Oremus.

26. Concede nos fa-
mulos tuos, &c. 26. B.
Mariæ semper, &c.

22. Iterum.
23. A fronte se signat
ad pectus, interim absolvit
in gloria DEI Patris, A.

Deinde osculatur Altare,
cum manibus junctis ante
pectus, demissis oculis ver-
tens se à sinistro latere ad
dextrum versùs populū &c.

24. Extendens, ac jun-
gens manus ante pectus vo-
ce intelligibili dicit: Do-
minus &c. deinde junctis
manibus per eandem viam
revertitur ad librum.

25. Extendit, ac jungens
manus ante pectus, caput
Cruci inclinans, dicit:
Oremus.

26. Tum extendit ma-
nus ante pectus, ità, ut pal-
ma unius manûs respiciat
alteram, & digitis simul
junctis, quorum summitas
humerorum altitudinem,
distantiamque non excedat:
(quod in omni extensione
manuum ante pectus serva-
tur) & recitat Orationem.

27. Per Dominum
nostrum.

27. *Cum dicit: Per Do-*
minum, jungit manus, &
tener junctas usque ad fi-
nem: quod si non dicatur
per Dominum, sed: qui
vivis, & regnas, tunc jun-
git, cum dicit: in unitate.

28. JESUM,

28. *Cum nomen JESU*
dicitur, inclinatur caput ver-
sus Crucem, quod etiam
fit, cum id legitur in Episto-
la. Sed ubicunque nomi-
natur nomen MARIE,
vel SS. de quibus dicitur
Missa, vel fit commemora-
rio specialis, ut de festo
simplici, &c. inclinatur caput
versus libram, etiam in Ca-
none, si ibidem eorum San-
ctorum Nomina recurrant.
Ad Nomina autem Sancto-
rum, (excepta B. Virgine)
in oratione: A cunctis,
caput non est inclinandum.
Gavant. p. 2. tit. 5. lit. c.
Item cum fit Oratio pro
Papa, ad Nomen ejus semper
inclinatur caput, non tamen
versus Crucem, sed libram,
nisi per accidens, in Cano-
ne, cum ex memoria dicit.

Epistola.

29. Lectio libri Sapientia. Ab initio &c. detentio mea.

Minister. R. DEO gratias. Benedicta & venerabilis, &c.

30. Munda cor meum, ac labia mea, Omnipotens DEus; qui labia Isaia Prophetæ calculo mundasti ignito, ita me tuâ gratâ miseratione dignare mundare, ut sanctum Evangelium tuum dignè valeam nuntiare. Per Christum Dominum nostrum, Am.

Jube Domine benedicere.

Dominus sit in corde meo & labiis meis, ut dignè, & competenter annuntiem Evangelium suum.

29. Cum dicit intelligibili voce Epistolam & Graduale, potest ponere manus ad arbitrium, vel super librum: ut palma librum tangant, vel librum teneant. Diligenter autem caveat, nè alterutram manum solam tantum, si cum altera sit occupatus, suspensam in aëre teneat Gerlac. p. 2. tit. 4. §. 4. Quod & deinceps observatur.

30. Lectio Graduali, redit junctis manibus ad medium, ibi stans junctis manibus ante pectus, elevatisque ad DEum oculis, & statim demissis dicit secretò: Munda &c. Jube Domine &c. manus non ponit super Altare, & dicit profundè inclinatus. In Missis Defunctorum omititur Jube Domine; non autem Munda.

31. Amen.

31. *His omnibus absolutis, vadit ad cornu Evangelii stans.*

32. Dominus vobiscum.

32. *Versus librum iunctis manibus dicit intelligibili voce, Dominus.*

33. Sequentia Sancti Evangelii secundum Lucam.

33. *Deinde pollice dexterae manus signat Cruce initium Evangelii, postea se in fronte, ore, & pectore, dicens: Sequentia vel Initium &c.*

34. In illo tempore: extollens vocem quaedam mulier, &c.

34. *Iunctis manibus iterum ante pectus stans, prosequitur Evangelium usque ad finem, in quo, si occurrit Nomen Jesu, caput semper inclinat versus librum, & ita genua flectit versus librum, si necesse sit; at vero, si proster Venerabile, parum versus illud*

35. Per Evangelica dicta deleantur nostra delicta.

35. *Post dictum Evangelium elevat parum librum, & osculatur principium Evangelii dicens secretò: Per Evangelica &c. excepta Missa defunctorum, & praesente Episcopo in sua Residentia.*

36. Credo in unum
DEum.

37. Patrem Omnipotentem, Factorem Cœli & terræ, visibilium omnium, & invisibilium. Et in unum Dominum

38. JESUM Christum Filium DEI unigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, DEum de DEO, lumen de lumine, DEum verum de DEO vero. Genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis.

39. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine: Et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas, & ascendit in

36. Stans in medio elevat, & extendit manus, & inclinât caput Cruci.

37. Prosequitur iunctis manibus erecto capite.

38. Inclinat caput.

39. Genu flectit usque ad Homo factus est inclusivè, poplite usque ad terram demisso, quod in omni genuflexione ubique, & semper observandum est.

in Cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos, & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum & vivificantem: qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio.

40. Simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum, & vitam 41. venturi sæculi, Amen.

40. *Inclinat caput Crucis.*

41. *Signat se Cruce in fronte ad pectus. Quando omitti debeat symbolam, alibi dictum est.*

P A R S II.

*Ab Offertorio usque ad Orationem
Dominicam.*

42. Dominus vobiscum.

42. Post Credo, (vel Evangelium, si non sit Credo) osculatur in medio Altare: & junctis manibus ante pectus vertit se ad populum, & extendit junctas manus, dicens: Dominus vobiscum.

43. Oremus.

43. Junctis manibus, revertitur per eandem viam, ad medium Altaris, ubi extendens & jungens manus, caputque Cruci inclinans dicit: Oremus.

44. Ave MARIA &c.

44. Junctis manibus eodem situ dicit Offertorium.

45. Suscipe Sancte Pater, Omnipotens, æterne DEUS, hanc immaculatam Hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi DEO meo, vivo, & vero, pro innumerabilibus pec-

45. Oculis ad DEUM elevatis, ac statim demissis dicitur: Suscipe &c. si plures Hostia sint consecranda, intentionem faciat, etiam ad illas offerendas, & consecrandas.

eatis, & offensionibus,
& negligentis meis, &
pro omnibus circumstan-
tibus.

46. Sed & pro omni-
bus fidelibus Christianis
vivis, atque defunctis;
ut mihi, & illis proficiat
ad salutem in vitam æ-
ternam, Amen.

46. *Quò dictò patenam
utraque manu tenens cum
ea facit Crucem super cor-
porale, & apponit Hostiam
circa medium anterioris
partis corporalis; patenam
verò ad dextram aliquantu-
lum subtus corporale, de-
inde facta competente re-
verentia, (qua si Crucè fiat,
debet; ut in hoc, & simili
casu manibus junctis fiat,
nisi hæc aliter occupentur)
accedens ad cornu Epistolæ
accipit Calicem, purificato-
riò extergit, & sinistrâ te-
nens illius nodum (& simul
pollice ejusdem manus Pu-
rificatorium, ità accommo-
datum, ut deflua ejus pars,
pedem Calicis, contra ca-
suras fortè ex ampullis
guttas, ut nè aspergatur,
communiat) accipit ampul-
lam de manu Ministri, &
infundit vinum in Calicem.*

47. DEUS, qui humanae substantiae dignitatem mirabiliter condidisti, & mirabilius reformasti: da nobis per hujus aquae, & vini mysterium ejus Divinitatis esse consortes, qui humanitatis nostrae fieri dignatus est particeps **Jesus Christus Filius tuus Dominus noster.** Qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus Sancti **DEUS: per omnia, &c.**

48. Offerimus tibi, Domine, Calicem salutaris, tuam deprecantes clementiam: ut in conspectu Divinae Majestatis tuae, pro nostra, & totius mundi salute, cum odore suavitatis ascendat, Amen.

47. Deinde eodem modo tenens Calicem, producit signum Crucis super ampullam aquae, & dicit: **DEUS,** qui humanae &c. & ad verba: da nobis per hujus aquae &c. parum aquae infundit, & guttas in Calice, si opus sit, extergit, ac Calicem in cornu Epistolae, versus medium Altaris sistit, & Purificatorium, quod interim usus est, componit, ut patenam tegat. In Missa defunctorum omittit benedictionem aquae, & tantum recitat orationem.

48. Impositam aquam in Calice, & finita oratione praedicta reversus ad medium Altaris, factam reverentiam ut praeter, juxta doctrinam hic p. 2. tit. 5. n. 4. traditam, accipit Calicem, & dextram nodum illius infra cuppam, sinistram pedem tenens, elevat, & intentis ad Deum oculis dicit: Offerimus, & in fine dicta hac oratione facit Crucem cum Calice, &

Et in medio corporali post Hostiam collocat, ac pallâ cooperit.

49. In Spiritu humilitatis, & in animo contrito suscipiamur à te Domine: & sic fiat Sacrificium nostrum in conspectu tuo hodiè, ut placeat tibi Domine DEUS.

49. Deinde junctis manibus, super Altare positus aliquantulum inclinatus, secretò dicit: In Spiritu.

50. Veni Sanctificator Omnipotens æterne DEUS, & benedice hoc Sacrificium tuo Sancto Nomini præparatum.

50. Erectus expandit manus, easque in altum porrectas junctis ante pectus (semper jungit manus ante pectus, quando aliquid est benedicturus) elevatis ad Cælum oculis, & statim demissis, dicit: Veni Sanctificator &c. Et cum dicit Benedic. facit manu dextrâ signum Crucis, communiter super Hostiam, & Calicem, sinistrâ positâ super Altare.

51. Lavabo inter innocentes manus meas: & circumdabo Altare tuum, Domine.

51. Tum junctis manibus ante pectus, & factâ priùs convenienti reverentiâ, accedit ad cornu Epistolæ, ubi stans, levat extre-

Ut audiam vocem la-

mi-

laudis : & enarrem uni-
versa mirabilia tua. *mitates pollicis , & indicis ,
utriusque manûs.*

Domine dilexi deco-
rem domûs tuæ : & lo-
cum habitationis gloria
tuæ.

Nè perdas cum im-
piis animam meam : &
cum viris sanguinum
vitam meam.

In quorum manibus
iniquitates sunt : dexte-
ra eorum repleta est
muneribus.

Ego autem in inno-
centia mea ingressus
sum : redime me , & mi-
serere mei.

Pes meus stetit in di-
recto : in Ecclesiis bene-
dicam te, Domine.

Gloria Patri, & Filio,
& Spiritui Sancto.

52. Sicut erat in prin-
cipio, & nunc &c.

52. *Ad Gloria Patri*
(*quod omittitur in Missis*
Defunctorum , & in Missis
de tempore à Dominica
Passionis usque ad Sabbat-
tum sanctum exclusivè) in
clinat caput Crucis , & dici
eti-

53. Suscipe Sancta TRINITAS hanc oblationem, quam tibi offerimus ob memoriam Passionis, Resurrectionis & Ascensionis JESU Christi, Domini nostri: & in honorem Beatae Mariae semper Virginis, & Beati Joannis Baptistae, & Sanctorum Apostolorum, Petri, & Pauli, & istorum, & omnium Sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem: & illi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam agimus in terris. Per Christum Dominum, &c.

54. Orate Fratres: ut meum, ac vestrum Sacrificium, acceptabile fiat apud DEUM Patrem Omnipotentem.

Minister. *Suscipiat, &c.*
Sacerdos. Amen.

55.

etiam potest, cum reditur ad medium Altaris.

53. *Lotis & extensis manibus, easdem ante pectus junctas tenens revertitur ad medium Altaris, ubi facta competente reverentia, stans, oculosque ad DEUM elevans, ac statim demittens, manibus junctis, super Altare aliquantulum inclinatus, dicit secretum: Suscipe &c.*

54. *Finita oratione praedicta, manibus hinc inde extensis, & super Altare positis, osculatur illud in medio: tum junctis manibus ante pectus, demissisque oculis ad terram, &*

finis.

sinistra ad dextram vertit
se ad Populum, & versùs
eum extendens, & jungens
manus, dicit voce aliquan-
tulum elata: Orate fra-
tres: & secretò absolvens
perficit circulum, (nisi
proftet Venerabile) &
revertens junctis manibùs
ante pectus à manu dextra
ad medium Altaris: ubi
Minister suam orationem
absolverit. R. Amen.

55. Tua Domine
propitiatione, &c.

55. Dicit ex libro ora-
tiones secretas, manibùs ex-
tensis, submissa voce, sine
Oremus, aut alia interpo-
sitione.

56. Per Dominum
nostrum JESUM Chri-
stum Filium tuum, qui
tecum vivit, & regnat
in unitate Spiritùs San-
cti DEUS.

56. Cum dicit: Per
Dominum, jungit manus:
cum dicit JESUM Chri-
stum, caput inclinat, quod
fit in prima, & si sint plu-
res, in ultima etiam ora-
tione.

57. Per omnia sæcula
sæculorum.

57. Ubi in ultima ora-
tione Secreta pervenerit ad
verba: Per omnia sæcu-
la exclusive, depositis super

58. Do-

Al-

Altare manibus hinc inde
extensis, dicit convenienti
& intelligibili voce : Per
omnia sæcula , &c.

58. Dominus vobis-
cum.

58. Deinde subjungit ,
eodem modo tenens manus :
Dominus vobiscum.

59. Sursum corda.

59. Cum dicit : Sursum
corda elevat manus hinc
inde extensas , usque ad pe-
ctus ita , ut palma unius,
respiciat palmam alterius
manus.

60. Gratias agamus
Domino

60. Ad Gratias aga-
mus. &c. jungit manus.

61. DEO nostro.

61. Ad DEO nostro
etiam oculos elevat , & sta-
tim Cruci caput inclinat.

62. Verè dignum &
justum est &c.

62. Elevatis , & exten-
sis , ut prius , manibus , pro-
sequitur Prefationem pro
tempore convenientem.

63. Sanctus , Sanctus
Sanctus Dominus DEus
Sabbaoth. Plenè sunt
caeli & terra gloriã tuã
Osanna in excelsis.

63. Dicit junctis mani-
bus ante pectus , & inclina-
tus (non super Altare ma-
nibus positus) voce medio-
cri prosequitur , usque ad
Canonem.

64. Benedictus , qui
ve-

64. Erigit se , & signum
Cru-

venit in nomine Domini, Osanna in excelsis.

65. Te igitur Clemētissime Pater, per JESUM Christum Filium tuum, Dominum nostrum, supplices rogamus.

66. Ac petimus:

67. Utī accepta habeas, & benedicas.

68. Hæc † dona, hæc † munera, hæc † Sancta Sacrificia illibata.

69. In primis, quæ tibi offerimus pro Ecclesia tua Sancta Catholica, quam pacificare, custodire, adunare, & regere digneris toto orbe terrarum.

70. Unâ cum famulo tuo Papa nostro N.

71. Et Antistite nostro N. & omnibus Or-

Crucis sibi producit à fronte ad pectus.

65. *Elevat aliquantulum manus, oculisque ad DEUM elevatis, ac statim demissis, manibus junctis, super Altare positis, profundè inclinatus incipit Canonem, secretò dicens: Te igitur &c.*

66. *Post hæc verba osculatur Altare in medio.*

67. *Erigit se, jungit manus ante pectus.*

68. *Dextrâ ter signat super Hostiam & Calicem, communiter, &c.*

69. *Extensis manibus ante pectus prosequitur.*

70. *Exprimit nomen Papæ, & caput inclinatur. Sede autem vacante, hæc verba omittuntur.*

71. *Exprimit nomen Ordinarii, seu Episcopi illius*

tho-

lius

thodoxis, atque Catho-
lica & Apostolica Fi-
dei cultoribus.

72. Memento Domi-
ne famulorum, famula-
rumque tuarum.

73. Et omnium cir-
cumstantium, quorum
tibi fides cognita est, &
nota devotio, pro qui-
bus tibi offerimus: vel
qui tibi offerunt hoc Sa-
crificium laudis, pro se,
suisque omnibus, pro
redemptione animarum

M sua-

lius loci, in quo celebratur.
Qui, si vitâ sanctus est, ea
verba omittuntur.

72. Cum dicit Memen-
to (quæ vox uti & reliqua
secretò dicenda est) elevans
& jungens manus, atque
ad faciem, vel pectus, sic
paullisper stat in quiete, de-
missò aliquantum capite,
faciens commemorationem
vivorum ad suam volunta-
tem, vel singulariter reme-
morans (mente secretò no-
minans) vel communiter
uno contextu ipsorum vi-
vorum commemorationem
faciens, pro quibus ante
Missam orare proposuit,
vide dicta fusiùs p. 2. In-
struct. tit. 21. num. 5.

73. Finitò Memento,
demissis & extensis, ut pri-
ùs, manibus, continuat
orationem secretò.

suarum, pro spe salutis
& incolumitatis suæ: ti-
bique reddunt vota sua
æterno DEO, vivo, &
vero.

74. Communicantes,
& memoriam veneran-
tes, imprimis gloriosa
semper Virginis Mariæ.

75. Genitricis DEI, &
Domini nostri JESU
Christi. 76. Sed & Be-
atorum Apostolorum, ac
Martyrum tuorum.

77. Petri & Pauli, An-
dree, Jacobi, Joannis,
Thomæ, Jacobi, Philip-
pi, Bartholomæi, Ma-
thæi, Lini, Cleti, Cle-
mentis, Xysti, Cornelii,
Cypriani, Laurentii,
Chryfogoni, Joannis, &
Pauli, Cosmæ, & Dami-
ani, & omnium Sancto-
rum tuorum: quorum
meritis, precibusque
concedas, ut in omnibus
protectionis tuæ munia-
mur auxiliò.

78. Per eundem Chri-
stum &c.

74. *Silentio stans profe-
quitur.*

75. *Caput inclinat.*

76. *Caput Cruci incli-
nat.*

77. *Ad nomina Sancto-
rum, qui hic & infra n.
116. recensentur, cum pro-
nunciat, caput inclinat, eo
die, quò vel eorum facta est
Commemoratio specialis,
vel de iis Missa celebratur,
etiam per Octavam Ga-
vant. p. 2. tit. 5. n. 2.*

78. *Conjungit manus.*

79.

79. Hanc igitur oblationem servitutis nostræ, sed & cunctæ familiæ tuæ, quæsumus, Domine, ut placatus accipias : diésque nostros in tua pace disponas, atque ab æterna damnatione nos eripi, & in Electorum tuorum jubeas grege numerari.

80. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

Quam oblationem Tu DEUS in omnibus, quæsumus.

81. Bene†dictam, ad scri†ptam, rastam, rationabilem, acceptabilemque facere digneris.

82. Ut nobis Corpus.

83. Et Sanguis fiat.

84. Dilectissimi Filii tui Domini nostri.

85. JESU CHRISTI.

86. Qui pridie, quàm pateretur.

M 2

79. Expandit manus simul super oblata, ita, ut palma sint aperta, versus, ac super Calicem, & Hostiam, quas sic tenet, pollice dextro super sinistrum posito (etiam de subtus Juxta Arnaud.) usque ad per Christum Dominum nostrum, Amen.

80. Jungit manus, præsequitur.

81. Communiter signat ter super Hostiam, & Calicem.

82. Separatim signat semel super Hostiam tantum.

83. Et semel super Calicem tantum.

84. Elevans, & jungens manus.

85. Inclinat Caput Cruci.

86. Extergit si opus fuerit, pollices, & indices super Corporale.

78.

87. Accipit Panem
in sanctas ac venerabi-
les manus suas.

88. Et elevatis oculis
in cœlum ad Te DEUM
Patrem suum Omnipot-
entem, Tibi gratias
agens.

89. Ben̄dixit, fre-
git, deditque discipulis
suis, dicens:

90. Accipite, & man-
ducate ex hoc omnes.

91. Hoc est e-
nim Corpus me-
um.

87. Accipit pollice &
indice dextræ Hostiam, &
eam cum illis ac indice, &
pollice sinistrae manûs te-
nens, stans erectus.

88. Elevat ad cœlum
oculos, & statim demittit.

89. Caput aliquantulum
inclinat.

90. Tenens Hostiam
inter pollicem & indicem
sinistrae dextrâ producit si-
gnum Crucis super ea. Si
adsit vas cum aliis Hostiis
consecrandis, discooperit
prius dextrâ vas illud.
Cum finiêrit prædicta verba

91. Cubitis super Al-
tare positus, stans capite in-
clinato, tenens Hostiam
inter pollices, & indices u-
triusque manûs, manibûs
infernè conjunctis, reliquis
manuum digitis extensis
& simul quoque junctis di-
stinctè, reverenter, & se-

cretò profert verba consecrationis super Hostiam, & simul super omnes, si plures sint consecranda.

Prolatis verbis genusflexus adorat, & se erigens, elevat cum decenti mora, in altum Hostiam (intentis in eam oculis) ut commode videri à populo, & adorari queat: peracta elevatione, solâ dextrâ deinde repositam Hostiam super Corporale, genusflexus iteram adorat.

Deinceps pollices, & indices non disjungit, nisi quando Hostiam consecratam attingere debet.

92. Simili modò postquam cœnatum est.

92. Discooperit Calicem, in quem, si opus sit, intergit digitos: quod semper faciat, si aliquod fragmentum digitis adhereat, & stans erectus dicit: Simili modò.

93. Accipiens & hunc præclarum Calicem, in sanctas, ac venerabiles manus suas, itèm tibi.

93. Ambablis manibus accipiens Calicem juxta nodum, infra cuppam, & aliquatulum illum elevans, ac statim deponens.

M 3 94.

94. *Gratias agens.*

95. *Benedixit, deditque discipulis suis dicens: Accipite, & bibite ex eo omnos.*

96. *Hic est enim Calix Sanguinis mei, novi, & æterni testamenti: mysterium fidei: qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

97. *Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis.*

94. *Caput inclinat.*

95. *Sinistrâ Calicem infra cappam tenens, dextrâ signat super eo, & profertur: deditque &c.*

96. *Tenens sinistrâ pedem Calicis parum elevatum, dextrâ nodum infra cappam cubitis super Altare positis, & capite inclinato, profert verba consecrationis attentè, continuatè, & secretò. Quibus dictis reponit Calicem super Corporale.*

97. *Dicit secretò: Hæc quotiescunque &c. & interea genuflexus adorat S. Sanguinem reverenter: tum se erigit, & accipiens Calicem discoopertum cum Sanguine ambabûs manibus, ut prius, elevat eam & erectum, quantum commodè potest, ostendit populo adorandum, intentis in*
cum

eum oculis : mox ipsam
reverenter reponit super
Corporale in locum pristinum,
& manu dextra, pallâ
cooperit, ac genuflexus
Sacramentum adorat.

98. Unde, & memores,
Domine, nos servi tui,
sed & plebs tua sancta,
ejusdem Christi Filii
tui Domini nostri, tam
Beatæ Passionis, nec non
& ab inferis Resurrectionis,
sed & in cælos gloriosæ
Ascensionis.

98. Extensis manibus
ante pectus, dicit secretò.
Unde &c.

99. Offerimus præclaræ
Majestati tuæ de tuis
donis, ac datis.

99. Jungit manus.

100. Hostiam † puram,
Hostiam † Sanctam,
Hostiam † immaculatam.

100. Manu sinistra posita
super Altare intrâ corporale,
dextrâ signat ter communiter
supra Hostiam & Calicem.

101. Panem † Sanctum
vitæ æternæ.

101. Semel super Hostiam
tantum signat.

102. Et Calicem † salutis
perpetuæ.

102. Semel super Calicem
tantum.

103. Supra quæ propitiô,
ac serenô vultu respicere
digneris, &

103. Stans ut prius extensis
manibus prosequitur.

accepta habere, sicuti
 accepta habere digna-
 tus es munera pueri tui
 justi Abel, & Sacrifici-
 um Patriarchæ nostri
 Abrahæ : & quod tibi
 obtulit Summus Sacer-
 dos tuus Melchisedech,
 Sanctum Sacrificium im-
 maculatam Hostiam.

104. Supplices Te ro-
 gamus, Omnipotens DE-
 US : jube hæc perferri
 per manus Sancti Ange-
 li tui in sublime Altare
 tuum, in conspectu Di-
 vine Majestatis tuæ : ut
 quotquot.

105. Ex hac Altaris
 participatione.

106. Sacrosanctum
 Filii tui.

107. Corpus, † &

108. Sanguinem †
 sumpserimus.

109. Omni benedic-
 tione cœlesti.

104. Profundè inclina-
 tus, junctis manibûs : &
 super Altare positus dicit :
 Supplices &c.

105. Osculatur Altare,
 manibûs hinc indè super
 corporale positus.

106. Jungit manus.

107. Dextrâ signat se-
 mel super Hostiam tantum.

108. Semel supra Cali-
 cem, sinistrâ super corpo-
 rale positâ.

109. Se ipsum signat à
 fronte ad pectus signò Cru-
 cis,

cis, sinistra positâ infra pectus.

110. Et gratiâ replemur.

110. Prosequitur : & gratiâ &c.

111. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

111. Jungit manus.

112. Memento etiam Domine famulorum famularumque tuarum N. & N. qui nos præcesserunt cum signo fidei, & dormiunt in somno pacis.

112. *Secretò iterum vox Memento, cum reliquis dicenda, & extensis, & junctis manibus ante pectus, & usque ad faciem elevatis, & intentis oculis ad Sacramentum super Altare, facit commemorationem fidelium defunctorum, de quibus sibi videtur, eodem modò, capite aliquantulum inclinato. (Gerlac.) ut dictum est de commemoratione vivorum. Manus autem primùm jungit, post verba in somno pacis : post quæ etiam sit pausa, pro memoria Defunctorum habenda.*

113. Iphis Domine, & omnibus, in Christo quiescentibus, locum refri-

113. *Commemoratione facta, stans erectus, ut prius, extensis manibus iterum prosequitur : Iphis.*

M 5

ge-

gerii, lucis & pacis, ut
indulgeas, deprecamur.

114. Per eundem &c.

115. Nobis quoque
pescatoribus.

116. Famulis tuis de
multitudine miseratio-
num tuarum speranti-
bus partem aliquam, &
societatem donare di-
gneris, cum tuis Sanctis
Apostolis & Martyribus,
cum Joanne, Stephano,
Mathia, Barnaba, Igna-
tio, Alexandro, Marcel-
lino, Petro, Felicitate,
Perpetua, Agatha, Lu-
cia, Agnete, Cæcilia, A-
nastasia, & omnibus
Sanctis tuis: intrâ quo-
rum nos consortium
non æstimator meriti,
sed veniæ, quæsumus:
largitor admitte.

117. Per Christum
Dominum nostrum.

Per quem hæc omnia

Do-

114. *Jungit manus, &
caput inclinat.*

115. *Vocem aliquantu-
lum elevat, & dextra ma-
nu sibi pectus percutit, sini-
strâ positâ super corporale.*

116. *Prosequitur: Fa-
mulis &c. stans manibus
extensis.*

117. *Jungit manus an-
te pectus.*

Domine semper bona
creas.

118. Sanctificas, vi-
vificas, benedix-
cas.

119. Et præstas no-
bis

120. Per ipsum, &
eum ipso, & in ipso.

121. Est tibi DEO
Patri † Omnipotenti, in
unitate Spiritus † San-
cti.

122. Omnis honor,
& gloria.

118. Signat communi-
ter super Hostiam, &
Calicem.

119. Discooperit manu
dextra Calicem, & genu-
flexus Sacramentum ado-
rat, tum se erigit, & re-
verenter accipit Hostiam
pollicem, & indicem dex-
tra manûs, & cum ea su-
per Calicem, quem manu
sinistra tenet, circa nodum
infra cuppam.

120. Signat ter à labio
ad labium intra Calicem,
eum tamen Hostiâ non con-
tingat, dicens: Per ipsum
&c.

121. Et similiter cum
Hostia signat bis inter Ca-
licem, & pectus, incipiens
à labio Calicis, & dicit:
Et tibi &c.

122. Tenens manu dex-
trâ Hostiam super Cali-
cem, elevat eum aliquan-
tulum simul cum Hostia
dicens: Omnis honor,
&c.

✻ &c. Et statim utrumque deponens, Hostiam collocat super corporale, & si opus sit, digitos extergit, ut supra. ac pollices, & indices, ut prius jungens, Calicem pallâ cooperit, & genuflexus Sacramenta adorât.

P A R S III.

Ab Oratione Dominica usque ad finem.

123. Per omnia sæcula sæculorum.

123. Cooperto Calice, adorâtôque Sacramentô, erigit se, & manibûs extensîs hinc indè super Altare intrâ corporale positîs, dicit intelligibili voce : Per omnia &c.

124. Oremus : Præceptis salutaribûs moniti, & Divina institutione formati audemus dicere :

124. Jungit manus, caput Sacramento inclinans, cum dicit : Oremus.

125. Pater noster, &c. in tentationem. Minister. Sed libera nos à malo.

125. Extendit manus, & stans oculis ad Sacramentum intentîs prosequitur usque ad finem. Cum

126. Amen.

dicit ; Et nè nos inducas &c. non jungit manus : sed sinistrâ super corporale positâ, & 126. Dicitò Amen submissa voce : manu dextra, pollice, & indice, non disjunctis, patenam aliquantulum purificatoriò extergens, eam accipit (si tamen facile tolli non queat, sinistra manus subsidio esse poterit, aliàs non adhibenda) inter indicem & medium digitos : quam tenens super Altare erectam.

127. Libera nos, quæsumus, Domine, ab omnibus malis, præteritis, præsentibus, & futuris : & intercedente Beata & Gloriosa semper Virgine DEI Genitrice MARIA, cum Beatis.

127. Sinistrâ super corporale positâ, dicit secretò : Libera.

128. Apostolis tuis Petro, & Paulo, atque Andrea, & omnibus Sanctis.

128. Elevat manu dextra patenam ab Altari, & seipsum cum ea signare incipit ad ea verba : cum Beatis Apostolis &c. cum se signat, manum sinistram ponit infra pectus : deindè

129. Da propitius pacem in diebus nostris.

130. Ut ope misericordiae tuae adjuti, & à peccato simus semper liberi, & ab omni perturbatione securi.

131. Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.

patenam ipsam osculatur. v. g. ubi Crux est in margine, nec post osculum rursus extergit.

129. Dicens: Da propitius.

130. Submittit patenam Hostiae, quam indice sinistra accomodat super patenam super corporale positam, & ut communis mos est; partim pedi Calicis innixam, ut postea & partes Hostiae: & patena ipsa, commodius accipi possint; nec fragmenta à tergo patenae adhaereant, discooperit Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat: tum se erigens, accipit Hostiam inter pollicem, & indicem dextrae manus, & cum illis, ac pollice, & indice sinistrae manus eam super Calicem tenens.

131. Reverenter frangit per medium à superiori parte incipiens, & dicens: Per eundem &c. Et mediam partem, quam inter pollicem, & indicem dex-

132. Qui tecum vi-
vit, & regnat.

133. In unitate Spi-
ritus Sancti DEUS.

134. Per omnia sæ-
cula sæculorum. R. A-
men.

135. Pax † Domini
sit † semper vobis † cum.

136. Minister. Et cum
Spiritu tuo.

137. Hæc commixtio,
& consecratio Corporis,
& Sanguinis Domini no-
stra

tra manūs tenet, ponit su-
per patenam.

132. Ex parte, quæ in
sinistra remansit, frangit
particulam inferius, di-
cens: qui tecum, &c.

133. Partem majorem,
quam sinistrâ tenet, adjun-
git media super patenam
posita, interim dicens: in
unitate &c.

134. Particulam Ho-
stie præcisam, quam in dex-
tra manu retinuit, tenens
super Calicem, quem sini-
strâ per nodum infra cap-
pam retinet, intelligibili
voce dicit: Per omnia &c.

135. Cum ipsa particu-
la signat ter à labio ad la-
bium intrâ Calicem dicens:
Pax Domini.

136. Ad Responsum Mi-
nistri, particulam, quam
dextra manu tenet, immit-
tit in Calicem, dicens se-
cretò.

137. Hæc commixtio,
&c. Deinde pollices, &
indices super Calicem ali-
quomodo

tri JESU Christi, fiat accipientibus nobis in vitam æternam, Amen.

138. Agnus DEI, qui tollis peccata mundi.

139. Miserere nobis.

140. Agnus DEI, qui tollis peccata mundi,

141. Miserere nobis.

142. Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, da nobis pacem.

quantulum tergit, & jungit, Calicem pallâ cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat, surgit.

138. Et stans junctis manibûs ante pectus, capite inclinato (in ordine Missæ inclinatus junctis manibûs id jubetur facere) versus Sacramentum dicit intelligibili voce: Agnus Dei.

139. Dextrâ percutiens sibi pectus, sinistrâ super corporale positrâ. Quin etiam dextrâ, dum repetitur percussio pectoris, non in aëre hæreat super corporale identidem modestè reponatur. Quod idem, in simili postea, ad Domine non sum dignus, iterum fiat.

140. Iterum percutit pectus sibi.

142. Iterum tertio percutit. In Missis Defunctorum, committitur percussio pectoris, & manus interim ante pectus inncta tenen-

tur non imposta Altari.
Et locò Miserere nobis,
dicitur Dona eis requi-
em: & tertia vice addit:
Sempiternam. Tum ma-
nus junctas Altari, modo
solito, imponit.

143. Domine JESU
Christe, qui dixisti Apo-
stolis tuis: pacem relin-
quo vobis, pacem me-
am do vobis: nè respi-
cias peccata mea; sed fi-
dem Ecclesiæ tuæ, eam-
que secundum volunta-
tem tuam pacificare, &
condonare digneris.
Qui vivis, & regnas
DEUS, per omnia sæ-
cula sæculorum, Amen.

144. Domine JESU
Christe, Filii DEI vivi,
qui ex voluntate Patris,
cooperante Spiritu San-
cto per mortem tuam
mundum vivificasti: li-
bera me per hoc Sacro-
sanctum Corpus, & San-
guinem tuum ab omni-
N bus

143. Manibus junctis
super Altare positus, oculis-
que ad Sacramentum in-
tentis, inclinatus dicit se-
cretò: Domine JESU
Christe. Hac oratio non di-
citur in Missis Defunctorum.

144. Si danda sit pax,
osculatur hic Altare, & dat
pacem dicens: Pax tecum
R. Et cum Spiritu tuo.
In Missis Defunctorum
non datur pax.

Si est daturus pacem,
osculatur Altare in medio,
& instrumentum pacis et
per

bus iniquitatibus meis ,
& universis malis , & fac
me tuis semper inhaerere
mandatis , & à te nun-
quam separari permittas :
qui cum eodem DEO
Patre , & Spiritu Sancto
vivas , & regnas DEUS
in sæcula sæculorum ,
Amen.

Perceptio Corporis
tui Domine JESU Chri-
ste , quod ego indignus
sumere præsumo , non
mihi proveniat in judi-
cium , & condemnatio-
nem : sed pro tua pie-
tate profit mihi ad tu-
tamentum mentis , &
corporis , & ad medelam
percipiendam. Qui vi-
vis , & regnas cum DEO
Patre , in unitate Spiri-
tus Sancti DEUS , per
omnia sæcula sæculorum
Amen. 145.

146. Panem cœle-
stem

porrectum à ministro juxta
ipsum ad dextram, hoc est :
in cornu Epistola genuflexo :
& dicit : Pax tecum.

Si non adsit , qui hujus-
modi instrumentis pacem re-
cipiat à celebrante , pax non
datur , etiamsi illius datio
Misse conveniat : nec oscu-
latur Altare , sed dictâ præ-
missâ Oratione , statim sub-
jungit alias duas hinc præ-
scriptas.

145. Quibus orationi-
bus dictis genuflectens Sa-
cramentum adorat , & se
erigens.

146. Secretò dicit : Pa-
nem

stem accipiam, & nomen Domini invocabo.

nem &c. quò dictò, dextra manu accipit de patena reverenter ambas partes Hostie, & collocat inter pollicem, & indicem sinistrae manûs, quibus patenam inter eandem indicem, & medium digitos supponit, & eadem manu sinistra tenens partes hujusmodi (ut, quantum fieri potest, circulus Hostie integer appareat) super patenam intrà Calicem, & pectus parùm inclinatus; non tamen cubitum sinistrum Altari imponens, sed suspensum inter pectus, & Calicem tenens, manu interim nihilominus, nè libera in aëre bareat, decenter ara impositâ.

147. Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbò, & sanabitur anima mea. 2. Domine non sum &c. 3. Domine non sum dignus, &c. anima mea. 148.

147. Dicit voce aliquantulum clara tribùs vicibùs: Domine non sum dignus, &c. non retrahens pedem reverentiæ causâ, aut genu curvans, dextrâ tribùs vicibùs percutit pectus suû.

148. Ex sinistra accipit ambas partes prædictas Hostie

149. Corpus Domini
nostri JESU Christi,
custodiat animam meam
in vitam æternam.

150. Amen.

151. Quid retribuam
Domino pro omnibus,
quæ retribuit mihi?

Hostia inter pollicem, & in-
dicem dextræ manûs.

149. Et cum illa supra
patenam signat seipsum si-
gnò Crucis (nodum, à
Rubrica, erigere se jussus)
itâ tamen, ut Hostia non
egrediatur patenæ limites,
immotè, dicens : Corpus
Domini nostri &c.

150. Se inclinans nunc
profundiùs, quàm antea,
medii corporis inclinatione,
& cubitûs super Altare po-
sitûs, reverenter easdem
ambas partes sumit, quibûs
sumptûs, deponit patenam
super corporale, & erigens
se, junctis indicibûs & pol-
licibûs, ambas quoque ma-
nus ante faciem (non in-
decorè tamen, & ut sum-
mitas digitorum os circiter
contingat, non nâres : po-
nit Gerlac) jungit, & a-
liquantulum quiescit (non
inclinato capite) in medi-
tatione SS. Sacramenti.

151. Deindè depositis
manibûs dicit secretò: Quid
retribuam &c. & inte-

rim discooperit Calicem, genuflectit, surgit, accipit patenam, inspicit corporale, colligit fragmenta cum patena, si qua sint in eo, patenam quoque diligenter cum pollice, & indice dextra manus super Calicem extergit, & ipsos digitos, nè quid fragmentorum in eis remaneat.

Si verò adsint Hostia consecrata super corporale posita, pro alio tempore conservanda, facta prius genuflexione, reponit eas in vas ad hoc ordinatum, & diligenter advertit, nè aliquod fragmentum, quantumcunque minimum, remaneat super corporale: quòd si fuerit, accuratè reponit in Calicem.

152. Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo. Laudans invocabo Dominum, & ab inimicis meis salvus ero.

152. Post extensionem patena, junctis pollicibus, & indicibus Calicem dextra manu infra nodum cuppa accipit, sinistra patenam, dicens: Calicem &c.

153. Sanguis Domini

153. Signans se signò Cru-

nostri JESU Christi, cu-
stodiat animam meam
in vitam æternam, A-
men.

154. Quod ore sum-
psimus, Domine, pura
mente capiamus: & de
munere temporali fiat
nobis remedium sem-
piternum.

155. Corpus tuum
Domine, quod sumpsi,
& Sanguis, quem po-
tavi, adhæreat visce-
ri-

Crucis cum Calice, dicit:
Sanguis Domini &c. &
manu sinistra supponens pa-
tenam Calicis, stans reve-
renter, sumit totum San-
guinem cum particula in
Calice posita, non inconcin-
nè reclinando, & gyrando
caput. Calicem, post sum-
ptum S. Sanguinem sæpius
labere juxta tradita hic
p. 2. tit. 27. n. 1. aut ad col-
ligendas guttas, elatum in
sublime, super patenam e-
vertere, indecorum est.
Gerlac. p. 2. tit. 10. §. 28.

154. Sumpto S. Sangui-
ne dicit secretò: Quod o-
re sumpsimus. Et super
Altare (nisi Ministri par-
va statura aliud exigat)
porrigit Calicem, Ministrò
in cornu Epistole vinum
infundente, quò se purifi-
cat, supponens iterum pa-
tenam Calici.

155. Deinde vinò, &
aquâ, interim dicens: Cor-
pus tuum &c. (manens in
medio Altaris, non ac-

tribus meis, & præsta :
 ut in me non remaneat
 scelestum macula, quem
 pura, & Sancta refece-
 runt Sacramenta. Qui
 vivis, & regnas in sæcu-
 la sæculorum.

cedens ad cornu Epistola,
 juxta Gerlac. & Arnau-
 dum. aut certè in abita &
 reditu, faciens competen-
 tem reverentiam vel Cruci,
 vel Sacramento) abluit
 pollices, & indices super
 Calicem (non jam super
 Altare, ex præscripto, por-
 rigendum) quem tamen ;
 facta ablutione, in corpo-
 rali, non procul à purifi-
 catorio (quò mox abstergit
 digitos) locare, videtur
 esse decentius (Per se au-
 tem loquendo non peccat,
 qui vel solâ aquâ, vel solò
 vinò digitos abluit. P. Go-
 bat. tr. 3. n. 853.) cavend-
 um verò est, ut nè defluen-
 tes guttae, vel ex digitis,
 vel pede Calicis, si quibâs
 fortè aspersus fuerit, corpo-
 rale commaculent. Gerla-
 cus l. c. 33. Neque etiam
 pes Calicis, si conspersus sit,
 purificatoriò, ad solos usus
 Sacerdos adhibend. sed aliò
 linteò tergendus erit.

Observanda, in Commu-

156. Amen.

157. Ecce Virgo concipiet, &c.

158.

nione populi, alibi nota sunt.

156. Ablutionem sumit, sinistra, supponens purificatorium Calici, & extergit os, & Calicem purificatorium; quò factò, purificatorium extendit super Calicem, & desuper patenam, ac super patenam parvam pallam, & cooperit Calicem velò, ac utràque manus adhibitâ, sinistra ad nodum, dextrâ super Calicem removet eum in sinistrum latus, ut plicari queat corporale: tum dextra manu recipitur bursa, qua post insertum corporale, itâ Calici imponitur, ut ejus apertura antrorsum, non ad latus, respiciat, deinde acceptam denud circa nodum, sinistra manu Calicem, dextrâ desuper positâ, collocat in medio Altaris, & velum aptat, ut, sicuti in principio Missæ, totus Calix lateat.

157. Faciat Cruci profundam reverentiam, & à me-

medio ad cornu Epistole
accedens, stans, manibus
junctis, legit Communionē :
Ecce Virgo &c. quā lectā
junctis iterum manibus an-
te pectus vadit ad medium
Altaris, & eō osculatō, ver-
tit se ad populum à manu
sinistra ad dextram.

158. Dominus vobis-
cum.

158. Dicit : Dominus
&c. & per eandem viam
redit ad librum.

159. Oremus. Gra-
tiam tuam, &c.

159. Dicit Oremus : &
ut suprā Orationes eōdem
numerō & modō, uti dictæ
sunt collectæ.

160. Sæcula sæculo-
rum.

160. Claudit librum, &
jungens manus ante pectus,
revertitur ad medium Al-
taris, eoque osculatō.

161. Dominus vobis-
cum.

161. Vertit se ut suprā :
& dicit : Dominus vobis-
cum : quō dictō stans jun-
junctis manibus versūs po-
pulum.

162. Ite Missa est,
Vel.

162. Dicit : si dicendū
est, Ite : & per eandem
viam revertitur ad Altare.
Si verò non sit dicendum,
revertitur eōdem modō per

N 5 163.

163. **Benedicamus**
Domino.

164. **Requiescant in**
pace.

eandem viam ad medium
Altaris.

163. Ubi stans versùs
illud iunctis ad pectus ma-
nibus dicit : Benedica-
mus.

164. In Missis defun-
ctorum eodè modò stans
versùs Altare dicit : Re-
quiescant.

In Quadragesima au-
tem à feria 4. Cinerum
usque ad feriam 4. majo-
ris hebdomadæ, in feriali
Officio, postquam Celebrans
dixit orationes post Com-
munionem cum suis solitis
conclusionibus antequam di-
cat : Dominus vobiscum
stans in eodem loco ante
librum dicit : Oremus :
Humiliate capita vestra
DEO. Caput inclinans
Cruci, & extensis manibus
subjungit eadem voce, Ora-
tionem super populum
ibidem positam : quâ finitâ
osculatur Altare, & ver-
tens se ad populum dicit :
Dominus vobiscum, &

165. *alia ut suprâ.*

165. Placeat tibi Sancta Trinitas obsequium servitutis meæ, & præsta : ut Sacrificium, quod oculis tuæ Majestatis indignus obtuli, tibi sit acceptabile, mihi que & omnibus, pro quibus illud obtuli, sit, te miserante, propitiabile, Per Christum Dominum nostrum. 166. Amen.

Benedicat vos omnipotens 167. DEUS.

168. Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, Amen.

169. Dominus vobiscum.

170. Ini-

165. Ante medium Altaris junctis manibus super eo, & capite inclinato dicit secretò : Placeat &c.

166. Osculatur Altare, & elevatis oculis extendens, elevans, & jungens manus : Benedicat.

167. Cruci inclinatur caput, & versus ad populum, semel tantum benedicens etiam in Missis solemnibus.

168. Prosequitur : Pater & Filius, &c. vertens se dextrorsum, ad cornu Evangelii, si non proster Venerabile.

In Missis defunctorum omittitur Benedictio, & dictò Placeat, osculatur Altare, & statim.

169. Accedit ad cornu Evangelii dicens : Dominus &c.

170. Initium S. Evangelii secundum Joannem. In principio erat &c.

171. ET VERBUM CARO FACTUM EST.

Minister. DEO gratias.

170. Signat Altare (secundum tantum, si Venerabile non prostat) vel librum, & secundum ut supra in Evangelio imo.

171. Genuflectit, & si prostat Venerabile, pariter versus illud, alias versus cornu Evangelii.

Finito Evangelio, rediens ad medium Altaris faciat competentem vel Cruci, vel SS. Sacramento ibidem reverentiam, & disposito Calice, eum accipiens infra infimum gradum Altaris descendit, & vel profunde se Cruci iterum inclinat, aut coram SS. Sacramento genuflectit, descendensque ab Altari Sacristiam versus pro gratiarum actione dicit: Hom. Trium puerorum, &c.

Orationes dicendæ, cum Sacerdos induitur Sacerdotalibus paramentis.

Cum lavat manus, dicat:

DA, Domine virtutem manibus meis: ad abstergendam omnem maculam: ut sine pollutione mentis, & corporis valeam tibi servire.

Ad amictum, dum ponitur super caput, dicat:

IMpone Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursus.

Ad Albam, cum eâ induitur.

Déalba me Domine, & munda cor meum: ut in sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar sempiternis.

Ad

Ad Cingulum, dum se cingit.

PRacinge me, Domine, cingulò puritatis, & extingue in lumbis meis humorem libidinis: ut in me maneat virtus continentix, & castitatis.

Ad manipulum, dum imponitur brachio sinistro.

Merear Domine, portare manipulum fletûs, & doloris: ut cum exultatione recipiam mercedem laboris.

Ad Stolam, dum imponitur collo:

Redde mihi Domine, Stolam immortalitatis, quam perdi in prævaricatione primi Parentis: & quamvis indignus accedo ad tuum Sacrum Mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.

Ad Casulam, dum assumitur

Domine, qui dixisti: jugum meum suave est, & onus meum leve: fac, ut istud portare sic valeam, quòd consequar tuam gratiam, Amen.

ME-

MEMORIALE
 Brevi facilique methodo
 SACERDOTIS BONI
 MUNUS
 COMPREHENDENS.

§. 1.

De fine, & Instrumentis Sacerdotis.

FINIS.

- D**EI honorem querere,
 Ut magis dilatetur. *a.*
 Se ipsum non negligere,
 Ut anima salvetur. *b.*
 Et proximum perficere,
 Ut charitas servetur. *c.*

a. Nam de Sacerdote quoque dicit DEUS : *Quonia*
vas electionis est mihi iste, ut portet Nomen meum coram gen
tibus, & Regibus, & Filiis Israël. Act. 9. b. Quid eni
prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ verò su
detrimentum patiatur? Matth: 16. c. Hinc quippe oritu
 summa dignitas Sacerdotis, cum teste D. Dionysio d
 Cœl. Hier. c. 3. *Omnium Divinorum Divinissimum sit*
cooperari DEO in salutem animarum.

Instrumenta Sacerdotis.

- Sufficiens scientia,
 Ad manus adimplendum. *a.*
 Major longè prudentia,
 Ad rectè procedendum. *b.*
 Et summa Sanctimonia. *c.*
 Ad fructum faciendum. *d.*

a. Nè audiat illud Osee c. 4. *Tu repulisti scientiam & ego repellam te , nè Sacerdotiò fungaris mihi.* b. Juxta illud Christi , Matth. 10. *Ecce ego mitto vos , sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes , sicut serpentes.* c. Ut impleat illud DEI monitum : *Sancti estote , quia ego Sanctus sum Dominus DEUS vester.* Levit. 19. d. Sic enim velut PALMES , conjungitur cum Christo velut VITE , & sperare potest impletum iri , quod idem Christus dixit : *Qui manet in me , & ego in eo , hic fers fructum multum.* Joann: 15.

§. 2. **Observanda erga Superiores Personas.**

Erga DEUM.

Fides viva.	a.
Spes firma.	b.
Charitas perfecta.	c.

a. Quâ vivaciter credat DEUM (qui est ipse *Via Veritas , & Vita.* Joann. 14.) non nisi verissima revelantem , omnia bona eminentissimò modò continentem (juxta illud Moyfi dictum : *Ego ostendam omne bonum tibi* Exod. 33.) ubique , & in omnibus existentem (in ipso enim vivimus , movemur , & sumus. Act. 17.) ut studeat ambulare coram DEO , memineritque semper illius dicti Christi : *Quamdiu fecistis uni ex minimis meis , mihi fecistis :* Matth. 25. b. Quâ firmiter speret , copiosum gratiæ auxilium , felicem operum successum , & copiosum laborum præmium. c. Agendo , & patiendi , quæ vult DEUS , quomodo vult , & quia vult. Omne tulit punctum , patitur qui semper , agitque. Quæ vult , quòve modò vult DEUS & quia vult. *Domine doce me , (semper) facere voluntatem tuam.* Ps. 42.

Erga Christum.

Charitas tenerrima ,	
Propter Redemptionem.	a.
Gratitudo maxima ,	
Propter vocationem.	b.

Imie

Imitatio studiosissima,

Propter perfectionem. c.

a. Hoc enim beneficium, teste S. Bernardo, amorem nostrum omnino sibi vendicat, devotionem nostram blandius allicit: justius exigit, arctius stringit, & vehementer afficit. b. Quam præstabit, si Christum sibi dicentem imaginetur, & exaudiat: *Obsecro vos ego vinctus in Domino* (imò mortuus pro vobis) *ut dignè ambuletis vocatione, quâ vocati estis.* Eph. 4. *Satagentes, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis.* 2 Petr. 1. c. Ideo enim exemplum dedit nobis, ut, quemadmodum ipse fecit, ita & nos faciamus. Joan. 13.

Erga Beatam Virginem, & Celites.

Æstimatio magna, a.

Propter meritorum præstantiam.

Veneratio constans, b.

Propter gloriæ excellentiam.

Fiducia maxima, c.

Propter patrocinii potentiam.

a. *Nimis enim honorificati sunt amici tui DEUS.* Ps. 138.

b. Ea maximè, quam sequens versus indicat:

Sanctorum est cultus pulcherrimus, optima vita.

c. *Quid enim sub tantis Custodibus (& Patronis) timeamus, aut diffidamus? Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt.* S. Bern. in Psalm. *Qui habitat.*

Erga Ecclesiam.

Insignis honoratio, a.

Per vitæ sanctitatem.

Filialis subjectio, b.

Per Officii fidelitatem.

Fortis propugnatio, c.

Per doctrinæ potestatem.

a. *Juxta illud Tobix c. 4. Honorem habebis Matri tuæ omnibus diebus vitæ tuæ.* b. *Conformiter illi monito: Esto fidelis, usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.*

Apoc.

Apoc. 4. c. *Scientes, quoniam in defensionem Evangelii positi sumus.* Philipp. 1.

Erga Episcopos, aliósque Superiores.

- Summa reverentia,
- Quia DEI Vicarii. a.
- Charitas ingenua,
- Quia Patres piissimi. b.
- Obedientia promptissima,
- Quia Pastores optimi. c.

a. Juxta illud Luc. 10. *Qui vos spernit, me spernit.* b. Nam in Christo JESU per Evangelium illi nos genuerunt. 1. Cor. 4. c. Hortante S. Paulo Hebr. 13. *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes.*

Erga Magnates.

- Honoris justæ oblatio,
- Propter Statûs eminentiam. a.
- Favoris conservatio,
- Propter virium potentiam. b.
- Locutionis cautio,
- Propter periculi præsentiam. c.

a. Juxta illud D. Petri 1. c. 2. *DEUM timete, Regem honorificate.* b. Nam, ut sapienter quidam monuit: ad Magnates, velut ad ignem, nec propinquè nimis accedendum, nè nimirum accendamus & elevemur inconstantibus favoribus; nec procul nimis discedendum, nè frigeamus defectu beneficiorum ab ipsis conferendorum. c. Hinc ipse DEUS monuit. Exod. 22. *Principem populi tui non maledices.*

§. 3. *Observanda erga Æquales.*

Erga alios Sacerdotes.

- Concordia in affectu,
- Propter vinculum Fraternitatis. a.

Reverentia in colloquio,
 Propter meritum Dignitatis. b.
 Promptitudo in obsequio,
 Propter titulum Aequalitatis. c.

a. Ut sicut olim primorum Christianorum, ita nunc Sacerdotum sit *cor unum, & anima una.* Act. 4. b. Juxta Eccles. 6. monitum: *In multitudine Presbyterorum prudentium sta, & sapientia illorum ex corde conjungere, ut omnem sapientiam DEI possis audire.* c. *Quod enim vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Matth. 7.

Erga Benefactores.

Beneficii agnitio,
 Per dignam æstimationem. a.
 Gratiarum actio;
 Per crebram prædicationem. b.
 Vicissitudinis exhibitio,
 Per obsequiorum delationem. c.

a. Nam optima beneficiorum custos est, ipsa memoria beneficiorum, & perpetua confessio gratiarum; juxta S. Chrysoft: hom. 25. in Matth. b. *Invitat quippe ad magna, qui gratanter suscepit modica; & spem de futuris recepit, qui transacta beneficia recognoscit.* Cassiod. Epist. 4. c. *Imitari enim agros fertiles nos oportet, qui multò plus reddunt, quam acceperint.* Senec. in Epist.

Erga Inimicos.

Injuriae condonatio,
 Per Divinam dilectionem. a.
 Orationis oblatio,
 Per ignorantiae prætensionem. b.
 Amoris conciliatio,
 Per beneficiorum collationem. c.

a. Ut impleatur Christi mandatum. Matth. 5. *Diligite inimicos vestros, & benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos, ut sicut filii Patris vestri, qui in cælis est.* b. *Dicendo cum Christo: Pater, dimitte illis, non enim sciunt, quid faci-*

unt : Luc. 23. c. Hortante Apostolo Rom. 12. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi, hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus.

Erga Vicinos, alióque non subjectos.

Pacis conservatio,

Propter cõmunem consolationem. a.

Jurium conservatio,

Propter justitiæ defensionem. b.

Auxilii oblatio,

Propter amoris obligationem. c.

a. Ut monet Apostolus Rom. 12. Quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes: b. Qui enim sequitur justitiam, & misericordiam, invenit vitam, justitiam, gratiam. Prov. 21. c. Nam quã mensurã mensi fueritis, eãdem remetietur vobis. Luc. 6.

Erga Mulieres.

Rarissima aspectio,

Propter castimonix conservationem. a.

Brevissima collocutio,

Propter publicam ædificationem. b.

Cautissima conservatio,

Propter lapsus devitationem. c.

a. Memento quoniam malus est oculus nequam, Eccl. 31. Et quod, qui annuit oculo, dabit dolorem. Prov. 10. b. Quia per levia verba venit ad pessima facta, ut sapienter dixit Trithemius. c. Quia nec Davide sanctior, nec Sansone fortior, nec Salomone sapientior es, S. Hieron.

Erga Pauperes, & Miseros.

Svavis allocutio,

Ad causandam consolationem. a.

Christiana compassio,

Ad demonstrandam dilectionem. b.

Amorosa subventio,

Ad faciendam dilectionem. c.

a. Si enim lingua gratiosa eucharis in bono homine a-

bundat, juxta Eccl. c. 6. quidni multò magis in Sa-
cerdote? *b.* Quia teste S. Gregorio in Moral. *plus est,*
compari ex corde, quàm dare: quia quisquis indigenti perfe-
ctè comparitur, minùs estimat omne, quod dat; exteriora lar-
giens, quod est extra se ipsum, dat; qui autem fletum, &
compassionem proximo tribuit, ei etiam aliquid de semetipso
tradit. *c.* Sequens S. Tobix consiliùm c. 4. *Quomòdò*
potueris, ità esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundan-
ter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter im-
partiri stude.

Erga Hospites.

Benevola exceptio,	
Propter hospitalitatem.	<i>a.</i>
Liberalis tractatio,	
Propter charitatem.	<i>b.</i>
Jucunda conversatio,	
Propter hilaritatem.	<i>c.</i>

a. Juxta illud Apostoli Hebr. 13. *Charitas fraterni-*
tatis maneat in vobis, & hospitalitatem nolite oblivisci, b.
Ut audire quondam cum solatio mereatur: Hospes e-
ram, & collegistis me. Matth. 25. c. Hortante Ecclesi-
astico c. 35. *In omni dato hilarem fac vultum: hilarem*
quippè datorem non DEUS tantùm, sed & homines
diligunt.

Erga Defunctos.

Celeberrima recordatio,	
Propter gratix societatem.	<i>a.</i>
Tenerrima commiseratio,	
Propter pœnæ acerbiteriam.	<i>b.</i>
Celerrima subventio,	
Propter auxilii necessitatem.	<i>c.</i>

a. Hinc ad Sacerdotes præcipuè clamant: *Miseremi-*
ni mei, miseremini mei, saltèm vos amici mei, quia manus
Domini tetigit me. Job. 19. b. Quia teste S. Augustino
in Ps. 37. *ignis ille, etiam non sit æternus mirò tamen*
mo-

modò gravis est, supràque omnem pœnam, quam homo unquam passus est in hac vita, vel pati potest. c. Si enim, dum cadit asinus, omnes eum sublevare festinant: & dum porcus cadit, omnes alii porci accurrunt, an non, dum clamat inter tormenta Fidelis celerius subveniendum erit? S. August. serm. 44. ad FF. in Eremito.

§. 4. Observanda erga inferiores.

Erga Parochianos.

Amor Universalis,	
Propter causæ similitudinem.	a.
Zelus prudens,	
Propter officii amplitudinem.	b.
Vita exemplaris.	c.
Propter svasionis aptitudinem.	d.

a. Juxta illud S. Jacobi c. 2. *Notite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri JESU Christi gloriæ.* b. *Quia Sacerdos est fidelis ille servus, & prudens, quem Dominus super familiam suam constituit?* Matth. 24. c. *Ut ad imitationem Magistri sui incipiat facere & docere.* d. *Quia illa vox libentiùs Auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat, quia loquendo imperat, ostendendo adjuvat, ut fiat.* Ut bene S. Gregor. in Pastor. p. 2. c. 3. dicit.

Erga Domesticos.

Impera disertè negotium,	
Propter infirmitatem.	a.
Exige mansuetè supplicium,	
Propter charitatem.	b.
Redde fideliter præmium,	
Propter æquitatem.	c.

a. *Quia, ut sapienter quidam dixit: mortalium vires, ut plurimum debiles, fervoris, & laboris excessu franguntur: exilium continuatione roboratur.* b. *Nam ut S. Prosper l. 2. de vit. contemplat. ait: Le-*

vires castigatus exhibet reverentiam castiganti, asperitate autem
 & increpatione nimia offensus, neque increpationem recipit, nec
 salutem. c. Quia dignus est operarius mercede sua. 1. Tit. 5.

§. 5. Observanda erga se ipsum.

Erga suam personam.

- Cura Oeconomizæ sobria,
 Propter majorem ædificationem. a.
- Cura corporis moderata,
 Propter faciliorem operationem. b.
- Cura animæ præcipua,
 Propter potiorem æstimationem. c.

a. Quia ut rectè Petrus Bleiensis ait: Vacuum à sæcu-
 laribus oportet esse animum, Divinæ servitutis obsequio dedi-
 catum. Magnis addictus es, noli minimis occupari; minima,
 & vilia sunt, quæcunque ad sæculi quæstus, & non lucra per-
 tinent animarum. b. Unde S. Hieronymus bene monet:
 Ex vilissimis etiam cibus vitanda est satietas; nihil enim ita
 obruit animum, ut venier plenus, & exæstuans. c. Si enim
 animam negligamus, nec corpus salvare poterimus. inquit re-
 ctè S. Chrysostomus. Qui ergo ordinem servat, & quod
 primum est, colit; etiamsi negligat, quod secundum est; per
 primi salutem, salvabitur, & secundum.

Erga vocationem.

- Magna æstimatio,
 Propter dignitatis eminentiam. a.
- Perfecta cognitio,
 Propter muneris exigentiam. b.
- Studiose executio,
 Propter præmii excellentiam. c.

a. Quam clarè sequenti sententiâ Cassiodorus, in Cat.
 Mundi expressit: Sacerdos Dei si altitudinem cæli contempleris,
 altior es: si pulchritudinem solis, & lunæ, pulchrior es: si dis-
 cretionem Angelorum discretior es: si omnium Dominorum subli-
 mitatem, sublimior es: solo Creatore tuo inferior es: b. Si
 enim, ut S. Leo loquitur, in aliis vix tolerabilis viderur
 Insci-

inſcitia, (eorum, quæ ad officium pertinent) quomodo excuſari poterit in eo, qui Magiſtrum infantium, & Doctorem inſipientium proſitetur; ignorans utique ignorabitur, imò & multos ignorare faciet, & ignorari. c. Nè audiat, quod miles ignavus Alexandri nomen gerens, à Rege Alexandro audire debuit: Aut Nomen Alexandri depone, aut Alexandro digna gere.

Erga media.

Studium orationis avidiſſimum,

Ad obtinendam gratiam. a.

Studium mortificationis continuum,

Ad purificandam conſcientiam. b.

Studium humilitatis neceſſarium,

Ad cavendam vanam gloriam. c.

a. Nam ut bene S. Auguſtinus in homil. ait: Rectè novit vivere, qui rectè novit orare. b. Qui enim Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum concupiſcentiis ſuis. Gal. 5. c. Quia perit omne, quod agitur, ſi non in humilitate cuſtoditur. S. Greg.

Erga Officium.

Exacta diligentia,

Ob muneris dignitatem. a.

Reflexa experientia,

Ob operationis facilitatem. b.

Invicta conſtantia,

Ob operationis neceſſitatem. c.

a. Juxta monitum Eccleſiaſtici c. 33. In omni opere tuo præcellens eſto. b. Quia juxta proverbium: Experientia eſt optima Magiſtra rerum. c. Quia in caſum bonum agitur, ſi ante terminum deſeratur. S. Gregor. l. 1. Moral.

Erga Executionem.

Pura intentio,

Ad augendum meritum. a.

Studioſa operatio,

Ad implendum officium. b.

Generosa resignatio ,

Ad tranquillandum animum. c.

a. Juxta consilium S. Pauli 1. Cor. 10. *Sive manducatis , sive bibitis , sive aliud quid facitis , omnia in gloriam DEI facite :* b. Ut dicere possit suò modò cum David 1. Paral. 29. *Totis viribus præparavi impensas domûs DEI me , seu actionem hanc , vel illam ; non enim homini præparatur , sed DEO.* c. *Quia si DEUS est causa illius , quod quæris , contentus eris , quomodocunque eveniat.* Thom. Kem.

Erga Incitamenta.

Crede DEI præsentiam ,

Quia summus spectator est. a.

Spera promissam Gloriam ,

Quia summum præmium est. b.

Ama tui victoriam ,

Quia summum imperium est. c.

a. *Quidni etiã potiore jure dicat Sacerdos , quã Epicurus ; Hec ego von multis , sed tibi ; satis enim magnum alter alteri theatrum sumus ?* b. Juxta ipsius DEI testimonium : *Ego eko merces tua magna nimis.* Gen. 15. c. *Nam imperare sibi ; maximum imperium est , ut jam olim sapientes pronuntiãrunt.*

Erga Pericula.

Degusta vinum modicè ,

Ob vitandum scandalum. a.

Age cum fæminis Angelicè ,

Ob cavendum periculum. b.

Tracta pecuniam cautè ,

Ob fagiendum vitium. c.

a. Juxta S. Pauli consilium Timotheo 1. c. 5. *datum : Modicò vinò utere propter stomachum tuum , & frequentes infirmitates tuas.* b. Itã S. Cyprian. de singul. Cleric. dum ait : *Sic agite , ut semper in Clericis Ecclesiæ Senatus candidus constet , severitas in verbis circa feminas vigeat , auctoritas polleat , vigor teneatur , gravitas veneretur.* c. *Quia Demone*
gra-

gravior est pecuniarum cupiditas, teste S. Chrystomo Homil. 64. in cap. 12. Joan. quâ multi magis persuasi sunt, quàm Ethnici ab Idolis, quibus non omnia parent, huic verò omnia, & quodcumque faciendum suggerit, obsequitur.

Erga Redditus.

Moderata procuratio,
Secundùm necessitatem. a.

Studioſa conservatio,
Secundùm æquitatem. b.

Recta dispensatio,
Secundùm pietatem. c.

a. Ità S. Paulus 1. Tim. 5. Habentes alimenta, & quibûs regamur, his contenti simus. b. Quia Patrimonia pauperum, sunt facultates Ecclesiarum. teste S. Bernardo. c. Juxta Luc. 11. Quis putas est fidelis dispensator, & prudens? & : beatus ille servus, quem, cùm venerit Dominus, invenerit sic facientem.

§. 6. Observanda circa actiones quotidianas.

De Tempore Matutino.

Surge manè velociter,
Svadente æquitate. a.

Vestire clericaliter,
Svadente honestate. b.

Offer preces hilariter,
Svadente pietate. c.

a. Juxta monitum Ecclesiastici cap. 32. Horâ surgendi nè te frices. b. Ut ipso vestitu ostendat se consilium S. Pauli secutum; Induimini Dominum nostrum JESUM Christum, ad Rom. 13. c. Ità Salomon Prov. 3. Honora Dominum de tua substantia, & de primitiis frugum tuarum, & abundabunt horrea tua frumentò, & vinò torcularia redundabunt.

De Meditatione.

Sit præparata optimè,
Ad congruum affectum. a.

Sit absoluta integrè,
Ad solidum profectum. *b.*

Sit ordinata practicè,
Ad plurimum effectum. *c.*

- a.* Juxta illud Ecclesiastici c. 18. *Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo, qui tentat DEUM.*
b. Ut experiatur, quod David Psalm. 38. dixit: *Concaluit cor meum intrà me, & in meditatione mea exardescet ignis.*
c. Quia teste Cassiod. super Psalm. 16. *Illius est perfecta oratio, cujus & causa clamat, & lingua, & actus, & vita.*

De Oratione vocali.

Sit humilis, & reverens,
Quoad corporis dispositionem. *a.*

Sit prudens, atque diligens,
Quoad mentis attentionem. *b.*

Sit ardens, atque permanens,
Quoad affectûs intentionem. *c.*

- a.* Quia humilium & mansuetorum semper DEO placuit deprecatio. Judith. c. 5. *b.* Quid enim prodest strepitus labiorum, ubi cor est mutum? Neque enim verba deprecantis DEUS attendit, sed orantis cor aspicit. Isid. de sum. bono l. 3. c. 8. *c.* Nam virtutis pondus oratio non habet, quam nequam perseverantia continui amoris tenet. Veraciter orare est amoris in compunctione gemitus, & non composita verba resonare. S. Gregor. in Mor.

De Mensa.

Præmitte Benedicite,
Ut pius agnoscaris. *a.*

Quod sumis, sume modicè.
Ut finem consequaris., *b.*

Perolve grates impigrè,
Ut sæpius pascaris. *c.*

- a.* Quia mensa ab oratione sumens initium, & in orationem desinens nunquam deficiet Juxta S. Chrysoft. *b.* Ità Ezech. syadens c. 4. *Cibus tuus, quò vesceris, erit in pondere.* *c.* Juxta

ta Moyſis conſilium Deut. 8. datum : Cùm eōmederis ,
 & ſatiatus fueris , benedicas Domino tuo.

De Recreatione.

- Post menſam curas abjice ,
 Nè fixa mens gravetur. a.
 Aptam quietem elige ,
 Nè corpus enervetur. b.
 Honeſta verba loquere ,
 Nè ſpiritus laxetur. c.

a. Nam ſicut nimia frangit arcum intentio, ità neglecta ani-
 mum enervat remiſſio, ut habet commune adagium. b. Si enim
 ſecundùm corpus, ut jumentum facti ſumus apud Deum, teſte
 S. David Pfalm. 72. Quidni ſua quoque jumento huic ad re-
 parandas vires viciffitudo, ac quies concedatur? c. Sicut enim
 fornax citò calorem perdit, ſi apertò oſtiò frigidò aëri conce-
 datur aditus; ità facile devotionis evaneſcit ſpiritus, ſi oſtium
 lingvæ per diſſoluta colloquia laxetur. S. Bern.

De Converſatione cum Externis.

- Sit ſancta converſatio ,
 Ut Clericus pateris. a.
 Æqualis fit dilectio ,
 Ut nullum aſperneris. b.
 Sit efficax locutio ,
 Ut plurimos lucreris. c.

a. Nam quoties loqueris, toties ſcito, te moram tuo-
 rum chirographū aliis exhibere, juxta illud; loquere, ut
 videam te. Wido. b. Decet enim æqualem eſſe men-
 ſuram affectionis, ubi par eſt cauſa dilectionis. c. Quod
 fiet, ſi ſermo antè, quàm referatur, librà juſtitiæ examinetur,
 ut ſit gravitas in ſenſu, in ſermone pondus & in verbis mo-
 dus. S. Ambroſ. 1. Offic. c. 2.

De Viſitatione Ægrotum.

- Hos viſita velociter ,
 Pro obligatione. a.
 Alloquere ſvaviter ,
 Pro conſolatione. b.

Hortare efficaciter,

Pro confortatione. c.

a. Ad exemplum Christi dicentis: *Veniam, & curabo eum.* Matth. 8. b. *Qui dulcis est eloquiò, commendatorem reddit doctrinam. Favus mellis, verba composita.* Proverbiorum 16. c. *Ut medicinam, quam corpori ægro afferre non potest, suppleat per animum salubriter confortatum.*

De Confessione audienda.

Exacta audientia,

De peccatis admissis. a.

Severa reticentia,

De Secretis commissis. b.

Discreta pœnitentia,

De delictis remissis. c.

a. *Quia nescit justitiam observare sententiæ, qui non studuit perfectam habere notitiam causæ.* b. *Juxta illud Ecclesiastici c. 10. Audisti verbum adversum proximum tuum? (pœnitentis contra se ipsum) commoriatur in te, fides, quoniam non te disumpet.* c. *Hic enim vel maxime implere debet illud Christi: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis. Tollite jugum meum super vos. Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Matth 11.

De Consione.

Apposita sit, a. & solida, b.

Quoad materiæ inventionem,

Excocta bene, c. & fervida,

Quoad formæ dispositionem. d.

Decore multò prædita,

Quoad ipsam elocutionem. e.

a. *Nè dum parvis sublimia, & non profutura prædicat, se magis curet ostendere, quam auditoribus prodesse.* S. Gregor. b. *Ut jure usurpare possit illa verba: Audi filii verba mea, verba suavissima, & omnem Philosophorum, & Sapientiam hujus mundi scientiam excedentia. Verba mea spiritus, & vita sunt.* Thom. Kemp. l. 3. c. 13. c. *Alioqui, qui ascendit sine labore, descendit sine honore.* d. *Non enim secta-*

ri debet lenocinia Rhetorum, sed veritates Piscatorum sermo
meus (debet dicere posse cum S. Paulo 1. Corinth. 2.)
& prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ ver-
bis, sed in ostensione spiritus, & virtutis. e. Quia quod pa-
tina cibo, hoc elocutio verbo DEI præstat: alteru-
trum horum fastiditur, si illorum alterutrum fordescat.

De Catechesi.

Hanc magni semper æstima,
Ut par est æstimari. a.
Crebrò tuis deprædica,
Ut par est commendari. b.
Summa cum cura explica,
Ut par est observari. c.

a. Quia Adolefcens juxta viam suam (à Catechista osten-
sam) etiam cum senuerit, non recedet ab ea. Prov. 22. b.
Usurpans illud Christi: Sinite parvulos venire ad me, &
nè prohibueritis eos. Marci 10. c. Nè justè audiat querelam
illam: Parvuli petunt panem, & non est, qui frangat eis. Thr. 4.

De Somno.

Somni quietem excipe,
Ut brevi moriturus. a.
Arcana mentis discute,
Ut Judicem passurus. b.
DEI favores recole,
Ut plures percepturus. c.

a. Juxta illud Lucæ 12. Hac nocte animam tuam repe-
tent à te, & quæ parasti, cujus erunt? b. Si enim nosmetip-
sos dijudicaremus, non utique judicaremur. 1. Cor. 11.
c. Nam jùgiter sibi subvenire facit, cui collatum benefici-
um ob oculos semper assistit. Cassiod. super Psalm. Quo-
niam miseric. Inspice, & fac secundum exemplar, quod
tibi monstratum est. Exod. 75. Quod non intelligis, dum
legis, cognosces in die visitationis. Thom. Kemp.

lib. 3. c. 3.

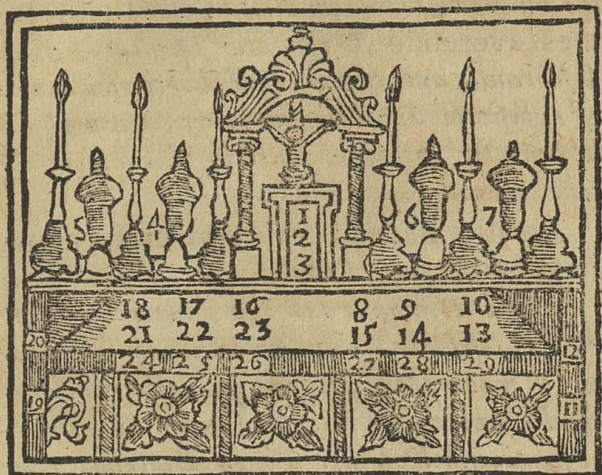
M O D U S

Incensationis Altarium.

Sacerdos factâ Cruci profundâ reverentiâ, eam ter incensat, nihil dicens: & factâ iterum Cruci reverentiâ, incensat Altare, ter ducens thuribulum æquali distantia, prout distribuuntur candelabra, à medio ejus usque ad Cornu Epistolæ: ubi demissa manu, thurificat illius postremam partem inferiorem, mox superiorem bis ductô thuribulô, & conversus ad Altare, elevans manum incensat ejus planitiem, seu mensam in parte anteriori, ter ducens thuribulum usque ad medium: ubi factâ Cruci reverentiâ, procedendo thurificat aliud latus Altaris triplici ductu usque ad Cornu Evangelii, & pariter incensatâ inferiori & superiori parte ipsius cornu Evangelii, duplici ductu adhuc stans ibidem, elevans thuribulum ter incensat superiorem tabula partem versùs medium Altaris, ut fecit in cornu Epistolæ; deinde manu aliquanùm demissa incensat anteriorem ejus partem, seu frontem, ter ducens thuribulum dum procedit à cornu Evangelii usque ad medium Altaris: & factâ Cruci reverentiâ, incensat similiter triplici ductu reliquam partem anteriorem usque ad cornu Epistolæ.

Si verò in Altari fuerint Reliquiæ seu Imagines (id est statuas) Sanctorum, incensata Cruce, & factâ ei reverentiâ, antequam discedat à medio Altaris, primùm incensat eas, quæ à dextris sunt, id est, à parte Evangelii propè Crucem bis ducens thuribulum, & iterum factâ Cruci reverentiâ, similiter incensat bis alias, quæ sunt à sinistris, hoc est, à parte Epistolæ, deinde prosequitur incensationem Altaris, ut supra, ter ducens thuribulum in unoquoque latere, etiamsi in eo essent plures Reliquiæ vel Imagines, seu etiam plura vel pauciora candelabra. Ita Cav. p. 117.

ORDO
INCENSATIONIS ALTARIS.

Si verò sit expositum Sanctissimum Sacramentum, pro
Cruce (qua adesse ~~non~~ debet) incensatur Sanctissimum
Sacramentum à Sacerdote super altiorem Altaris gra-
dum cum Ministris genuflexo. Accedens ad medium Al-
taris, & recedens à medio vel transiens ante medium sem-
per genuflectit Sacerdos dextrò genù. Idem Gav. p. 186.

Orationes & Ordo Incensationum

In Missa Solemni

Ex Missali & Gavant.

Celebrans dictò : Oramus te Domine, &
osculatò Altari ponit incensum in thuribu-

lum, ministrante Diacono Naviculam, & Thuriferario thuribulum. Diaconus parùm inclinatus versus Celebrantem dicit: Benedicite Patres Reverende, & osculatur cochlear & manū Celebrantis ante & post; (nihil verò osculatur, si est expositum Sanctissimum Sacramentum) Celebrans ter incensum ponit in thuribulum dicens interim.

Ab illo Benedicaris, in cuius honore cremaberis, Amen.

Postea Diaconus dat thuribulum Celebranti, osculata prius catenularum summitate, & manu illius dextra; qui factā Crucem profundā reverentiā: incensat Crucem & Altare, ut supra, nihil dicens. Postea Diaconus recepto thuribulo à Celebrante, incenset illum tantum. Deinde Celebrans dicto Evangelio, (quod in fine non osculatur) imponit incensum in thuribulum, & benedicit: Ab illo. ut supra: Diaconus verò genuflexus ante Altare manibus junctis dicit.

Munda cor meum, ac labia mea, omnipotens DEUS, qui labia Isaiaë Prophetæ calculo mundasti ignito: ita me tua grata miseratione dignare mundare, ut

Sau-

Sanctum Evangelium tuum dignè valeam
nuntiare. Per Christum.

*Postea petit Benedictionem à Celebrante di-
cens : Jube Domne benedicere.*

Celebrans respondet.

Dominus sit in corde tuo, & in labiis tu-
is: ut dignè & competenter annunties
Evangelium suum: In Nomine Patris, &
Filii, & Spiritus Sancti, Amen.

*Finitò Evangelio Subdiaconus defert librum
Celebranti, qui osculatur Evangelium, dicens :*

*Per Evangelica dicta, deleantur nostra
delicta. Et incensatur à Diacono.*

*Tandem dictò : Veni Sanctificator. Cele-
brans benedicit incensum ! dicens :*

Per Intercessionem beati Michaëlis Arch-
angeli stantis à dextris Altaris incensi,
& omnium Electorum suorum, incensum
istud dignetur Dominus bened̄dicere, &
in odorem savitatis accipere. Per Chri-
stum Dominum nostrum, Amen.

DEinde acceptò thuribulò à Diacono nullam
tunc faciens reverentiam Cruci, incensat
oblata, ter ducens thuribulum super Calicem &
Hostiam simul in modum Crucis, & ter circum Ca-

licem & Hostiam, scilicet bis à dextra ad sinistram, & semel à sinistra ad dextram (Diaconò interim pedem Calicis tenente manu dextra) dispensans verba in qualibet incensatione hòc modò.
In prima incensatione : Incensum istud. In secunda : A te benedictum. In tertia : Ascendat ad te Domine. In quarta : Et descendat super nos. In quinta & sexta : Misericordia tua. Deinde factà reverentià incensat Crucem & Altare, ut suprà dictum est, assistente eòdem Diaconò, interim dicens :

Dirigatur Domine Oratio mea, sicut incensum, in conspectu tuo : elevatio manuum mearum Sacrificium vespertinum. Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis : ut non declinet cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.

Dum reddit thuribulum Diacono, dicit :
Accendat in nobis Dominus ignē sui amoris, & flammam aternæ charitatis,
 Amen.

Et incensatur à Diacono.

P R A X E S
L I T U R G I C Æ
Quadruplicem
S A C R I F I C I I
M I S S Æ
F R U C T U M

Variis necessitatibus
A P P L I C A N T E S.

PRAXES
LITURGICAE
Quadruplicem
SACRIFICII
MISSAE
FRUCTUM
Variis necessitatibus
APPLICANTES

P R A X E S A N T E S A C R U M .

*S*icut agens naturale, ut producat convenientem sibi effectum, indiget pravis dispositionibus, ac debita sui applicatione ad subiectum aptum: nam neque ignis producit formam substantialem, nisi habeat passum debite dispositum & approximatum; neque arbor nativos fructus gignit, nisi ei terra humorem, sol calorem, cælum influentias suppeditet. Ità tremendum Missæ Sacrificium, ut fructus proportionatos afferat, requirit in celebrante congruam præparationem, debitamque sui applicationem. Hinc Ecclesia à Spiritu Sancto edocta, varias, quoad hoc formas præscripsit, potissimum ex Psalmis, & SS. Patribus, Ambrosio, Augustino, Thoma Aquinate, Bonaventura &c. hinc varii modi celebrandi Missam, & post illam gratias agendi, à piis & doctis viris inventi. Porro, quia hunc fructum quadru-

plicem agnoscunt Theologi: Latreuticum, quò colitur DEus, ut supremus Dominus vitæ & mortis: Eucharisticum, quò honoratur, ut summus noster Benefactor: Satisfactorium, quò propitiatur ut Judex & Vindex reatum nostrorum: Impetratorium, quò postulatur ut Largitor honorum omnium: ideo salvus aliis, Præparandi se, celebrandi, & gratias agendi formis, hanc etiam exilem Opellam præsens pagina offert, ut eâ Sacerdos adjutus uberiores inde fructum possit referre.

Ante omnia.

Gregorius XIII. Pontifex concessit cuilibet Sacerdoti dicenti ante celebrationem Missæ, qua sequuntur, 50. annorum Indulgentiam.

EGo volo celebrare Missam, & conficere Corpus & Sanguinem Domini Nostri JESU Christi, juxta ritum S. Romanæ Ecclesiæ, ad laudem Omnipotentis DEI, totiùsque Curix triumphantis, ad utilitatem meam totiùsque Curix militantis, pro omnibus, qui se commendaverunt Orationibus meis in genere & in specie, & pro felici statu S. Romanæ Ecclesiæ, Amen.

Gaudium cum pace, emendationem vitæ, spatium veræ poenitentix, gratiam & consolationem S. Spiritûs, perseverantiam in bonis operibus, tribuat nobis Omnipotens & misericors Dominus, Amen.

SA-

S A C R U M

Pro Benefactoribus defunctis.

O Beatissima TRINITAS DEUS meus, ecce oblaturus venio, incruentum veri DEI Hominis JESU Christi, verè, realiter ac substantialiter in Sacramento Eucharistiæ præsentis Sacrificiû. Quod quatenus est.

Latreviticum seu Adoratorium.

Offero in exhibitionem supremi cultûs Latriæ, & adorationis tibi debitæ, & in recognitionem tui absoluti dominii, quod exercuisti cum animabus omnium quidem hõc annò, semestri, mense, mortuorum; tum præcipuè cum illo defuncto, pro quo, hoc Sacrificium hodiernum offero: cujus nomine, corde & corpore prostratus, profiteor, te esse Dominum meum ac DEUM meum, cui me abyssaliter subjicio; téque in Persona Christi, ac totius Ecclesiæ non solùm meo nomine, sed etiam locò omnium damnatorum supplex adoro: quia illi indigni sunt, qui te adorent; eorûmque vicem suppleo gemebundus, ob diminutionem supremi cultûs tui, qui tibi debetur ab illis animabus. Suppleat etiam id quæso, hoc Sacrificium, quò te honorare suprema veneratione, soli tibi DEO meo debitâ intendo, ac defactò honoro. Sanctus, Sanctus, Sanctus, Domine DEUS Exercituum, plena est omnis ter-

za, gloriâ tuâ. Benedictio & claritas, & honor DEO nostro in sæcula sæculorum: Exaltare super cœlos DEUS, & super omnem terram gloria tua: lauderis, glorificeris ab omnibus, ac super omnia, potissimum hęc meo Sacrificiõ. Quatenus est.

Eucharisticum seu gratiarum actorium.

Offero in gratiarum actionem pro commutatione pœnæ æternæ, in temporalem, omnibus quidem animabus purgatorii facta; præcipuè verò animæ N. si quando graviter peccavit, pro qua sacrifico. Specialiter autem gratias ago, pro auxiliis gratiæ prævenientis, concomitantis, & subsequæ. Pro mediis prædestinationis, hujus animæ N. pro omnibus, quæ fecit, si Sacerdos fuit, Sacrificiis, & pro omnibus, quas aliquando suscepit communionibus; pro dispositionibus ad bonam mortem congruis; pro salutaribus, quos gratiâ tuâ adjutus, in puncto mortis elicuit, actibus; pro finali gratia & perseverantia, in vocatione Religiosa, aut Christiana: tandem pro omni eo, quod huic animæ contulisti in tempore, ac in æternitate es collaturus, ago gratias hęc Sacrificiõ. Licet autem ego, ex omni parte sim indignus, ut in me oculos tuæ pietatis conjicias, istumque honorem, quem tibi defero, à me acceptes: Principalis tamen meus, cujus personam hic gero, omni titulõ dignus est, ut ad illum attendas, meique propter illum re-
spe-

ſpectum habeas. Reſpice ergò in faciem Chriſti tui, & ſiquidem veſtibùs meritorum ejus indutus coram te compareo, digneris percipere illarum fragrantiam, ac propter ipſam, mihi paternam largiri Benedictionem: & hanc Hoſtiam laudis, in gratiarum vicem, odorémque ſvavitatis benignus admitte. Prout eſt.

Satisfactorium.

Applico totam ſatisfactionem huic Sacrificio, ex opere operato, & ex opere operantis, in Perſona Chriſti & mea, debitam, huic animæ in particulari, pro qua hodie Sacrum faciam. Quodſi hæc anima jam non eſt capax, ob aliquam cauſam; applico huic animæ, cui hic & nunc maximè applicare teneor, juxta Divinam tuam acceptantem voluntatem, ac meum debitum. Vel applico illi, cui tu vis DEUS meus applicari, ſive illi, qui minimùm habet, quod exſolvat: ſive illi, qui paucis aut nullis particulariter juvatur ſuffragiis: ſive illi, cujus ſuffragia detinentur: ſive animæ hominis hodie ſupplicio affecti, ſubmerſi, à prædonibus necati, ſive animæ illius, cujus interitus neſcitur, ſive illius, qui devotionem ad Beatiffimam Virginem, ad JEſum paſſum & contemptum, ad Sanctiſſimam Trinitatem, ad Venerabile Eucharistiæ Sacramentum, ad auxilium mortuorum, aliqua ratione promovit; ſive animæ illius, qui nunc in obſequio peſtiferorum moritur: vel illius, qui lin-

guis hominum præter ceteros fuit expositus: vel illius, qui multum laboravit pro gloria DEI, finè plausibus hominum: vel animæ illius, cui aliqua ratione sum obligatus: vel illius, qui vivens sapiens & ferventiùs pro me orabat. Prout est.

Impetratorium.

Offero, ut pœnæ istius animæ, vî hujus Sacrificii mitigentur, sentiâtque illa refrigerium, & singularem Sancti Angeli sui consolationem. Ut DEUS multorum corda excitet ad eam juvandam, quâ Sacrificiis, quâ operibus satisfactoriis, maximè pœnalibus. Ut DEUS, si ei placuerit, indulgeat, hanc animam extraordinariis modis juvari, scilicet per apparationem iis, qui eam juvare possint. Eum autem hodierni Sacrificii fructum, cujus hæc anima non est capax, offero & applico illi, aut illis, cui aut quibus, vel respectu animæ hujus, pro qua sacrifico, vel ex quavis alia obligatione, eum applicare teneor. Quod si eundem nulli prorsus obligor applicare, applico mihi ipsi, secundum meam omnem indigentiam, & tuum Domine DEUS meus, acceptans beneplacitum. Vel certè applico illi, cui tu DEUS meus acceptas, & vis, ut applicem, ad tuam gloriam, ad salutem consolationemque meam, & creaturarum tuarum juvamen.

S A C R U M

Pro quibuscunque viventibus.

O Beatissima TRINITAS DEUS meus, ecce oblaturus venio, incruentum veri DEI-Hominis Domini nostri JESU Christi in Sacramento Eucharistiæ, verè realiter, ac substantialiter præsentis, Sacrificium; quod quatenus est.

Latæoticum seu Adoratorium.

Offero in exhibitionem supremi cultûs Latriæ & adorationis, in recognitionem supremæ Excellentiæ tuæ, & absoluti Domini tui, ac subjectionis, ab omni creatura tibi DEO & Domino suo debitæ. Quod quidem exequor in Persona Christi ac totius Ecclesiæ, nomine quidem omnium illorum, qui unquam à me id petierunt, & ego promisi, sed in particulari, nomine hujus, **N.** pro quo hoc Sacrificium offero. Igitur ego vilissima creatura tua, prodiens ex abyssu vilitatis meæ; fretus tamen pietate ac bonitate tua infinita, audeo comparere coram Majestatis tuæ Throno, & prosternens me in centrum nihili mei; recognosco te DEum ac Dominum meum, primum principium, & ultimum finem meum; teque omni possibili affectu venerationis, profundissimè colo & adoro. Adoro pronus aseitatem tuam, quâ à Te es, & quâ Te solo tibi sufficis. Admiror incomprehensibilem tuam unitatem in Trinitate, & Trinitatem in Unitate, tuasque Personalitates,

tes, origines, relationes, notiones, benedico tuam aternitatem, quâ, priusquam formaretur Orbis terrarum, à sæculo tu es. Laudo tuam immutabilitatem & immortalitatem, quâ idem ipse semper es, & anni tui non deficient. Glorifico tuam Immensitatem, quâ Cœlum terramque implens, omnia moves, omnia conservas, gubernas disponisque omnia. Magnifico tuam omnipotentiam, cui non est impossibile omne verbum, quâ creas, producisque omnia, quâ cum omnibus, ad omnia concurras. Exalto tuam sapientiam, quâ comprehendis teipsum, & omnia possibilia, præterita, præsentia, & futura, evidenter cognoscis. Superexalto tuam voluntatem, omnesque ejus virtutes, charitatem, misericordiam, justitiam. Deprædico tuam bonitatem, pulchritudinem, Beatitudinem; tuam de rebus omnibus providentiam, prædestinationem electorum, & reprobationem damnatorum. Benedictio, & claritas, & honor DEO nostro, sit per omnia, sed præcipuè per hoc meum Sacrificium. Prout est.

Eucharisticum, seu gratiarum actorium.

AGo gratias Divinæ tuæ Bonitati hóc Sacrificiò, pro omnibus beneficiis, huic homini præstitis, & in particulari pro isto beneficio, pro quo ille nunquam vel raro tibi gratias egit: aut pro illo, quod primum post hoc Sacrificium accepturus est; maximè autem pro omnibus donis supernaturali-

ralibus, ei à tua manu collatis. Quamvis enim omnia membra mea verterentur in tot ora, quot sunt pulveres in terra, quamvis omnia ossa mea transfirent in tot linguas, quot sunt guttæ in mari; quamvis omnes nervi mei, fierent tot voces, quot sunt atomi in sphaera aëris aut cœli; tamen adhuc impotens essem, ad solvendas tibi congruas gratias, pro uno minimo beneficio, ex iis, quæ unquam, illi pro quo sacrifico, aut mihi contulisti: quantò magis ero impar ad dandas tibi condignas laudes, pro tota beneficiorum, naturalium & supernaturalium serie, nobis aliquando præstita. Quid igitur retribuam Domino, pro omnibus, quæ nobis retribuit? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo. Sacrificabo illi Hostiam laudis, ut illum honorem de substantia Corporis & Sanguinis Christi mei. Vota mea reddam in conspectu omnis populi ejus. Benedic ergo anima mea Domino, & omnia, quæ intrà me sunt, Nomini sancto ejus. Benedic anima mea Domino, & noli oblivisci omnes retributiones ejus. Prout est.

Satisfactorium.

EX opere operato & opere operantis in Persona Christi, applico illi eandem satisfactionem, huic Sacrificio correspondentem, si illius est capax: alioquin applico illi, cui respectu aliquo istius, pro quo sacrifico, applicare teneor: quod si nulli teneor; applico mihi vel illi, cui applicari vis, & pro

pro quo tu acceptas, DEUS meus. Quamvis autem displiceat tibi abominanda Ministri offerentis fæditas & vilitas; ejus tamen Domini & Principis, cujus personam gero, arrideat infinita pulchritudo & dignitas. Nihil quidem dignum in conspectu tuo ego egi; sed illius, cujus licet indignus Minister sum; excellentiam attendens, miserere mei. Quamvis nullum proprium habeam meritum, quò tibi satisfaciam: fero tamen in manibus thesaurum, supremis mihi tabulis à Christo meo legatum, ex quo tibi debita mea plenè exsolvam. O thesaurum! ô gemmam! ô margaritam inæstimabilem, Corpus & Sanguinem Domini nostri JESU Christi: cujus tu pretium in statera misericordiæ tuæ erga me pondera, & propter immensum ejus pretium, me æstima, ac innumeros meos reatus condona. Prout est.

Impetratorium.

Offero istud Sacrificium, ad impetrationem, ejus rei, primùm quidem spiritualis, deinde temporalis, quâ is potissimùm, juxta tuum beneplacitum eget, & ad impetrationem eorum omnium, quæ ille impetrare vult, aut vellet, si illi in mentem veniret, juxta tuum Domine DEUS meus beneplacitum: Quæ tu illi Domine DEUS meus, respectu hujus Sacrificii, confer ad gloriam tuam, & salutem ejusdem. Offero præterea ad impetrationem omnium eorum beneficiorum, quibus tu Domine DEUS meus, vides & scis indigere

gere hominẽ istum, pro quo sacrifico, & quodcun-
que ego illi ex vi præsentis Sacrificii, petere à
tua Divina Bonitate teneor, ut illi omnia, per
hoc Sacrificium, juxta tuum beneplacitum confe-
ras. Accepta igitur, ô Sanctissima Trinitas, hoc
Sacrificium, in honorem & gloriam tuam, & omnes
fructus, ejusdem Sacrificii, illi aut illis, pro quo
aut quibus offero, liberalissimè largire, quoscun-
que ego illi, aut illis ex vi hujus Sacrificii appli-
care teneor.

S A C R U M

Pro me ipso.

O Beatissima TRINITAS DEUS meus, ecce
oblaturus venio incruentum, veri DEI Ho-
minis, verè, realiter, substantialitèrque in Sacra-
mento Eucharistiæ præsentis, Sacrificium. Quod
quatenus est.

Latreoticum, seu Adoratorium.

Offero in exhibitionem supremi cultûs Patriæ,
& adorationis tibi à me creatura tua debita,
nec non in recognitionem tui absoluti super omnia
creata Dominii; meæque naturalis, ac mihi essen-
tialis subjectionis. Cupio mihi Deus cupio, eò sub-
jectionis modò, me tibi subicere, quò tu tibi crea-
turâ subjici vis, ac subicere potes. Proinde nullis
voluntatis tuæ Divinæ de me decretis obstantibus,
decerne de me nunc, quidquid tibi placet in tem-
pore

pore ac æternitate : quod hoc Sanctissimò Sacrificiò testari volo ; tẽque DEum meum in Persona Christi ac totius Ecclesiæ , supplex adoro. Exhibeo præterea profundissimam venerationem & reverentiam Verbo incarnato. Sacramentalique Christi præsentia ac dignitati ; desiderans ex tota affectûs intensione, supplere simul omnes eorum negligentias, qui se totos Cultui Latrico,abyssalique venerationi DEI in Carne & in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento explicitè nõ impendunt. Ecce ego nunc ex zelo honoris DEI Hominis JESU Christi, offero totius Universitatis Prædestinatorum, Glorificatorum, & Glorificandorum omnem actum Latrevticorum collectionem ; quã suppleri cupio meos, & alienos hac in parte defectus ac insufficientias. Quatenus est.

Eucharisticum, seu gratiarum Actorium.

Offero imprimis in gratiarum actionem, pro omnibus beneficiis, gratiis, favoribusque Sanctissimæ JESU Christi Humanitati collatis, pro omnibus thesauris sapientiæ, & scientiæ tuæ, in Domino nostro JESU Christo depositis : quæ omnia dona à te illi communicata, tu melius vides, quæ ad illam admirabilem naturæ humanæ Christi, cum Persona Divina Verbi Unionem, sunt consecuta. Offero etiam in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis, gratiis, favoribus, privilegiisque Immaculatæ semper Virgini Parentique gloriosissimæ, à te DEO & Domino nostro liberalissimè collatis.

Offe-

Offero in gratiarum actionem pro tua æterna electione illius, in Matrem unigeniti Filii tui: pro Immaculata ejusdem Conceptione: pro illa cujuscunque maculæ actualis, vel habitualis singulari immunitate: pro illa Sanctitate & perfectione; pro illa clementia, pietate & misericordia, quâ illam replevisti, ut esset nostra apud te Advocata, & Patrona: pro illa dilatatione & augmento cultûs illius, per universum orbem Christianum: pro affectu pio, quò erga illam omnes omnium ætatum homines, & hominum ætates afficiuntur. Offero eò modò, intensione, & extensione ac intentione, sicut tibi placet, & sicut tu gratias tibi referri cupis.

Offero etiam DEUS meus in gratiarum actionem pro omnibus gratiis & donis, Sanctis tuis omnibus, tecum in Cœlo regnantibus vel regnaturis à te DEO & Domino nostro concessis; præcipuè pro concessis Sancto Michaëli, beatorum Spirituum Principi, Sancto Angelo meo Tutelari, Sanctis Patronis meis Tutelaribus, mensuris, horariis &c.

Offero præterea hoc Sacrificium, & omne aliud tibi à me offerendum, in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis mihi indigno, à tua infinita bonitate liberalissimè concessis.

Offero pro illa tua erga me plûs quàm paterna cura, quam mei ex utero matris meæ, & in utero habuisti, quâ me natum in mundum suscepisti, & in gremio bonitatis tuæ Divinæ deposuisti, depositum custodisti, & uberibus infinitæ tuæ Sapientia,

tix, ac Omnipotentix nutritivisti, lacteque tuo proprio plus quam filium Mater amantissime lactasti, & mirabiliter vis tibi soli cognitis, à multis malis, & periculis, mortibusque eripuisti. Offero pro illa immensa tua pietate, & dilectione, quã me in gremio tuo protervum, contumacem, rebellem, sordidum, foetidum, peccatis innumeris immersum, & cane mortuo sordidiorem, patientissime sustinuisti; quamvis toties, O infinita DEI mei bonitas, conatu proprio, de ulnis tuis in cenum vitiorum me precipitarem; ex quo tamen me misericors & omnipotens manus tua toties extraxit, toties Sanguine pretioso Redemptoris mei lavit, ac tandem ut confido, ad statum gratix, & specialis amicitix tuæ, clementissime reduxit. **Quis** O Domine DEUS enumerare potest gratias, favores, beneficia, media, quæ ad me conservandum, & hucusque perducendum, tua infinita bonitas adhibuit? Quis naturæ bona, quis gratias supernaturales, visitationes, illustrationes, inspirationes, motionesque tuas continuas investigare? Quis illam tuam protectionem & Maternam pietatem potest explicare? quã me, momentis singulis complexus es, & complecteris Domine DEUS. Tu solus scis, qui cognovisti me antequam essem; dilexisti, quamvis rebellis tibi, & contemptor tuarum gratiarum existerem, tua dona & beneficia nihili æstimarem, iisque abuterer in contemptum tuum.

Laudet te pro his omnibus, & exaltet Domine DEUS meus infinita Bonitas tua, quæ omnem me

am vicit & consumpsit malitiam. Laudet te infinita Sapiencia, quæ meam sustinuit insipientiam & stultitiam extremam; & ex tenebris ignorantiaë eductum, in hoc admirabile gratiaë tuæ lumen induxit. Laudet te Omnipotentia tua, quam continua, grandia, enormia peccata mea expugnare non potuerunt. Laudo te & ego Domine DEUS meus, & quantum possum, misericordias tuas decanto. Laudo te & exalto Pater clementissime, gratiasque tibi pro iis peculiariter beneficiis ago, quæ me ad cognitionem tuam, & amorem allicere possunt, quæ me à periculis & occasionibus peccatorum liberant. Laudo pro illo singulari favore, quò ad bonum meum & salutem, gloriosissimam Virginem MARIAM, in Matrem Unigeniti filii tui elegisti, & mihi Advocatam constituisti, quæ me à pœna æterna multisque malis, patrocinio suo protegere dignata est; quæ mihi gratias singulares apud te impetravit, per quam tu mihi omnia ad salutem necessaria dares, & per quam me facillimè in meis necessitatibus exaudires.

Offero insuper in plenissimam gratiarum actionem pro omnibus prorsus beneficiis, toti creaturarum cumulo, tam in ordine naturali, quàm supernaturali, per specialem, vel generalem, individualemque tuum concursum, per influxum Sanctissimæ Humanitatis JESU Christi præstitis, ac tota æternitate præstandis. Specialiter autem depono in Cor Domini nostri JESU Christi hæc omnia beneficia, ut ibi tanquam in suo fonte ac centro mane-

ant : ego enim minor sum omnî minimô beneficiô DEI, nec idoneus ad aliud quidquam, nisi ad destructionem beneficii cuiuscunque Divini. Igitur in hoc Sacrificio, gratias tibi universaliter ago pro beneficio Creationis, Redemptionis, Sanctificationis, Conservationis, & quæ hisce sunt adnexa, mihi que collata.

Gratias ago tibi pro dignitate Sacerdotii, quâ me de pulvere erectum adornâsti : idemque facio pro usu ejusdem Sacerdotii, in administratione Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ, pro omnibus absolutionibus Sacramentalibus, à me datis & acceptis, pro omnibus Sacrificiis & Communionibus. O stupenda, super despicabilem catellum, qui toties pane filiorum tuorum sum pastus & saginatus, dignatio ! Gratias ago pro hac consolationum & desolationum, prosperitatum & adversitatum, elevationum, & depressionum vicissitudine, quâ vitam meam texuisti. Gratias ago pro serie omnium mediorum prædestinationis meæ, & gratiarum omnium actualium, tam in intellectu, quàm in voluntate cæterisque facultatibus, receptorum. Ago gratias pro omnibus & singulis illuminationibus, mysteriorum Fidei vivacioribus apprehensionibus, convictionibus intellectualibus, voluntatis ad bonum permotionibus, piisque desideriis. Insuper pro omnibus Beneficiis, quæ ex momento conceptionis meæ, usque ad hanc horam, de tua bonitate suscepi, & quæ hoc momentô à te suscipio, & quæ usque ad finem

finem vitæ meæ, & per totam æternitatem sum accepturus ex thesauro immensæ tuæ liberalitatis. Prout est.

Satisfactorium.

Applico mihi satisfactionem, huic Sacrificio correspondentem, si capax sum: sin minus, applico illi, cui maximè subvenire ex aliqua obligatione teneor, juxta tuum Sanctissimum beneplacitum. Non attendas hîc rogo ad me, vel ad mea merita, quia servus inutilis, & perduellis ego sum, toties mandata tua transgressus; ideoque omnî veniâ indignus, imò plagis vapulare multis dignus: sed respice, quæso, in faciem Christi tui, cujus hîc Personam sustineo ac repræsentō, & quem tibi pro peccatis non solum meis, sed etiam alienis, tanquam Agnum innocentem tollentem peccata mundi, venerabundus immolo: rogans humillimè, ut Sanguis ejus pretiosus, in hoc incruento Sacrificio mysticè effundendus, culpas nostras abluat, pœnâsque eis debitas aboleat, & misericordissimè extingvat. Prout verò est.

Impetratorium.

Offero hoc Sacrificium pro impetranda remissione omnium peccatorum; pro remotione omnium salutis æternæ impedimentorum; pro remotione occasionum peccandi, tam proximarum, quàm remotarum, internarum & externarum: pro impetranda gratia itâ vivendi, ut possim

esse absque omni culpa, & absque obligatione ullius pœnæ temporalis, in hac vel altera vita exsolvendæ. Pro impetranda puritate corporis, & animæ tanta, ut ab omnibus actibus inordinatis, immeritoriis, tepidè factis, purificatum me, purissimus ille tuus intueatur oculus Pro efficaci gratia, ad universas virtutes idque continuò exequendas. Pro promptitudine respondendi Divinis inspirationibus: pro singulari discernendorum in me & in aliis spirituum dono. Pro impetrandis congruis auxiliis, Spiritusque Sancti donis, ad Sacramentum Pœnitentiæ, prudenter, patienter, assiduè, libenter, fructuosè, humiliter ministrandum, & ad Eucharistiæ Sacramentum, Missæque Sacrificium, ritè obeundum; pro habendis, cognoscendis, percipiendis, investigandis variis occasionibus benè merendi de animarum salute: utque dirigantur ad me animæ, quàm maximè egentes, & auxiliò spirituali destitutæ, ut ego possim efficaciter eas juvare; utque mea peccata ad hoc, impedimentum non faciant. Pro impetrando dono, opportunè ad eorum indigentiam colloquendi, concionandi, conversandi. Pro gratia habendi integrum usum rationis & sensuum in hora mortis, ut in illa extrema vitæ periodo, super omnia cupiam te amare; & ex eodem motivo intensissimè dolendo de peccatis in manus Jesu Christi spiritum meum tradam.

Tandem offero ad impetrationem eorum omnium, quæ Bonitas Divina concedere mihi disposuit
ita,

itā, prout illa vult, & quia vult, & quando vult, & quantum vult; cum quibus circumstantiis, gradibus, conditionibusq; vult. Ad extremum offero, pro iis omnibus gratis, quascunque tempore Sacrificii, sancti & perfecti Viri petere à te DEO bonorum omnium Authore consueverunt. Fiat DEUS meus, fiat.

*Brevior applicatio fructuum Sacrificii
ex opere operato.*

SANCTISSIMA TRINITAS DEUS meus, venio oblaturus Sacrificium veri DEI & Hominis, verè realiter, substantialitèrque in Sacramento Eucharistiæ præsentis: illudque ex opere operato offero in exhibitionem supremi cultûs, & adorationis Tibi debitæ, in recognitionem Tuæ excellentiæ, & absoluti super omnia creata Dominiû. Protestor per hoc Sacrificiû, Te esse Authorem vitæ & necis, dignûmque, cujus honori omnis creatura totam se impendat, consumat, & annihilatur. Facio autem hoc in Persona Christi ac totius Ecclesiæ, nomine quidem omnium creaturarum, quas mihi nunc impersono; præsertim verò nomine ejus N. pro quo sum sacrificaturus.

2. Offero in plenissimam gratiarum actionem pro omnibus beneficiis toti creaturarum universitati à te collatis, præsertim Sanctissimæ Jesu Christi Humanitati, gloriosissimæ DEI Parenti, omnibusque Electis tuis. Specialiter autem offero, gratias agendo pro beneficiis, illi N. pro quo

sum sacrificaturus, collatis. Oppono dignissimum Eucharisticum his omnibus ingratitudebus, quas sustines à me, & aliis, tibi negligenter servantibus, peccantibus, damnatis.

3. Offero in satisfactionem pro pœnis, tam in hac, quàm in altera vita, debitis mihi, & illis omnibus, quibus misericordissimè condonâsti culpam, & justissimè reservâsti pœnam. Præsertim autem pro pœnis debitis illi N. pro quo sum sacrificaturus. Offero autem in propitiationem tui, & in satisfactionem sub eadem latitudine, ad quam tu DEUS meus, acceptatione tua, Sacrificium hoc infinitè dignum limitas.

4. Offero ad impetrationem omnium earum gratiarum, donorum, & beneficiorum temporalium, & æternorum, quorum capax est ille N. pro quo sacrificaturus sum. Quorum autem non est capax, & per hoc Sacrificium sunt conferibilia; applico fructum hunc mihi, vel meis, vel quibus debitor sum, ad purum gustum ac beneplacitum tuum.

5. Offero Sacrificium hoc, omnî eò modò, quò est offeribile, & quò illud offerri vis. Volo per illud, dante te, consequi omne id, cujus illud, sub omni sua ratione, consideratione, æstimabilitate & energia est collativum, & quò dignum est, Túque per illud conferre decrevisti.

Ad evitandam in Sacro celebrando morosam prolixitatem, expedit, ut ante illud præmittas utrumque Me-

memento, vivorum & mortuorum: dum verò tempus illius in actu sacrificandi appetit, breviter illud mente revoca & ratum habe.

Memento Vivorum.

Domine JESU Christe pro nobis crucifixe, ad te perennem omnium bonorum fontem accedens, & sacratissima tua vulnera, in persona Ecclesiae tuae, meaque indigni Sacerdotis, adorans humillimè.

Depono cum omni reverentia in sanctissimo manûs tuae dextrae Vulnere, totum Sanctae Romanae Ecclesiae statum cum omnibus in particulari Ecclesiis, earumque necessitatibus. Depono Papam N. omnes Episcopos, Canonicos, Parochos, Clericos, petens per hoc sacratissimum Vulnus, ejusque pretiosissimum Sanguinem, dones eis gratiam, perfectissimè juxtà suum statum vivendi, ac evitandi peccata, praesertim scandalizantia; dones zelum gloriae tuae, Fidei, & animarum, vitam denique dones exemplarem.

Depono insuper venerabundus in sacratissimo manûs tuae sinistrae Vulnere, totum statum saecularem, cum omnibus periculis & necessitatibus suis. Depono Imperium Romanum cum ejus Imperatore N. omnia Regna Catholica, praecipue Poloniam nostram, cum ejus Rege N. Duces Exercitus, ipsumque Exercitum, Senatores, Regni, Regalisque Curiae Officiales, Administros, Nobiles, totumque Regni hujus populum; petens

per hoc sacratissimum Vulnus, ejusque pretiosissimum Sanguinem, ut eis conferas gratias, ad salutem animæ & corporis necessarias; ut eos ab omnibus periculis eruas, eorumque necessitatibus tam corporalibus, quàm spiritualibus in tempore opportuno subvenias.

Depono in sacratissimo Pedis tui dextri Vulnere, omnes Ordines Religiosos, cum omnibus in particulari eorum domiciliis, ac necessitatibus, cum omnibus illorum moderatoribus, eorumque subditis. Petens per hoc sacratissimum Vulnus, ejusque pretiosissimum Sanguinem, ut eis dones constans ac fervens tibi placendi, tuamque gloriam promovendi studium, zelum animarum, contemptum sui, specialem mortificationis, Crucisque tuæ amorem.

Depono in sacratissimo Pedis tui sinistri Vulnere omnes in peccato mortali existentes, ut resipiscant. Depono omnes Hæreticos, Schismaticos, Ethnicos, Gentiles, omnesque Infideles, ut vera Fide illuminentur. Depono existentes in proxima occasione peccandi, nè labantur; agonizantes, ut finaliter in gratia sanctificante perseverent: tentatos ut vincant, agros ut sanentur; captivos & incarceratos, ut eliberentur; quòvis modò afflictos ut patienter ferant, & consolationem accipiant; innocentes, nè corrumpanantur.

Depono tandem in sacratissimo Lateris tui Vulnere, me miserrimum peccatorem: mecum
verò

verò omnes Conſanguineos, Amicos, & Benefactores, petens omnibus per hoc ſacratiffimum Vulnus, ejuſque pretioſiſſimum Sanguinem, donum finalis in tua gratia perfeverantiæ; donum multa bona agendi, & multa innocenter ex tui amore patiendi, gratiam quàm perfectiſſimè juxta vocationem vivendi, ac tandem ſanctè moriendi. Depono omnes inimicos meos, in particulari NN. ama illos Domine JESU toto corde, juxtà ſanctiſſimam voluntatem, bonitatem dignitatè que tuam.

Memento Defunctorum.

Memento Domine (præter eos pro quibus hoc Sacrificium applicavi) Parentum meorum mortuorum, ac ſpecialium Benefactorum NN. Insuper eorum, qui paucis aut nullis ſuffragiis ſingulariter juvantur, & qui minimùm ſatiſpati jam habent: dona his omnibus requiem æternam, per Sanguinem tuum pretioſiſſimum, quem effudiſti in circumciſione, in horto, in flagellatione, in ſpinea coronatione, in fixura manuum, pedum, ac ſacratiffimi lateris tui. Peto id à Te, per oculos Tuos lachrymīs & Sanguine offuſos, per aures blaſphemiis & opprobriis ſaturatas, per nares foetoribus carceris nocturni afflictas, per os felle & acetò potatum. Omnia autem hæc fiant juxta Tuum ſanctiſſimum beneplacitum, propter majorem Tuam gloriam, bonitatem, dignitatem, ut horum enumeratorum animæ eliberatæ, libertatè que Filiorum DEI adeptæ, ac ad viſionem

nem Tui beatificam admiffæ, Te in æternum laudent, benedicant, ament, glorificent.

PRAXIS

Celebrandi Miffam.

CUm Sacrificium Miffæ à Christo Domino fit institutum, potiffimum in memoriam fua Paffionis, adeoque fit vera representatio illius cruenti Sacrificii, quod Chriftus in ara Crucis, immolatione fui Divini Corporis, & facri Sanguinis effufione, Patri æterno obrulit, consumavitque; hinc optimus, & gratia acquirenda plenus celebrandi Miffam modus eft, myftica hujus Sacrificii actione, articulos Paffionis Dominica applicatâ, opus Redemptionis noftre, pro mentis affectu recolere.

Nam etfi ipfe Chriftus hîc fit Principalis offerens, & oblatio: tamen etiam Sacerdos gerit Personam Chrifti; & habitus, feu vestimenta ejus, totâque Miffæ actio, habet cum Chrifti Paffione fimilitudinem.

Porrò affectus iftos, qui hîc inferuntur inter celebrandum Miffam, non eft opus voce proferre, nè ritus celebrandi varietur: fed mente duntaxat, & corde sunt ufurpandi: quod breviffimè fieri potest, fi præmeditatio præcedat, & habitus per actus frequentatos acquiratur, non fimul, fed per partes: nunc in una Sacrificii Miffæ parte feſe exercendo, nunc in altera: prout Spiritus Sanctus dictabit.

Effet quidem optandum, ut in fingulis Miffæ actionibus, dum aliquod Paffionis Chrifti myfterium recolitur,

tur, ille quadruplex fructus, Latrevticus, Eucharisticus, Satisfactorius, Impetratorius, expresse applicetur tum Celebranti, tum ei, pro quo Sacrificium offertur, v. g. dum Sacerdos manus lavat, & recollit illam Christi humilitatem, ex qua manibus propriis lavit pedes Discipulorum, eosque linteo abstersit, ut mente dicat: JESU ad pedes Discipulorum prostrate, eosque propriis manibus lavans, & linteo abstergens, Te ego affectu omnium Angelorum & Sanctorum tuorum adoro, laudo, benedico, glorifico; Tibi gratias ago; hanc tuam humiliationem Patri æterno, in satisfactionem peccatorum meorum offero; eorumque veniam, & gratiam ad emendandum supplex postulo. Et sic de aliis actionibus infra recensendis. Si tamen hoc expresse ob morosam prolixitatem, non posset fieri; saltè in Introitu, Elevatione, & Cõmunionem hoc fiat; vel saltè post quamvis Missæ actionem, & particulam Passionis Christi recensitam, mente dicas: Miserere mei, & N. cui Sacrum applico. Porro commodum tempus hos actus, intus eliciendi est, cum nominamus hanc vocem; Domine: tunc enim tantillum subsistendum, & mente agendum, quod exterior actio postulat.

ORDO MISSÆ.

L Otio manuum. JESU ad pedes Discipulorum procumbens, eosque manibus propriis lavans, & linteo abstergens. Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico,

Impo

Impositio Hostia. JESU in ultima cæna SS. Eucharistiam instituens, eamque Discipulis porrigens. Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Humeralè. JESU in oculis velate, spinis coronate, & arundine in capite percussie. Miserere mei & N. &c.

Alba. JESU apud Herodem veste alba indute, sprete, ac illuse. Miserere mei & N. &c.

Cingulus. JESU catenâ & funibus præcincte. Miserere mei & N. &c.

Manipulus. JESU in manibus tanquam latro ligate. Miserere mei & N. &c.

Stola. JESU in collo fune circumdate, & Crucis pondere onerate. Miserere mei & N. &c.

Casula. JESU purpureo vestimento indute, & in Crucem acte. Miserere mei & N. &c.

Vel si placet vitam Christi actam, ante Passionem recollere, induendo vestimenta dic. Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Lotio manuum. JESU à SS. Patribus antiquis, multis lachrymis expetite, & bonis eorum operibus, ac meritis de congruo impetrate. Miserere mei & N. &c.

Impositio Hostia. JESU per Hostias veteris testamenti præfigurate & invocate. Miserere &c.

Humeralè. JESU Sanctissimæ Virgini Mariæ ab Angelo Gabriele annuntiate. Miserere mei & N. &c.

Alba. JESU carne humana per unionem hypostaticam indute. Miserere mei & N. &c.

Cingulus. JESU à SS. Matre in Tua Nativitate fasciis ligate, & per infantiam pueritiámque enutrite. Miserere mei & N. &c.

Manipulus. JESU laboribûs à juventute tua exercite, Parentibûsque subdite. Miserere mei & N. &c.

Stola. JESU Discipulos in societatem ulteriorum laborum tuorum adsciscens. Miserere mei & N. &c.

Casula. JESU onus Evangelii prædicandi assumens, illudque indefessè exercens. Miserere &c.

Egressus è Sacristia ad Altare. JESU de canaliculo ad hortum Gethsemani progrediens.

Descensus ab Altari. JESU à Discipulis adorandum avulse.

Confiteor. JESU in horto mærens, in terram prostrate, Patrem orans, sanguine fundans, ab Angelo confortate, in voluntatem Patris Te resignans.

Ascensus ad Altare. JESU hostibus tuis obviam prodiens.

Osculum Altaris. JESU à Juda, fraudulento osculô tradite, capte, ligate, à Discipulis derelictæ.

Introitus. JESU in domo Annæ crudellâ lapâ percussæ.

Kyrie eleison. JESU à Petro ter abnegate.

Gloria in Excelsis. JESU coram Caïpha, & maligno Concilio, falsò accusate, alapis & colaphis percussæ, conspue reusque mortis judicate.

Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Dominus vobiscum. JESU Petrum lapsum respiciens, eumque ad amaras lachrymas adducens.

Collecta, Epistola &c. JESU in foetidum carcerem conjecte, ibique tetro odore, ac multis injuriis, & opprobriis, tota nocte, propter nocturna hominum scelera, atrocissime divexate.

Munda cor meum. JESU manè iterum ante Caipham & impium Concilium constitute, iterumque reus mortis judicate.

Evangelium. JESU ad Pilatum in vinculis adducte, inique accusate, multis opprobriis & blasphemis afflicte.

Symbolum. JESU ab impio Rege Herode, veste alba indute, sprete, & illuse.

Offertorium. JESU ad Pilatum reducte, vestibus denudate, ad columnam alligate, flagris crudeliter coese, & lividis cruentisque plagis toto corpore cooperte.

Infusio Calicis. JESU spinis coronate, chlamide purpurea indute, arundinae percusse, innumeris opprobriis saturate.

Oblata Cruce signans. JESU de suggestu Praetorii populo ostense, Barabbæ latroni postposite, ad Crucem horrendis clamoribus postulate.

Lotio manuum. JESU ad Crucem à Pilato condemnate, & gratias pro decreto hoc, Deo Patri agens.

Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Inclinatus Sacerd: orat in medio. JESU Cruce onerate, & sub ejus pondere fatiscens.

Orate fratres. JESU Matri Sanctissimæ, & piis mulieribus valedicens, ac Veronicæ faciem in linteo expressam relinquens.

Præfatio. JESU montem Calvariæ cum Cruce conscendens.

Sanctus, Sanctus. JESU ad supplicium Crucis præconizate.

Osculum Altaris. JESU vinò Myrrhatò cum felle mixtò potate.

Cruces super oblata formantur. JESU Crucem pro te configendo terebrari, & clavos maleòsque expediri intuens.

Memento. JESU coronâ spineâ vestibúsque spoliata, in Crucem prostrate, & Passionem tuam pro nobis Patri offerens.

Communicantes. JESU Electorum tuorum ante Crucifixionem singulariter memor.

Expanduntur manus super oblata. JESU in Cruce extense, & in Sacro pectore disrupte, ac in totis artubus divulse.

Cruces formantur. JESU in manibus, pedibusque vulnerate, & Cruci confixe, ac spineâ Coronâ ultimò redimite.

Elevatio Hostiæ. JESU in Cruce elevate, in profundam scrobem demisse, hostiam Te DEO Patri pro nobis immolans.

Elevatio Calicis. JESU copiosum sanguinem de vulneribus profundens.

R

Cru-

Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Cruces formantur post Elev. JESU innumeris blasphemis & opprobriis in Cruce saturate.

Osculatur Altare inclinatus. JESU pro tuis hostibus Patrem deprecans.

Cruce signat Hostiam, Calicem, & se. JESU vestimenta tua inter milites dividi, cum dolore intuens.

Memento Mortuorum. JESU latroni Paradisum promittens, Matri Joannem, & Joanni Matrem commendans.

Nobis quoque peccatoribus. JESU derelictum Te à DEO Patre conquerens.

Signat oblata. JESU sitio gemebundè clamans.

Signat Hostiâ Calicem. JESU felle & acetò, in siti ardentissima potate.

Cooperit Calicem. JESU Consumatum est, edicens.

Pater noster. JESU in manus DEI Patris Spiritum tuum commendans.

Patenâ se signat; eâque Hostia supponit. JESU inter atrocissimos dolores, in Cruce agonizans.

Fractio Hostie. JESU in Cruce per separationem animæ à corpore, moriens.

Particulam Calici immittit. JESU secundum animam in limbum descendens.

Agnus DEI 1. JESU lanceâ in latere transfixe. 2. à Centurione pro justo. 3. à turba: pro Filio DEI agnite.

Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Incli-

Inclinatus Sacerdos orat. JESU, ut Corpus Tuum sanctissimum de Cruce deponeretur, à Pilato postulate, & impetrate.

Panem Cœlestem. JESU à Josepho & Nicodemo de Cruce deposite.

Domine non sum dignus. JESU in ulnis dolorosæ Virginis Matris collocare, ejusque lachrymâs amarissimâs perfuse, aromatibûs à Nicodemo & Josepho inuncte, Sindone mundâ involute.

Sumptio Hostiæ. JESU à dilectis Tuis amicis, cum funebri luctu, sepulchro illate, & tumulate.

Sumptio Calicis. JESU cujus pretiosum Sanguinem dispersum, Angeli cum magna reverentia collegerunt, & honorificè adorârunt, usque ad Resurrectionem asservârunt.

Post Communio. JESU gloriosè ex monumento resurgens.

Dominus vobiscum. JESU post Resurrectionem Tuam, primùm Matri sanctissimæ, dein de Magdalenæ, ac Discipulis apparens.

Collecta. JESU per quadraginta dies post Resurrectionem Tuam cum Discipulis conversate.

Ite Missa est. JESU Discipulos è cœnaculo in montem Oliveti educens.

Benedicat vos. JESU Discipulis valedicens, eosque benedicens, & in Cœlum eum gloria

Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Miserere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

li-

ascendens. Misere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

Evangelium S. Joannis. JESU Spiritum S. in Discipulos è Cœlo mittens, eisque variarum genera lingvarum ad Evangelium prædicandum tribuens. Misere mei & N. cui Sacrificium hoc applico.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

P R A X I S

Gratiarum actionis post Missam vel Communionem faciendæ.

PEractâ Missâ, permagni refert, nosse uti illo tempore, quò apud nos Christus demoratur, & tanti hospitis frui præsentia. Neque enim tempus ad negotia salutis agenda magis opportunum habere possumus, quàm cum ipsum salutis Authorem intra nos habemus. Si quispiam invitâset amicum, sed mox, quasi tadio correptus, Domò jam exceptum desereret, & nescio ad qua ludicra sese converteret, non dignatus hospitem familiari alloquiò, aut ullò benevolentia vel humanitatis officiò; nonnè hoc inurbanum, & indignum esse diceres. Quid igitur de iis dicendum, qui DEO in domum suam receptò, mox dorsum obvertunt, nec curant cum eo paulisper conversari: quid hoc est, nisi vilipendere hospitem; imò etiam graviter offendere, maximè cum sit ille hospes, qui ad te venit, non ut reficiatur à te; vel ditetur; sed ut reficiat te, ac ditet. Quid ergo sic properas? quid

quid præter DEum tuum quaris? plùs ille te docebit, quam omnes libri; plùs recreabit, quam omnes amici; plùs boni præstabit, quam omnes mundi artes, & opes.

Praxis ergo seu exercitium tractandi cum Christo, post Missam peractam, ad 4. capita revocabitur. Ad cultum Latrevticum seu adorationem; ad Gratiarum actionem; ad satisfactivam oblationem, ad impetrationem.

Cultus Latrevticus.

Ut ergò excites te magis ad debitam tanta Majestatis adorationem; exerce Actus viva Fidei, Spei, Charitatis mixtis affectibus humilitatis, reverentia, admirationis &c.

O Sapientia infinita! ô æterna Veritas! ô Bonitas immensa! quæ nec falli, nec fallere potes, credo in Te & credo Tibi in omnibus, quæ nobis revelasti, & quæ per Ecclesiam tuam credenda proponis. Imprimis verò credo, Te in hoc sanctissimo Sacramento esse præsentem, prout apertis verbis asseruisti; quibus plùs tribuo, quam ingenio meo, omnibusque sensibus; & pro hac Fide, per Tuam gratiam mori sum paratus. Spero in Te, ô ineffabilis Bonitas, confidens infinitæ misericordiæ Tuæ, & pretiosissimis Tuis meritis, daturum Te mihi veniam, gratiam, & gloriam. Amo, & amabo Te, ac omnia, quæ Tu amas propter Te, ô fons inexhauste omnis boni, quia Tu omni amore

dignus es. Gaudeo de infinita perfectione, beatitudine, & amabilitate Tua, & de omni obsequio, laude, honore, & gloria, ab Electis Tuis, & creaturis omnibus unquam Tibi reddita, & in æternum reddenda. Te Tuumque in omnibus beneplacitum amplector, omnique possibili reverentiæ, fiducia, amoris, & pietatis affectu veneror, & exosculor. Quidquid in omnem æternitatem egero, aut fuero passus; cedat ad Tuam gloriam. Totus sum Tuus, fac de me, quidquid vis nunc & in æternum. Nihil ergo de veritate præsentis Tuæ dubitans, Te supplex adoro, benedico, glorifico. Utinam verò eò Te modò adorare, benedicere, glorificare valeam, quò Te tot milia Angelorum, Sanctorumque Tuorum in Coelis adorant, benedicunt, glorificant. O Clementissime Salvator, quàm suaviter ac mitis es, multæque misericordiæ omnibus invocantibus Te? Cùm enim non essemus, Divinâ potentiâ creasti nos: cùm inimici tui essemus, è coelo veniens mirâ sapientiâ redemisti nos: ut verò nos miseros ac debiles in hoc exilio pasceres & conservares; tot Sacramentis, totque auxiliis gratiæ Tuæ Ecclesiam Tuam instruxisti; imò Corpus & Sanguinem Tuum, id est, Te ipsum ineffabili bonitate & modò prorsus admirabili, in hoc Sacramento nobis dedisti. O charitas, ô pietas, ô novum & grande mysterium! Tunc DEUS meus ad me venire dignaris? Rex ac Dominus summæ Majestatis ad servum infimum; DEUS ad ho-

mi-

minem; Creator ad creaturam? Unde hoc mihi, ut Tu Domine venias ad me, à quo abire poteras, imò debueras; quia homo peccator sum? Quid enim est homo, quòd memor es ejus, aut filius hominis, quoniam visitas eum? An nescis, quis sim ego? Pulvis utique & cinis, vas sordium, & esca vermium, & ad hunc Tu de cœlo venis? O DEUS & Dominus noster, quàm admirabile est Nomen Tuum in universâ terra? Cui proinde unâ mecum omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, nunc & in sæcula sæculorum.

Gratiarum actio.

Hic exerce actus gratitudinis, laudationis DEI, & alios ad hoc invita.

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Utinam aperiantur labia mea, & repleatur os meum laude, ut cantem gloriam Tuam, tota die magnitudinem Tuam, & enarrem universa mirabilia Tua. Magnificet anima mea Dominum, tot tantisque affecta beneficiis, & exultet spiritus meus in DEO salutari meo; quia respexit humilitatem servi sui, & fecit mihi magna, qui potens est, & esurientem implevit bonis. Benedic ergo nunc anima mea Domino, & omnia, quæ intrâ me sunt Nomini sancto ejus; qui propitiatur omnibus peccatis tuis, qui sanat, per hujus Sacramenti virtutem, omnes infirmitates tuas. &c. **Magnus**

Tu es Domine, & laudabilis nimis, quis Tuas enarrabit potentias? quis auditas faciet omnes laudes Tuas? Ego quidem, etsi omnia membra mea verterentur in linguas, & omnes vitæ meæ respirationes transirent in Tui laudes, & gratiarum actiones; tamen longè minor essem cunctis miserationibus tuis: unde agnoscens insufficientiam meam, id unum votis omnibus exopto, ut omnes Creaturæ Tuæ, mecum & pro me laudent, ac benedicant Nomen sanctum Tuum in æternum.

Sed ante omnia ô Clementissime DEus, accipe laudes & gratiarum actiones, quas tibi Unigenitus Filius Tuus Salvator noster, in assumpta Humanitate, à primo suæ incarnationis instanti, toto vitæ suæ decursu persolvit. Et illas præcipuè, quas instituens hoc Sacramentum, & quasi jam tum agnoscens, impares nos esse gratiis tanto beneficio referendis, elevatis in Cœlum oculis ad Te DEum Patrem suum Omnipotentem, nomine omnium Nostrum, Tibi gratias egit.

Suscipe ô piissime Pater, & illas gratiarum actiones, quas Beatissima Virgo, Unigeniti Filii Tui Mater Tibi obtulit, quando eum, quem ego nunc pectori meo inclusum complector, ipsa castissimis suis visceribus concepit, gestavit & peperit. Nec non & illas, quas toto vitæ suæ tempore, & potissimum, quoties jam sublatum in cœlos, in Sacramento recepit, ex ardenti

cordis desiderio, & intima devotione persolvit.

Benedicant quoque & laudent Te omnes Angelici Spiritus, qui throno Majestatis Tuæ jugiter tremantes assistunt, & cantant incessabili voce dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus.

Desidero quoque ex toto corde, ut omnes Sancti & amici Tui, Tecum modò regnantes in cœlis, quorum Communionem credimus, meam insufficientiam compensent, suis dignissimis laudibus, quas unquam in terra, in usu & veneratione hujus Sacramenti devotissimè obtulerunt, & quas Tibi modò decantant, cum revelata facie comedunt panem vitæ, & torrente voluptatis Tuæ potantur. Participem me fac DEUS meus omnium timentium Te, & custodientium mandata Tua.

O utinam pariter omnium piorum affectus, fervores, & omnia Tibi in terris placentium vota, desideria, & merita, in me unum colligere possem, atque sic tota animi intensione Te amare, & honorare, pro tanto, quò me in hoc Sacramento dignaris, amore & honore.

Profiteor enim, si, quotquot in mundo fuerunt, sunt, aut erunt devotorum, qui debita cum præparatione, devotione, & fructu, Divinissimum hoc Sacramentum unquam acceperunt vel accipient; si inquam, illorum omnium conatus, desideria, & grati, piique affectus, in me unum concurrerent; libens sanè & ultrò omnia

prorsus in laudem & gloriam Nominis Tui, debitamque gratiarum actionem converterem.

Et tamen ingenuè fateor, servus inutilis essem, nec Te condignè laudare possem; quia major es omni laude. Sed parce mihi Domine, quia inops & pauper sum ego: saltèm igitur desiderium pauperis, seu hominem bonæ voluntatis non despicias. O utinam benedicant omnia opera Domini Domino, laudent, & superexaltent eum in sæcula.

Oblatio Satisfactiva.

Offer DEO Patri Christum cum ejus meritis, ac teipsum offer Christo.

O Pater misericordiarum, grandis est, & laudabilis super omnia, immensa illa Charitas Tua, quâ sic mundum dilexisti, ut Filium Tuum Unigenitum dares; ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam. Quid Tibi pro tanta Charitate ego vilis creatura retribuam? Ecce illum ipsum dilectissimum Filium Tuum offero Tibi, mi Pater, quem pro salute mea tam amanter obtulisti, & in hoc Sacrificio, quod pro jugi illius beneficii memoria celebramus, tam gratiosè offerendum & sumendum dedisti.

Quem potius Tibi offeram, ô Pater æterne, quàm Filium Tuum dilectum, in quo Tibi bene complacuisti? Quem alium dirigam intercessorem Tibi ego reus, nisi hunc, qui est propitiatio
pro

pro peccatis meis, Advocatus, Pontifex summus, non alieno sed proprio sanguine perfusus, Hostia Sancta, Agnus sine macula, qui peccatum non fecit; sed abstulit peccata mundi, & langviores nostros livore suo sanavit.

Ecce spes mea, tota fiducia mea, Christus **JESUS** Filius Tuus, Salvator meus: noli, quaeso despiciere hanc oblationem, quamvis id mereatur vilitas offerentis; sed aspice, precor, propitijs, quia major est in infinitum dignitas oblatis. Respice in faciem Christi Tui, qui Tibi pro nostra salute factus est obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis.

Aspice Pater piissimum Filium Tuum, pro me tam impia & crudelia passum: respice in eum, qui passus est, & reminiscere benignè, pro quibus passus. Nonnè hic est innocens ille, quem, ut servum redimeres, Filium tradidisti? Recole piissime Pater, quia hic est ille, quem etiam ex Tua Essentia genuisti, meæ tamen carnis participem fieri voluisti, ut factus consors meæ Humanitatis, consortem me faceret suæ Divinitatis. Attende in Filio, quod Te moveat, misereri servo; & dum dilecti Filii Tibi patent vulnera; mea quaeso tegantur scelera; & quia caro Te lacessivit ad iram, caro Te obsecro, flectat ad misericordiam, & veniam.

Suscipe igitur, O Sancte Pater, Omnipotens, æterne **DEUS**, hanc sanctam & immaculatam Hostiam Filii Tui, quam ego indignus famulus

Ins

lus Tuus offero Tibi, unà cum omnibus virtutibus, meritis, vulneribus, cruciatibus, plagis, suspiriis, cum omnibus sacri sudoris, & cruoris ejus guttis.

In unione illius amoris, quò ipse Tibi in ara Crucis semetipsum obtulit; in laudem & gloriam Nominis Tui; in gratiarum actionem, pro omnibus beneficiis Tuis, mihi totique generi humano collatis.

In expiationem quoque peccatorum meorum; in suppletionem omnium defectuum meorum; in solatium & refrigerium omnium fidelium vivorum & defunctorum &c. &c. per eundem, quem hic offero, Dominum nostrum Filium Tuum. O Amantissime Salvator, quàm magna est super me misericordia Tua, quem, etsi vilem & indignum peccatorem, emisti tam magnò pretiò, nimirum Sanguine Tuo pretiosissimo. Nam ut me satanæ mancipium liberares, Tu verus DEI Filius obtulisti Temetipsum in ara Crucis DEO Patri in Redemptionis pretium; ut verò me pasceres & confortares, Temetipsum nunc mihi in cibum dedisti. Quid retribuam Domino, cum pauper & inops sim ego, pro omnibus, quæ retribuit mihi? an vis Tibi præberi cor meum; nonnè DEO subjecta erit anima mea, à quo omne salutare meum? Nonnè animam meam jure sibi vendicat, qui pro ea animam suam posuit. Paratum cor meum DEUS, paratum cor meum; accipe me totum, qui me totum fecisti: & cum

totus periissem, pro me Te totum dedisti. Verum quæ commutatio? si pro Te reddam me: nempè pro Domino servum, pro DEO hominem, pro Sancto & iusto iniquum, & impium, pro agno immaculato, sordidum peccatorem. Sed Tu Domine, qui dignum habuisti me, pro quo dares non alium quàm Te, nunc quoque suppliciter rogo, nè avertas faciem Tuam à me, neque despicias me DEUS salutaris meus. Suscipe servum Tuum in bonum; qui accepisti pro me formam servi. Suscipe hominem, qui pro me factus es homo. Suscipe peccatorem & ovem perditam, qui es Pastor bonus, & Agnus sine macula, tollens peccata mundi.

Suscipe pariter obsequium servitutis meæ, quod oculis Tuæ Majestatis indignus obtuli, in unione illius Sacrificii, in quo Tu Temetipsum pro me DEO Patri in ara Crucis Hostiam obtulisti. Conjunge vile servitium meum cum omnibus, quæ egisti; & passus es ex perfectissima charitate, & obedientia, & cum divitiis satisfactionum ac meritorum Tuorum, Patri æterno illud offerre digneris; ut de Tua abundantia ditetur mea inopia; & quam ex me ipso nullatenus mereor, Te mediante, gratiam obtineam. In manus Tuas commendo spiritum meum, Domine DEUS veritatis, qui me redemisti. Tibi deinceps adhærere bonum mihi est, & ponere in Te spem meam. Quid enim mihi sit in cælo, & à Te quid velim super terram?

Tu

Tu enim es pars hæreditatis meæ, & calicis mei,
Tu es qui restitutus es hæreditatem meam
mihi.

Impetratio.

*Nè dubites hic avidè, & instanter multa petere,
tibi ipsi & proximis thesaurum hic infinitum habes
Cælestium divitiarum. Aviditas petentis, donantis
liberalitatem provocat. Dilata os tuum, & Deus
implebit illud.*

O Clementissime Salvator in multitudine mi-
sericordiæ & bonitatis Tuæ introivi ad Altare
Tuum, à quo conscius miseræ & iniquitatis meæ,
meritò abstinere debueram, nè fortè accessu teme-
rario reus fierem Corporis & Sanguinis Tui. Ve-
rùm Tu dulcissime Domine, delicta juventutis
meæ & ignorantias meas nè memineris, sed po-
tius reminiscere miserationum Tuarum, ut non
intres in iudicium cum servo Tuo, quia non
justificabitur in conspectu Tuo omnis vivens.
Si enim iniquitates observaveris Domine, Domi-
ne, quis sustinebit? quis accedere ad mensam
Tuam audebit? quis feret rigorem justitiæ Tuæ?
aut quis subsistet in conspectu Divinæ Majesta-
tis Tuæ, in quo etiam Cæli non sunt mundi?

Ecce O Domine confiteor adversum me inju-
stitiam meam; Tu quæso remitte impietatem
peccati mei. Tibi soli peccavi, & malum cor-
ram Te feci. Sed Tu, qui venisti peccatores
salvos facere, salva me, nè projicias me à facie
Tua,

Tua, pro cuius salute Temetipsum spontè tradidisti in pretium, pro cuius alimonia Temetipsum in cibum dedisti. O quanta erit fiducia peccatoris, cui cognita est tanta pietas Salvatoris! Quid erit O Christe Salvator, quod impediat me, nè veniam ad Te, qui à summo Cœlo, causâ salutis meæ venisti ad me. Infirmus quidem & afflictus sum nimis: sed an ideò à facie Tua fugiam? Imò vel ideò solùm ad te veniam, quia infirmus sum: non enim opus est benè habentibus medicò, sed his, qui malè habent: Tu autem solus es Medicus animæ meæ, qui languores nostros Tuo livore sanâsti: sana ergo animam meam, quia peccavi Tibi. Iniquitates meæ, sicut onus grave, gravatæ sunt super me: & quis alleviabit, aut quis portabit onus meum? Tu es ô Domine Agnus DEI, qui tollis peccata mundi: qui bajulâsti Crucem, ut portares nostram iniquitatem: qui dixisti: venite ad me omnes, qui laborâtis, & onerati estis, & ego reficiam vos: Cur ergo ad Te non veniam, qui solus relevare potes peccatorum meorù sarcinam.

Ego vitiis, pravisque passionibus coinquinatus sum, & ideò ad Te confugi; quis enim alius mundum faciet, de immundo conceptum semine, nisi Tu Domine, qui lavisti nos à peccatis nostris in Sanguine Tuo. Lava ergo me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

Ego sum filius ille prodigus & inobediens, qui à Te profugus, omnem consumpsi substantiam;

tiam; & nunc extremam patior inopiam: quò
 ibo, si ad Te non redeo amantissime mi Pater?
 Tu enim es Pater misericordiarum, & DEus to-
 tius consolationis, qui semper recipis in gratiam
 Filios ad Te revertentes, eosque affectu pater-
 no foves. Ego quidem non sum dignus dici
 filius Tuus; Tu nihilominus vis haberi & esse
 Pater meus. Sis itaque mihi propitius & cle-
 mens: recipe exulem filium, operias nudum,
 reficias esurientem, dites inopem. Quomodo
 miseretur Pater filiorum, sic miserere mei, ô
 misericors & miserator Domine: nunquid enim
 letaris in morte & perditione peccatoris, qui
 ut ego viverem, pro me dignatus es mori. Ec-
 ce, quâ fiduciâ ad Te venio, O Christe Salva-
 tor, quamvis sim homo peccator: sed Tu par-
 ce mihi per infinitam misericordiam Tuam, si
 non eâ, quâ par erat curâ, præparatione, ac
 devotione tremendum hoc egi Mysterium. Me-
 morare Domine, quæ sit mea substantia: spiri-
 tus quidem promptus est, caro autem infirma;
 & terrena inhabitatio deprimit sensum multa
 cogitantem. Domine ante Te omne desiderium
 meum, & gemitus meus à Te non est abscon-
 ditus.

O Benignissime DEus, cupio ex toto corde
 Tibi servire deinceps in iustitia & sanctitate,
 omnibus diebus vitæ meæ: utinam dirigantur
 viæ meæ ad custodiendas justificationes Tuas.
 Hoc votis omnibus desidero, ut cor meum ab

omni-

omnibus rebus creatis abstraham, Tibique totus uniar, ut per hujus Sacramenti virtutem, ego in Te & Tu in me maneas. Tibi adherere cupio, quia Tu es DEUS Salvator meus, Dux, Medicus, Magister, imò Pater meus & omnia. Utinam exhibeam corpus meum hostiam viventem, sanctam, Tibi placentem; vivam ego, jam non ego, vivat verò in me Christus, quem intrà meipsum habeo. Juravi ò DEUS & statui custodire judicia justitiæ Tuæ.

Verùm ò Domine, velle quidem mihi adjacet, perficere autem non invenio; quia in membris meis reperio aliam legem, repugnantem legi mentis meæ, ut, non quod volo bonum, hoc faciam. Ad Te itaque ò Domine levavi oculos meos, quia imperfectum meum vident oculi Tui. Tu respice precor oculis misericordiæ Tuæ infirmitatem meam: nam sinè Te nihil boni facere possumus; ex Te autem est omnis sufficientia nostra. Tu itaque deduc me Domine in semitam mandatorum Tuorum, quia ipsam volui.

Eripe me de inimicis meis Domine, qui parâsti in conspectu meo mensam, cujus nunc factus sum particeps, adversùs eos, qui tribulant me; fac mecum signum in bonum, ut videant, qui oderunt me & confundantur; quia Tu Domine adjuvisti me & consolatus es me.

Da mihi intellectum & scrutabor legem Tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Proba me DEUS & scito cor meum; interroga me, & co-

gnosce semitas meas; & vide, si via iniquitatis in me est, & deduc me in viam aeternam: dirige in conspectu Tuo viam meam, ut declinem à via, eujus novissima ducunt ad mortem. O Scrutator cordis mei, vides, quàm fin fragilis & pronus ad hoc N. vel illud vitium: ego quidem lapsus cavere firmiter propono; sed tamen labar; nisi Tu manum Tuam supponas: adjuva ergo infirmitatem meam gratiâ Tuâ. O Christe JESU mitis & humilis corde, qui humilias Te ad manus cujuslibet etiam indigni Sacerdotis, qui demittis Te ad species panis & vini; adeoque à multis viliter, & contemptim tractaris; da mihi gratiam Tuam, ut non exaltetur cor meum; neque elati sint oculi mei; neque ambulavi in magnis & mirabilibus super me.

O mi Domine! qui cùm dives esses, pauperis servi formam accepisti: inclina cor meum in testimonia Tua, & non in avaritiam, ut delecter in via testimoniorum Tuorum, sicut in omnibus divitiis.

O Agne immaculate! qui de Virgine nasci voluisti; da mihi puritatem mentis & corporis; per illud, quod hic nobis præbes, vinum germinans virgines.

O Christe JESU! qui tanquam Agnus innocens, ductus es ad victimam, totque injurias & opprobria passus; da mihi spiritum patientiæ & mansuetudinis.

O Christe Salvator! qui in extrema siti, potatus

tatus es felle & aceto, & omnes spiritus delicias in hoc Sacramento nobis parasti; aufer à me ventris concupiscentias, ut Tibi DEO meo serviam; non ventri, aut voluptati.

O Domine, qui in horto, sanguineo sudore manans, prolixè, & ferventissimè orasti; fac, ut laudem Te, ex toto corde; nec dormitet anima mea præ tædio, in cultu ac servitio Tuo.

O dulcissime Salvator cordium! Tu nôsti, quid sit in homine, qui omnes vias meas consideras: Tu scis optimè, quibus in hoc statu & officio, in quo per gratiam Tuam sum constitutus, virtutibus & donis magis indigeam. Tribue itaque mihi gratiam Tuam, qui tam copiosum gratiæ Authorem, nobis in hoc Sacramento dedisti, & me nunc ad illius participationem tam clementer admisisti. Quæ autem non obvenient bona illi, ad quem divertere dignatur fons ipse bonorum! Ingressus aliquando in domum Zachæi, dixisti: Hodie huic domui salus facta est. Jam es ingressus, ô Christe, domum animæ meæ. Dic ergo illi quæso: Salus Tua ego sum; quia Tuum dicere, est facere; & Tu solus es DEUS Salvator meus.

Adjuva me DEUS salutaris meus, & propter gloriam Nominis Tui libera me, & salva me, quid est enim JESUS, nisi Salvator? verè non est aliud Nomen sub cælo, datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Cor mundum crea in me DEUS, & spiritum rectum innova in

visceribus meis. Redde mihi lætitiã salutaris Tui, & spiritu principali confirma me. O Domine, qui tam dignanter venisti ad me, non dimittam Te, nisi benedixeris mihi; qui aperis manum Tuam, & imples omne animal benedictione. O utinam accipiam benedictionem à Domino, & misericordiam à DEO salutari meo! quatenus eam de virtute in virtutem; donec Te clarè videam DEum Deorum in Sion, quem nunc velatum in Sacramento, & per speculum in ænigmate video. O Domine, qui neminem vis perire, sed omnes homines salvos fieri, ideòque pro omnibus mortem subiisti, & hoc Sacramentum instituisti; salvos fac servos Tuos, DEUS meus, sperantes in Te. Memor esto Congregationis Tuæ, quam possedisti ab initio. Salvum fac populum Tuum Domine, & benedic hereditati Tuæ, & rege eos, & extolle illos in æternum. Subveni quæso famulis Tuis, quos pretioso sanguine redemisti. Mitte eis Domine auxilium de Sancto, & de Sion tuere eos.

Miserere Amicorum, Benefactorumque meorum NN. Communica illis meritum pretiosi Sanguinis Tui, & Passionis Tuæ, ut ope gratiæ Tuæ, sic vitam præsentem instituunt, ut tandem in Cœlis æternæ vitæ præmium recipiant. *Memineris hinc etiam defunctorum.*

O Dulcissima Virgo Mater! quæ eundem Dominum, quem ego modò suscepi, de Spiritu Sancto conceptum, in sacratissimo utero Tuo

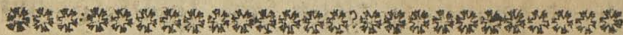

dignè portasti, intercede pro me apud eundem
Filium Tuum, omnisque negligentiae, & indi-
gnitatis in summi hujus Sacramenti sumptione
commisae, veniam mihi impetra.

Mater misericordiae, per Te, precor, acces-
sum habeam ad Filium, & per Te nos suscipiat,
qui per Te datus est nobis. Excuset apud ipsum
integritas Tua culpam nostrae corruptionis, &
humilitas Tua DEO tam grata, nostrae veniam
impetret vanitatis & superbiae. Copiosa chari-
tas Tua nostrorum cooperiat multitudinem pec-
catorum, & foecunditas Tua gloriosa, foecundi-
tatem nobis conferat meritorum. O Domina
Nostra, Mediatrix nostra, Advocata nostra,
Tuo Filio nos repraesenta, Tuo Filio nos recon-
cilia, Tuo Filio nos recommenda. Fac o Be-
nedicta per gratiam, quam meruisti; per miseri-
cordiam, quam peperisti; ut qui Te mediante,
dignatus est fieri particeps infirmitatis & miseriae
nostrae; Te quoque intercedente, participes nos
faciat bonitatis ac gloriae suae, JESUS Christus
Filius Tuus Dominus noster, qui est super o-
mnia benedictus in saecula.

O Sancti DEI omnes, qui jam transistis hu-
jus mortalitatis pelagus, & pervenire meruistis ad
portum aeternae felicitatis; qui in carne viventes,
sic Domino servivistis, ut jam cum ipso sine fine re-
gnatis: Obsecro vos per vestram charitatem, ut si-
cut estis securi de vobis, ita sitis solliciti pro nobis.
Per ipsum vos rogo, qui vos elegit, qui nunc,

replet in bonis omne desiderium vestrum; esto-
te memores nostri, qui adhuc in mediis naufragii
versamur periculis. Subvenite misero peccatori,
qui ad portum quietis, quem vos feliciter attigistis,
aspiro; ut per vestras orationes, vestro tandem jungar consortio. Sed interim, dum hæreo
in via, opus mihi est viatico, quò confortatus
felicìus iter conficiam. Viaticum nostrum est
Christus ipse Salvator, quò vos satiamini in patria,
nos sustentamur in via; donec veniat tempus,
quò vobiscum satiemur & nos ab ubertate Domùs DEI.
Adeste mihi, quaeso, precibus, meritisque vestris,
ut Panis ille cœlestis & viaticum Divinum,
quod modò sumpsi, præstet mihi robur & tutamen
contra omnes infirmitates, pericula, & insidias,
ut in fortitudine cibi illius ambulem per hujus
mundi desertum, usque ad montem DEI; ibidémque
dulcissima illius fruitione jugiter gaudeam,
& DEUM unà vobiscum laudem, per omnia sæcula, Amen.

PARAPHRASIS

IN ORATIONEM DOMINICAM,

*Ante vel post Missam, aut Communionem,
fructuosè usurpanda.*

Pater noster. Potentissime, Sapientissime, Clementissime; qui, ut dulcedinem Tuam in filios Tuos demonstrares, Pane suavissimo de

cœlo præstito, esurientes reple, & omnia, quæ creâsti, tam paternè & mirabiliter alis, atque conservas; adeoque nec mihi supplici Filio Tuo, ut confido, pro Paterna bonitate Tua quidquam denegabis. Unde confidenter nunc levo ad Te oculos meos.

Qui es in cœlis. Ut oculis misericordiæ Tuz, respicias me miserum, exultantem à facie chari Parentis, & inter tot pericula, in terris peregrinantem.

Sanctificetur Nomen Tuum. Omnia quæcunque facio, dico, cogito, cedant ad majorem Tui Nominis gloriam: nunc verò præcipuè, cum ad sacra Corporis & Sanguinis Filii Tui mysteria venio: hoc unum volo, hoc desidero, ut laudetur suprema Tua Majestas, & immensa Tua Bonitas ametur, cui ob summam excellentiam, debetur ab omni creatura omnis Honor & Gloria, æterna Laus, & Gratiarum actio. Sed quis dignè laudare Te, aut gratias agere Tibi poterit? ecce Filius Tuus dilectus, in Sacrosancta Eucharistia absconditus, in quo Tibi benè complacuit.

Adveniat Regnum Tuum. Cujus Regni felicitatem ac delicias in hoc Sacramento prælibamus. Dedisti enim nobis, in pignus futuræ gloriæ, Corpus & Sanguinem Filii Tui: & sic nos quoque per gratiam adoptionis fecisti Tibi hæredes, cohæredes autem Christi: interim verò dum adhuc in exilio peregrinamur à Domino, fac nos ità hoc sacro pignore uti, quatenus in dies ma-

gis ; magisque in nobis proficiat Regnum Tuum gratiæ ; ut tandem in nos perveniat Regnum Tuum gloriæ.

Fiat voluntas Tua. Jubemur enim manducare Carnem Filii Tui, DEI - Hominis, & bibere Sanguinem ejus ; alioquin vitam in nobis non habituri. Quis enim hoc præsumeret, conscius infirmitatis suæ, nisi id tam amanter & diligenter Tu unâ cum Filio velles, & præciperes ? Quia ergo itâ vis, fiat, quod vis, & quomodò vis : hæc est enim voluntas Tua, Sanctificatio nostra, nempe nos esse sanctos par est, quia Tu Sanctus es, & accedimus ad ipsum Sanctum Sanctorum. Fac igitur Domine, ut hæc sancta non tractemus ; nisi sanctè & religiosè. Unde

Sicut in cælo. Sancti pleno ore, puro corde, & ardenti desiderio manducant hunc panem vivum revelata facie ; itâ & nos in terra magnò desiderio & prompto affectu comedamus eum speciebus Sacramentalibus velatum ; donec & nos cum Electis Tuis videamus illum in propria specie, & satiemur ab ubertate Domûs Tuæ.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Tu, qui das nobis in Te sperantibus escam in tempore opportuno ; Tu, qui aperis manum Tuam, & imples omne animal benedictione ; mihi ne soli deesse poteris ? Nôsti Domine, quia non minùs anima quàm corpus indiget cibo, ut vivat : illud enim naturali calore, hæc æstu concupiscentiæ consumitur. Adhuc nè inhiabo siliquis porcorum,

rim, cui in Domo Patris mei vesci licet Pane
 Filiorum, imò Angelorum, mannâ cœli, & Pa-
 re vivo, qui de cœlo descendit? O pretiosa &
 roboris esca, sed ô grandis æterni Patris chari-
 tas & misericordia! Mihi enim non serenti, nec
 netenti, nec habenti horrea, datur è cœlo fru-
 mentum Eleætorum & Panis vitæ. Tu Domine
 seminâsti illum in terris; Tu mortis falce messui-
 sti; eumque in horreo Ecclesiæ Tuæ nutriendis
 filiis Tuis totum exposuisti. Da ergo mihi Be-
 nignissime Pater, ut hoc Pane sapiùs dignè refi-
 car, imò etiam quotidie (si non Sacramentali-
 ter, saltèm spiritualiter) recipiam, quod mihi
 quotidie profit, quia enim quotidie pecco, ac
 deficio, an non meritò quotidie etiam remedium
 accipio, quod vires meas reficiat? O utinam hoc
 cœlesti Pane & viatico, ità sustentem in hoc de-
 serto, ut in fortitudine cibi illius ambulem usque
 ad montem DEI.

Et dimitte nobis debita nostra. Heu quàm multa
 & gravia! In multis enim offendimus omnes. Ve-
 rè nos miseri & inopes, solvendo non fuimus,
 neque sumus: sed ecce Domine apud Te est
 misericordia, & copiosa apud Filium Tuum re-
 demptio, quem nostri miserus, dedisti nobis.
 Ille justus, impollutus, & innocens per omnia;
 quod nos debuimus, solvit; quod nos peccavi-
 mus, ipse luit, Tuæque Justitiæ abundè satis-
 fecit, donans nobis immensum meritorum suo-
 rum thesaurum, & infinitum sui Sanguinis pre-
 tium

tium. Hoc autem totum, velut depositum, habemus in pretioso Sanctissimi Sacramenti araro reconditum. Hunc ergo thesaurum nunc Tibi ô Pater aeternae offero, ut inde capias, quantum à me pro debitis meis exigis. Ego unde solvam non habeo; at Filii Tui superabundant meritis, ut inde nostra solvantur debita. Propter hanc itaque.

Dimitte nobis, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Dimittimus, inquam, nè fortè extra vinculum charitatis, indignè tractemus Sacramentum pacis & unitatis, ac frustra à DEO quaerimus misericordiam, si nos ipsam homini negamus. Quæ enim nobis communicatio cum Corpore & Sanguine Domini? Si membris Corporis ejus mystici, id est, proximis nostris, communionem pacis & amoris non conjungimur? Oportet nos utique, cum accedere volumus ad Altare, priùs reconciliari Fratribus nostris, si quid habent adversus nos; & sic venire ad offerendum munus nostrum. Hoc Filius Tuus nos facere docuit, & ipse fecit. Cum enim esset in cruce, exsolvens omnium debita, dimisit inimicis suis, & pro tortoribus supplex rogavit, dicens: Pater ignosce illis &c. Dimitte mihi itaque debita mea, pro quibus Filius Tuus offert merita sua. His enim seclusis, si iniquitates observaveris, quis sustinebit?

Et nè nos inducas in tentationem. O Domine, qui parâsti mensam in conspectu nostro, adver-

sus omnes, qui tribulant nos, Panem hinc apponens, qui cor hominis confirmat, adversus omnes tentationes mundi, carnis, & dæmonis, da mihi per hunc cibum cœlestem & vivificum vires & robur, ut tentatus non succumbam; sed Tibi constanter adhæream: non studeam esse amicus hujus mundi, aut conformari huic sæculo; sed virtute cœlestis cibi transformer in Te, ut uni Tibi placere cupiam, & displicere timeam. Sordeat mihi terra; quia hinc cœlum intueor, & mundi, totius Dominum complector. Nihil me carnis moveant illecebræ, cui datur Agni immaculati carne & mannâ cœli vesci; in quo delicias longè majores, & omnem saporis suavitatem invenio. Dæmon verò quid poterit in me, quando mecum est DEUS? Si autem DEUS pro nobis; quis contra nos.

Sed libera nos à malo. Multis enim in hac vita ca-
 sibus, & miseriis, obnoxii sumus, quæ eatenus censentur esse mala, quatenus nos fragiles in culpam dejiciunt, & abstrahunt à Te, summo bono. Abduci autem à summo bono, hoc utique est summum malorum. Quem ergo requiremus, qui nos liberet ab hoc malo; nisi Te fontem omnis boni, & quem nobis Advocatum apud Te, omnisque salutis ac felicitatis Authorem dedisti JESUM Christum, qui nos à peccato, & à morte liberavit in Sanguine suo. Hoc Mediatore fac, ut omnia nobis cooperentur in bonum; quia non est nobis in alio aliquo salus. Is ergo prout est verè præsens
 in

in hoc Sacramento ; ità nobiscum sit ubique : ille nos pascat , regat , conservet , protegat , ducat , pro suo clementissimo beneplacito , velut oves pascuæ suæ ? quidquid nobis evenerit , malum non erit , dummodo nos non separet à summo bono ; nam adhærere DEO bonum est . Quid enim mihi est in cœlo , & à Te quid volui super terram ?

PARAPHRASIS

In Orationem

ANIMA CHRISTI

*Ante vel post Missam , aut Communionem
fructuosè usurpanda.*

A Anima Christi, sanctifica me. O anima omnibûs Spiritûs Sancti donis & charismatis exornata, sanctifica me, per fidem vivam, per spem firmam, per charitatem perfectam, quam nec ulla tribulatio, nec angustia, nec mors ipsa dissolvat. O anima, quæ per naturalem informationem es propria Christi, sis etiam mea, per gratiosam assistentiam & operationem, efficiendo in me sanctas illustrationes, piâsque affectiones.

O anima Christi, esto anima & vita animæ meæ : quia sinè Te vivere est mori ; tecum autem & in Te mori, est vivere in æternum. O anima Christi, Tua memoria meam corroboret ;

Tuus

Tuus intellectus meum illuminet; voluntas Tua, meam Tibi conformet.

Corpus Christi salva me. O Corpus, quod non solum in mortem acerbissimam, sed etiam in saluberrimum animæ nostræ cibum, & immortalitatis pharmacum, jugéque Sacrificium, traditum es, salva me O Divinum Caput, in quo sunt reconditi omnes thesauri sapientiæ & scientiæ DEI, governa me. O benignissimi oculi, toties pro me lachrymâs perfusi; respicite me. O lingua Salvatoris, quæ habes verba vitæ æternæ; doce me. O manus potentissimæ, quarum tactu, morbi sunt curati, cæci illuminati, mortui resuscitati, tollite omnes languores & morbos, tum corporis, tum animæ meæ, cæcitatem pellite, vitamque gratiæ mihi restituite. Quis mihi det ô speciosi pedes, toti mundo salutem afferentes, ut cum Magdalena vos amplectar, & deosculer, veniamque peccatorum meorum, apud vos reperiam. O amabilissimum pectus, sacrarium Divinitatis, Altare amoris, jungere cordi meo, illudque amore tuo inflamma. Sic mihi vivere, Christus erit; & mori lucrum.

Sanguis Christi inebria me. Ut omnium terrenarum oblationem prorsus oblitus, memor sum solius DEI, eoque unice delecter. Inebria me, ut omnibus tentationibus ad peccatum me impellentibus, generosè usque ad sanguinem semper resistam: Inebria me, ut sicut Tu totus, amore mei, à Corpore Christi fuisti effusus, ita

& ego sanguinem pro eo fundere, mortemque ejus, mortem meam compensare sim paratus.

Aqua lateris Christi lava me. Amplius lava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. O fons aquæ salientis in vitam æternam, extingue in me malignum carnis concupiscentiæ ardorem, ut nihil præter amorem DEI mei, sciam. O puteus aquarum viventium, immergo me Tibi; purifica me, ut per apertum Christi latus merear ad cor ejus amplexandum & deosculandum admitti.

Passio Christi conforta me. O fortissima Passio, quæ omnia mundi peccata pertulisti, confirma me, ut omnes adversitates in vita mortali occurrentes non solum fortis, sed etiam hilaris animo perferam. Tribue mihi vires, ut injurias & contumelias pro Domino meo JESU Christo generose sustineam. Corroboram me, ut in hora mortis meæ, non prævaleat contra me inimicus, sed fugiant tunc partes adversæ, & vincat eas Leo de tribu Juda:

O Bone JESU exaudi me. Meretur quidem malitia mea, ut repellar à Te; sed invitat infinita bonitas Tua, ut accedam ad Te; & sperem exaudiri à Te. Ergo me ad Thronum gratiæ Tuæ benignè admitte, oculisque Tuæ clementiæ respice, atque aures Tuæ pietatis mihi aperi. Poteritne fieri, ut qui es fons omnis bonitatis, imò ipsa substantialis bonitas, me peccatorem non

ex-

exaudias, qui maximos quosque peccatores exaudis, & à gratia Tua non repellis?

Intra vulnera Tua absconde me. Nam Sanctissima Vulnera Tua constituisti asylum miserorum: ad illa ergo, conscius quidem multorum peccatorum, plenus tamen fiducia & spei, confugio: intrà illa me admitte, nè fiam præda hostibus meis, aut nè incidam in manus offensi Domini Judicis-que mei. Hic securus latebo, hic misericordias Tuas, ô bone JESU, in æternum cantabo.

Non permittas me separari à Te. Meretur quidem multitudo & gravitas scelerum meorum, ut tanquam pulvis ventô validô projiciat à facie terræ, ita me furor iræ Tuæ projicitur à facie Tua: Sed oro Te per sacratissima Vulnera, per Sanguinem pretiosissimum, per acerbissimam Passionem & mortem Tuam, nè projicias me à facie Tua, & Spiritum Sanctum Tuum nè auferas à me. Nam projectus & separatus à Te, mox audire cogeret: DEUS dereliquit eum, persequimini, & comprehendite eum, quia non est, qui eum de manibus nostris eripiat. Proinde iterum atque iterum supplex, ô bone JESU rogo, nè in æternum permittas, me separari à Te.

Ab hoste maligno defende me. Circuit nãmque ille tanquam leo rugiens, quærens, quem devoret. Sed Tu ô Pastor bone defende me, nè quando dicat inimicus: Prævalui adversus eum. Hostis noster malignus, est antiquus ille draco,
qui

qui ortus est in Paradiso voluntatis, qui caudâ suâ detraxit de cœlo tertiam stellarum partem, qui venenô suô corruptit aquas terræ, ut eas bibentes homines moriantur, qui absorbet fluvium tot populorum infidelium, & habet fiduciam, quod influat etiam Jordanis in os suum. Quis vero me à morsibus ejus defendet? quis ex ejus faucibus eruet: nisi Tu Domine, qui confregisti caput draconis magni. Adjuva ergo me, prætende alas Tuas super me, ut sub eas à facie ejus fugiam, & scutô Tuô inexpugnabili, à dentibus ejus, me protege.

Tetendit ille ante pedes nostros, laqueos infinitos, & vias nostras variis replevit discipulis, ad capiendum nos. Quis illas effugiet? nisi Tu, qui es lux vera, eum illumines, dolos detegas, & nè in illos incidat, præcaveas. Ergo Tu Domine libera me à laqueo venantium, & à verbo aspero, ut confitear Tibi dicâmque Benedictus Dominus, qui non dedit me in captionem dentibus ejus. Anima mea sicut passer erepta est de laqueo venantium; laqueus contritus est, & ego liberatus sum.

In hora martis mea voca me. Veniet tempus, quando ex hoc instabili mundo, trepidus ibo in domum æternitatis meæ; quando ab omnibus creaturis deserar, & anxius nesciam, quò me vertam. Ergo Tu Pastor bone voca me tunc ovem Tuam perditam, quæ toties renuet audire vocem Tuam. Indignus quidem ego sum no-

mine ovīs Tuā, nam oves Tuā vocem Tuam audiunt; nihilominus voca me, non meis meritis, sed Tuā promptus misericordiā. Quā enim utilitas in sanguine meo, si descendero in corruptionem?

Jube me Domine venire ad Te. Fecisti me Domine ad Te, & inquietum est cor meum, donec requiescat in Te: non potest autem requiescere in Te, nisi prius perveniat ad Te. *Jube me ergo Domine venire ad Te.* Obstant quidem mihi fluctus feri hujus maris, obstant sensibilia ejus oblectamenta, carnis illecebrā, ac Dæmonis versutiā resistunt: Sed si me jusseris venire ad Te, omnia ista securus calcabo, ut potiar Te, ut amplectar Te, ut fruam Te. Vocas quidem omnes ad Te, & dicis: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Ergo & me non prætermittas: nam ego agnosco atque profiteor Te esse summum bonum meum, ad cujus fruitionem sum creatus; & ego laboro circa vanitates & insanias falsas, oneratusque sum sarcinā multorum delictorum. *Jube ergo me venire ad Te: ut reficias me, quia Tu solus mihi sufficis.* Quid enim mihi est in cælo, & à Te quid volui super terram, præter Te, DEUS cordis mei, & pars mea DEUS in æternum.

Ut cum Sanctis Tuis laudem Te in sæcula sæculorum. Nam quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad Te

T

DEUS.

DEus. Sitivit anima mea ad Te DEum, fontem vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Tuam; ut illam cum Electis Tuis videam, unaque cum illis Te laudem & glorificem, quamvis illorum consortio sim indignus. Felices, qui jam de pelago ad litus, de exilio ad Patriam, de carcere ad pallatium illud pervenere, in quo Te facie ad faciem contemplantes, torrente voluptatis Tuæ potantur, ac ineffabili, ab ubertate Domûs Tuæ, dulcedine fruuntur. Fac me Domine participem felicitatis eorum, ut unâ cum illis laudem Te in sæcula sæculorum,

A M E N.

PRÆ-

PRÆPARATIO
AD
MISSAM.

Oratio præparatoria , cum Indulgentiis 50. Annorum.

Ego

IN sceleribus à juventute mea , miser , vilis , & immundus , terra , & cinis , putredo , vermis , & non homo , qui toties **DEUM** offendi , proximum læsi , mihi non peperci

Volo

DEI voluntate , **DEI** beneplacitò , **DEI** dispensatione , misericordiâ , gratiâ , & benignitate.

Celebrare

Rem maximam , Angelis non concessam , contrectare , de cælo Filium **DEI** advocare , in manibus meis , velut in visceribus Matris , ipsum complecti , Spiritum Christi suscipere , divina mysteria contemplari , Angelorum reverentiam & obsequium admirari , Passionis memoriam re-

colere, futuræ gloriæ pignus accipere, vivos & mortuos adjuvare.

Missam,

Passionis Christi repræsentationem, Unigeniti Filii DEI Sacrificium, redemptionem humani generis, Trinitatis gloriâ, Angelorum lætitiâ, iustorum solatium, peccatorum veniam, vivorum subsidium, mortuorum refrigerium.

Et conficere

TRansubstantiare in Christi Corpus, panem, & in ejus Sanguinem, vinum, omni humilitate, devotione, attentione, & puritate.

Corpus,

Divinum, verum, vivens, immortale, impassibile, gloriosum, viatorum firmamentum, debilibus robur, animarum nutrimentum.

Et Sanguinem

Qui est peccatorum omnium pretium, lavacrum criminum, ablutio macularum, viatorum refectio, fons vitæ, salus mundi, tribulorum condimentum suavissimum.

Domini nostri JESU Christi.

Qui est verus DEUS, & verus Homo, totus in cælo, totus in terra, totus in universo, omnia continens, omnia complectens, omnia sciens, omnia prospiciens, & omnia disponens.

Juxta Ritus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Cui corde, verbô, & opere semper intendo,
me

me subicere, & conformare, in qua opto firmiter vivere, & fiducialiter mori.

Ad laudem Omnipotentis DEI.

Qui est, qui fuit, & qui futurus est in æternum, ab omnibus laudandus, benedicendus, glorificandus, quærendus, & cognoscendus.

Totiúsque Curiaë Triumphantis.

Quæ est Mater nostra, hæreditas nostra, possessio, habitatio, felicitas, & beatitudo nostra, ubi multitudo laudantium, & benedictantium DEUM, sinè intermissione.

Ad utilitatem meam,

Spiritualem, & corporalem salutem, ad beneplacitum Divinæ Majestatis, de cujus misericordia omnis utilitas, bonitas, ordinatio, & dispositio vitæ meæ procedit.

Totiúsque Curiaë Militantis.

Quæ est vallis lacrymarum, miseria calamitatum, & militia nostra, ubi multitudo languentium, cæcorum, surdorum, claudorum, expectantium cœlestis miserationis consolationem, pacem, & vitam æternam.

Pro omnibus, qui se commendaverunt
Orationibus meis, in genere, & in specie.

UT habeant lumen ad cognoscendum Te, intellectum ad discernendum, quidquid bonum, quidquid sanctum est, liberentur à malis

præteritis , præsentibus , & futuris , & omni tempore , observent præcepta Domini.

Et pro felici Statu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

UT Summus Pontifex N. Sanctus , pius , & iustus in suo regimine conservetur , ut hæresum tempestates penitus profligentur & sedantur , ut Principum Christianorum concordia in perpetuum fervetur.

GAudium cum pace , emendationem vitæ , spatium veræ pœnitentiæ , gratiam , & consolationem Spiritûs Sancti , perseverantiam in bonis operibus , tribuat nobis Omnipotens , & misericors Dominus , Amen.

Applicatio Missæ pro vivis , Memento Vivorum N. N.

1. **M**Ei , Parentum , Fratrum , Sororum , Con- sanguineorum , & omnium amicorum meorum , ut eis dones , quod voluntati Tuæ placitum , & salutem eorum profuturum esse cognoveris.
2. Omnium , quibus fui gravamen , scandalum , & occasio peccandi.
3. Omnium Benefactorum , & Ministrorum Ecclesiæ DEI Catholicæ.
4. Omnium hæreticorum & infidelium , ad conversionem.
5. Omnium agonizantium , & improvise morientium.

6. Omni-

6. Omnium mihi commissorum in genere, & in specie.
7. Omnium in peccatis obstinatorum.
8. Specialiter Personæ N. N.

Applicatio Missæ pro Defunctis, Memento Mortuorum.

1. Animarum Parentum, Fratrum, Sororum, Consanguineorum, & omnium Amicorum meorum.
2. Animarum omnium Benefactorum meorum, in Spiritualibus & temporalibus.
3. Animarum omnium Pontificum, Sacerdotum & Ministrorum Ecclesiæ DEI Catholicæ.
4. Animarum omnium, improvisa morte corporibus exutarum.
5. Animarum, quarum non est specialis memoria.
6. Animarum omnium existentium in Purgatorio.
7. Animarum omnium, mihi in genere & specie commissarum.
8. Specialiter animæ N. N.

Applicatio perutilis, pro omnibus necessitatibus privatis & publicis.

O Pater misericordiarum, & DEUS totius consolationis. Ecce ego indignus peccator, vocatus in societatem Filii Tui, hoc Sacrificium celebraturus advenio, ad laudem & gloriam SS. Trinitatis, Beatissimæ Virginis MARIÆ, SS. Angelorum & Custodis mei, Patronorumque meorum,

rum, & hujus S. N. cujus Festivitatem celebrat Mater Ecclesia DEI; Cùm igitur ego indignus peccator, debitas Tibi agere gratias, pro beneficiis in me collatis, dignè facere nequeam. Offero Tibi in hoc Sacrificio omnia merita Unigeniti Filii Tui Domini IESU Christi, charitatem, obedientiam, humilitatem, mansuetudinem, omnes Ejus labores, jejunia, vigiliis, fatigationes, orationes, angustias, dolores; Offero omnia merita Beatissimæ MARIE Virginis, corda inflammata omnium Angelorum, Patriarcharum fidem, Prophetarum constantiam, Apostolorum labores, Martyrum pœnas, Confessorum sanctitatem, Virginum puritatem, totiusque Curiaë cœlestis cogitationes, motusque omnes. Offero omnia Sacrificia, quæ nunc per universum orbem offeruntur. Offero omnium Religiosorum laudes, orationes, mortificationes, curas, in animis juvandis, Sacramentis administrandis, verbo DEI prædicando. Offero omnium justorum opera, tribulationes, dolores, labores, quibus omnibus voluntatem meam adjungo, & particeps haberi cupio. Intende oculos misericordiæ Tuæ in Summum Pontificem Romanum N. & in universos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Parochos, & in omnes, qui ad statum Clericalem pertinent, miserere omnium Religionum, & præsertim in hac Civitate, & nostra Congregatione, ut exactè paupertatem, castitatem, & obedientiam servent. Effunde miserationes Tu-

as in Regem Nostrum N. in omnes Catholicos Reges, in universos Gubernatores Nobiles, Plebejos, in omnes, qui ad statum spectant Sæcularem. Regni Poloniæ Civitates & Provincias ab incursu hostium conserva, à peste, fame, & bello libera, & pacem in diebus nostris concede. Denique offero Tibi hoc Sacrificium, pro omnibus vivis atque defunctis, pro quibus Dominus Noster JESUS Christus, & Ejus Mater, sciunt & volunt me debere orare, & sacrificare, sic oro, obsecro, ac orare, & sacrificare intendo, ac propono, juxta intensionem Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, ego N. Minister, & licet indignus Sacerdos. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.

Oratio post Missam.

O Clementissime JESU, gratias Tibi ago, quòd me dulcissimo Corpore, & pretiosissimo Sanguine Tuo reficere voluisti, quòd me ad officium Sacerdotale elegisti, & humiliter rogo, ut remittas mihi universas negligentias meas, & omnia errata mea, quòd Sanctissimum Corpus & Sanguinem Tuum tractavi, & sumpsi tam irreverenter, & indevotè. Parce, quaeso, benignissime DEUS, & remitte omne, quod in hac Missa, tam in ciendis, quàm in agendis vanis cogitationibus, transivi incautè seu negligenter. Eja deprecor Te misericors DEUS, ut Tibi hoc Sacrificium gratum sit, & acceptum, quod

quod obtuli in laudem Nominis Tui , & Gloriosissimæ Virginis MARIAE , atque & in honorem S. N. & Electorum Tuorum , pro vivorum & mortuorum salute : da vivis omnibus gratiam , & defunctis requiem , Ecclesiæ pacem & concordiam ; nobis autem peccatoribus fidem rectam , spem firmam , charitatem perfectam , ac tandem vitam sempiternam , Amen.

Alia post Missam.

O Bone JESU , bone JESU , bone JESU , & spes mea , refugium meum , salus mea , miserere , miserere , miserere mei , adjuva me Domine , adjuva , & propitius esto mihi peccatori vilissimo , peccatori indignissimo , peccatori abominando , resigno me Tibi totum integrè , fiat semper in me , & de me gratissima voluntas Tua : ô dilecte , dilecte , dilecte , ô charorum omnium charissime , ô Sponse floride , ô Sponse mellifue , ô dulcedo cordis mei , & vita animæ meæ : accende , concrema , & transforma me , ut nihil præter Te vivat in me. Eja mi dulcissime JESU , JESU , JESU , vulnera , vulnera cor meum profundissime , jaculô amoris Tui.

Ad Beatam MARIAM Virginem.

O Mater pietatis & misericordiæ , Beatissima Virgo MARIA , ad Te confugio toto corde & affectu , & precor pietatem Tuam , intercede pro me ad Dulcissimum JESUM Filium tuum ,
Salva-

Salvatorem & Redemptorem animæ meæ. Tu autem, ô mi JESU benignissime, solve vincula peccatorum nostrorum, intercedente Beatissima Virgine Genitrice Tua, cum omnibus Sanctis, nos famulos Tuos, Benefactores, atque loca nostra in omni Sanctitate custodi, omnésque consanguinitate, affinitate, familiaritate conjunctos, à vitiis purga, virtutibus illustra, pacem & salutem nobis tribue, hostes visibiles & invisibiles remove, carnalia desideria repelle, aërem salubrem indulge, amicis & inimicis nostris charitatem largire, & urbem hanc, atque locum istum, cum omnibus habitantibus in ea, à peste, fame, & bello conserva, Pontificem Nostrum N. Regem N. Antistitem, & omnes Prælatos, & cunctum populum Christianum, ab omni adversitate custodi, & benedictio Tua sit super nos semper, Amen.

Ad Sanctum, Cujus ea die Festum celebratur.

O Sancte N. ecce ego miser peccator, de Tuis meritis confusus, obtuli nunc Sacratissimum SACRAMENTUM Corporis & Sanguinis Domini JESU Christi, pro Tuo honore & gloria, precor Te humiliter & devotè, ut pro me hodie intercedere digneris, ut tantum Sacrificium dignè & acceptabile fiat in conspectu Divinæ Majestatis, Tua intercessione, quod suscepi indignus; sit mihi purgatio scelerum, sit fortitudo fragilium, sit contra mundi pericula firmamen-

mentum, sit impetratio veniæ, sit stabilimen-
 tum gratiæ, medicina vitæ, viaticum meæ pe-
 regrinationis, sit mihi armatura fidei, & scutum
 bonæ voluntatis, sit vitiorum meorum evacua-
 tio, concupiscentiæ & libidinis exterminatio,
 charitatis & patientiæ, humilitatis & obedientiæ,
 omniumque virtutum augmentatio, contra infi-
 dias omnium inimicorum, visibilium & invisibi-
 lium, firma defensio, motuum meorum, tam car-
 naliū, quàm spiritualium, perfecta quie-
 tatio, in DEO vero firma adhæsio, at-
 que finis mei felix consummatio,

A M E N.

I N D E X.

Materiarum hujus Libri.

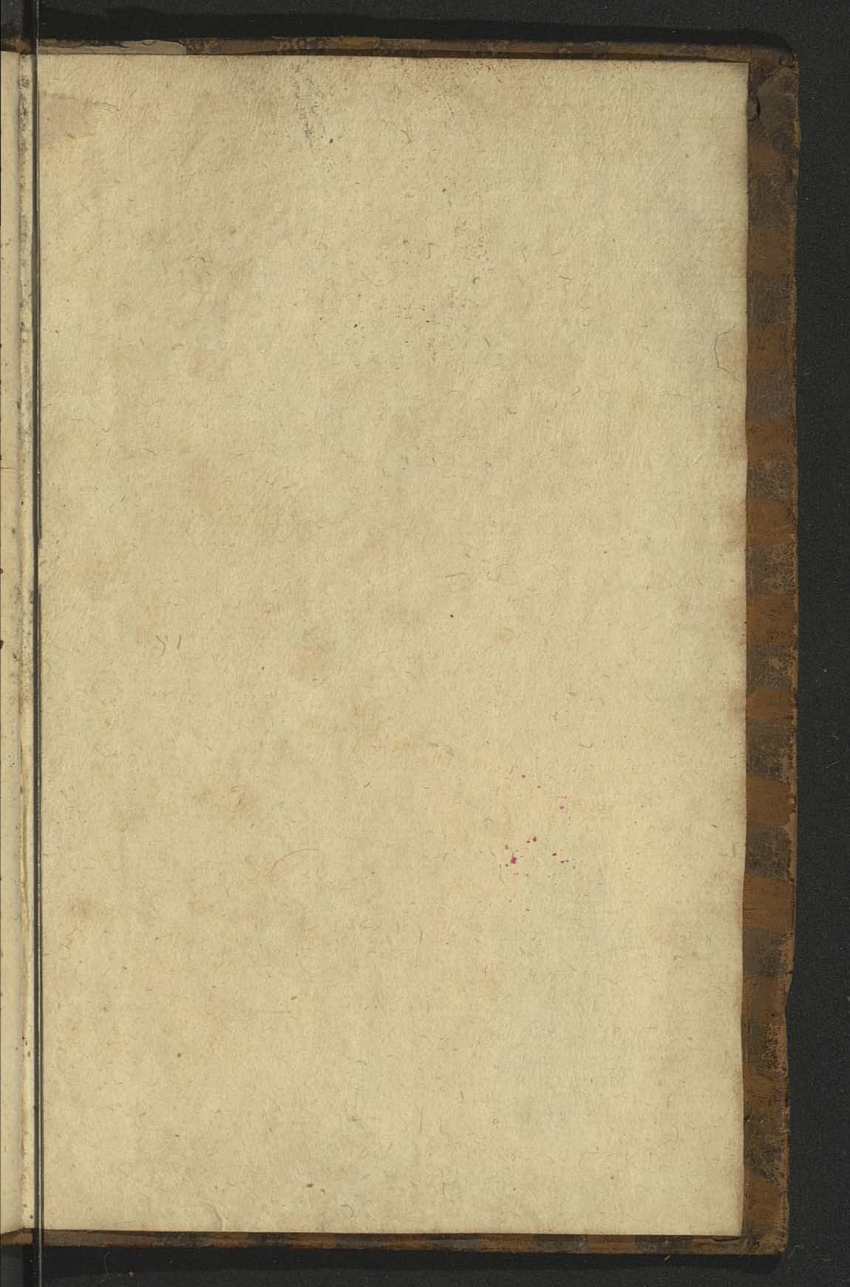
<i>De Officiis Confessarii.</i>	fol. 3.
<i>Quæ esse debeant Confessarii dotes antequam ad Sacramenti hujus administrationem accedat.</i>	fol. 4.
<i>Puritas mentis, Puritas intentionis, Zelus animarum, Assiduitas, Humilitas, Scientia, Prudentia, Taciturnitas, Fortitudo.</i>	à fol. 4. ad 10.
<i>Quid Confessario agendum, dum Confessionale accedit.</i>	11.
<i>Quid in ipso Confessionis contextu Confessario sit agendum.</i>	11.
<i>De interrogationibus. Quid Confessarius aliquoties interrogare debeat pœnitentes & quos.</i>	13.
<i>Quando, & de quibus interrogare pœnitentes Confessarius debeat.</i>	16.
<i>Quomodo interrogandus sit pœnitens.</i>	21.
	Pec-

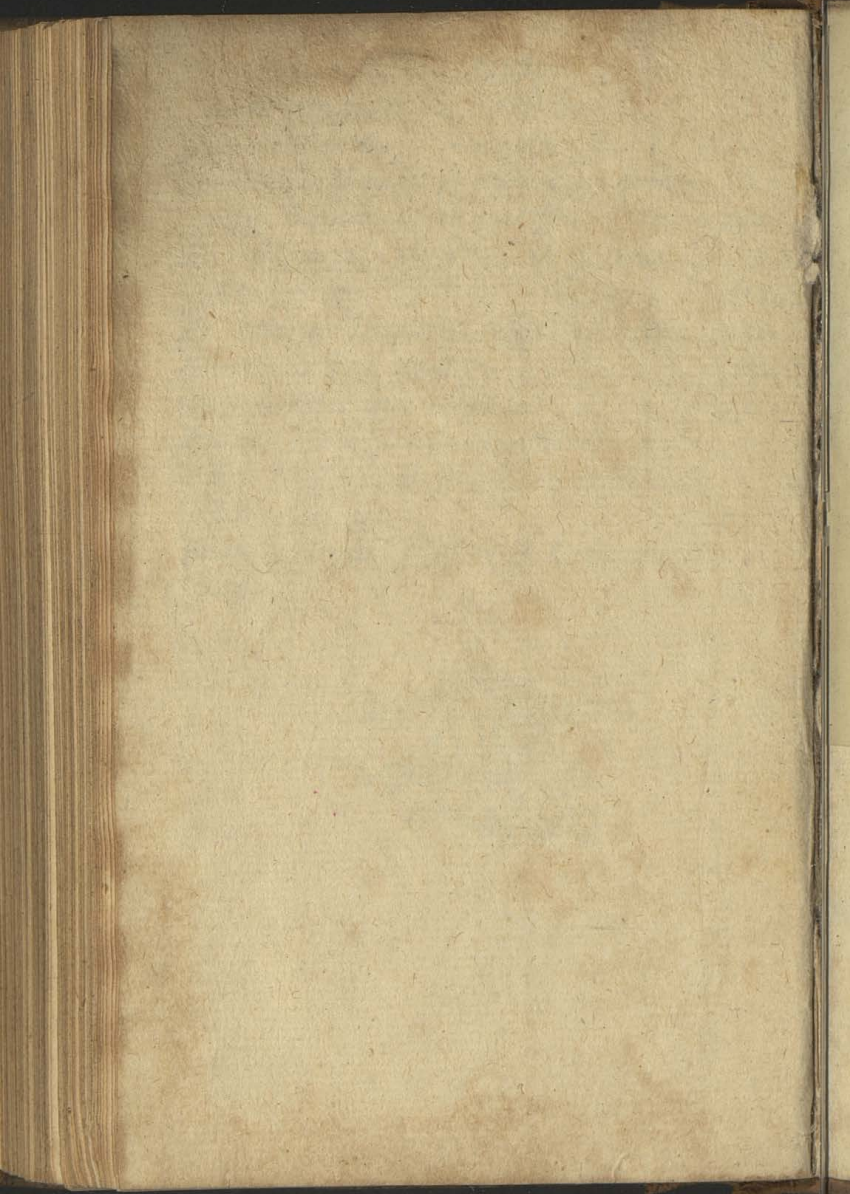
<i>Peccata quedam magis particularia circa quæ penitens interrogandus est.</i>	25.
<i>Circa Fidem, circa Spem, circa Amorem DEI, circa Religionem.</i>	à fol. 25. ad 28.
<i>Circa Præcepta Decalogi.</i>	à fol. 31. ad 52.
<i>De Præceptis Ecclesiæ.</i>	53.
<i>De peccatis capitalibus.</i>	à fol. 56. ad 60.
<i>De peccatis variorum statuum ac conditionum.</i>	60.
<i>De dilatione Absolutionis, an aliquando Absolutio neganda sit, vel differenda.</i>	62.
<i>Quibus neganda sit Absolutio.</i>	64.
<i>Quibus Absolutio sit differenda.</i>	67.
<i>De Relapsu ex habitu.</i>	70.
<i>De Relapsu ex aliis causis.</i>	72.
<i>Quamdiu Absolutio differenda.</i>	74.
<i>Quid agendum Confessario, ut pœnitenti dilationem Absolutionis non modo tolerabilem, sed & acceptam reddat.</i>	77.
<i>Quid præscribere Confessarius pœnitenti non absoluto debeat.</i>	79.
<i>De quibusdam casibus difficilioribus in Confessione occurrentibus, Primus casus.</i>	81.
<i>Secundus casus de restitutione.</i>	82.
<i>Tertius casus de inimicitis.</i>	87.
	<i>Quar-</i>

<i>Quartus casus defectus materiae remotæ.</i>	89.
<i>Quid peracta peccatorum declaratione faciendum Confessario.</i>	94.
<i>Quomodo pœnitens ad pœnitentiam ex- citandus.</i>	95.
<i>Salutaria quædam remedia ad relapsum præcavendum.</i>	96.
<i>De impositione pœnitentiæ.</i>	100.
<i>Pœnitentiæ genera ex actis Ecclesiæ Mediolanensis.</i>	105.
<i>De Absolutione.</i>	106.
<i>Monita quædam Generalia pro Sacer- dotibus animarum curam habentibus.</i>	108.
<i>Regulæ Sacerdotibus curam animarum habentibus, ad vitam rectè instituen- dam perutiles.</i>	121.
<i>Singulis diebus.</i>	122.
<i>Oratio Parochi ad JESUM Christum Summum Pontificem quotidie facien- da.</i>	129.
<i>Singulis Hebdomadis.</i>	130.
<i>Singulis Mensibus.</i>	132.
<i>Singulis Annis.</i>	133.
<i>Monita particularia pro Parochis & Sacerdotibus ruranis.</i>	135. Fre-

<i>Frequentiora luxuriæ fomenta hæc, ut plurimum inter rusticos habentur.</i>	145.
<i>Quomodo his malis medendum sit.</i>	145.
<i>Ordo Missæ & ejusdem Rubricæ, à principio Missæ, usque ad Offertorium.</i>	156.
<i>Ab Offertorio, usque ad Orationem Dominicam.</i>	168.
<i>Ab Oratione Dominica, usque ad finem.</i>	188.
<i>Sacerdotis boni munus.</i>	206.
<i>Ordo incensationis Altaris.</i>	223.
<i>Præxes Liturgicæ quadruplicem Sacrificii Missæ fructum variis necessitatibus applicantes.</i>	227.
<i>Preparatio ad Missam & Gratiarum actio.</i>	291.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022230

